D ô v o d o v á s p r á v a

Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh“) predkladá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky do legislatívneho procesu na základe úlohy v Pláne legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2007.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, novelizovaný zákonom č. 650/2005 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januára 2006. Zákonom č. 692/2006 Z. z. došlo k jeho ďalšej novelizácii v časti právneho styku s cudzinou, s účinnosťou od 1. januára 2007. Už tieto skutočnosti naznačili, že hlasy najmä odbornej verejnosti, ale predovšetkým sudcov, prokurátorov, advokátov i policajtov, ktoré zazneli hneď po prvých dňoch účinnosti nového Trestného poriadku a ktoré signalizovali potrebu zmeny a doplnenia viacerých ustanovení, majú svoje opodstatnenie. Nakoniec potreba novelizácie nových trestných kódexov bola pripustená už v schvaľovacom procese oboch základných trestných kódexov v roku 2005.

Nedostatkom zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v platnom znení je existencia ustanovení, ktoré umožňujú rôznu interpretáciu a tým sťažujú orgánom činným v trestnom konaní dodržať základné práva občanov tak ako ich vyjadril v rozvinutej judikatúre Ústavný súd Slovenskej republike ale najmä Európsky súd pre ľudské práva. Osobitne ide o práva garantované čl.5 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – väzba, spravodlivý proces a práva obhajoby.

Súčasná úprava nie je plne pripravená na uznávanie zásady ne bis in idem podľa čl.54 Vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode z 19.júna 1990.

Trestný poriadok trpí nedostatkami pri riešení predbežného zaisťovania majetku tak ako udáva odporúčanie bodu 3 FATF a hodnotiaca správa Moneyval zo septembra 2006.

Početnosť navrhnutých zmien a doplnkov je determinovaná návrhmi zásadných zmien a doplnkov ako ich logický dôsledok prejavenia sa v nadväzujúcich ustanoveniach. Rozhodujúce sú však zmeny a doplnenia, ktoré vedú k jasnejším dikciám noriem, k zjednodušeniu a zrýchleniu konania – pri zachovaní doterajších práv dotknutých osôb. Návrh vychádza aj z filozofie – keď sa už „otvára“ Trestný poriadok, treba to využiť na také jeho vylepšenia, ktoré umožnia pretrvať mu bez zmeny dlhší čas. Je to významná skutočnosť, lebo priamo ovplyvňuje právne vedomie občanov, ale aj subjektov, ktoré trestné kódexy profesne aplikujú vo svojej každodennej praxi.

Posilnenie kontradiktórnosti najmä súdneho konania sa odráža už v základných zásadách trestného konania, potom v ustanoveniach o konaní pred súdom prvého stupňa, aj v konaní nadriadených súdov.

Preťaženosť vyšetrovateľov Policajného zboru množstvom prípadov a ich zložitosťou vyústilo v zapracovaní medzi subjekty vyšetrovania aj vyšetrovateľov vojenskej polície a vyšetrovateľov Colnej správy. Veci patriace do ich pôsobnosti sa vyznačujú špecifičnosťou a potrebou zvládnutia súvisiacich organizačných aj iných predpisov, na čo majú tieto zložky dobré predpoklady, čo eliminuje obavy o prípadne menej kvalitnej práci v dôsledku menších skúseností týchto vyšetrovateľov.

Medzi najkritizovanejšie ustanovenie nového procesného zákona patrí spôsob vyhotovovania záznamu z priebehu hlavného pojednávania a verejného zasadnutia. Ani nie pre vyhotovovanie zvukového záznamu (lebo to samo osebe sudcov odbremenilo od prediktovávania výpovedí), ale pre zložitosť opisovania zvukového záznamu do písomnej podoby a pre „prehrávanie“ záznamu pri štúdiu spisu sudcami odvolacích súdov. Ponechanie uvedeného ustanovenia bez zmeny by si vyžiadalo navyšovanie počtu súdnych zapisovateľov a technických asistentov. Návrh však odporúča schodnejšiu cestu, ktorá spočíva v rozhodnutí predsedu senátu o spôsobe vyhotovenia zápisu alebo záznamu s prihliadnutím na konkrétnu situáciu a možnosti na súde, aj na charakter prerokovávanej veci. Navrhovaná úprava pritom ponecháva priestor aj pre eventuálne vylepšovanie technickej kvality záznamových zariadení a ich častejšie využívanie (§ 58 ods. 3 až 6).

Jednou z najzložitejších častí tohto návrhu je úprava inštitútov začatia trestného stíhania „vo veci“ a vznesenia obvinenia. Skúsenosti na jednej strane dokumentujú opodstatnenosť začatia trestného stíhania „vo veci“, keď je evidentné, že trestný čin bol spáchaný, ale páchateľ je neznámy, ale na strane druhej signalizujú zneužívanie tohto inštitútu na vznesenie obvinenia až na čas prakticky po zhromaždení všetkých relevantných dôkazov, čím je znemožnené dotknutej osobe účinne sa brániť, keďže ešte nie je oficiálne obvinenou. Na druhej strane boli zaznamenané prípady vznesenia obvinenia za situácie, keď pre to neboli ešte dôvody, vzatie obvineného do väzby – a následne oslobodenie spod obžaloby. Takáto prax (najmä vzatie obvineného do väzby) vyvoláva dojem, že väzba neslúži ako zaisťovacie opatrenie, ale ako opatrenie na „zmäknutie“ a priznanie sa páchateľa.

Medzi najvýznamnejšie zmeny patrí rozšírenie pôsobnosti samosudcu a zúženie senátneho rozhodovania len na prípady obzvlášť závažných zločinov. Prax už dlhodobo signalizuje nižší kvalitatívny prínos prísediacich sudcov a rastúce potiaže v zabezpečovaní ich účasti na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí. Odporúča sa, aby samosudca mohol prejednať a rozhodnúť o všetkých prečinoch a zločinoch (§ 237 ods. 3 písm. b) a § 349 ods. 1) a senát aby konal o prípadoch obzvlášť závažných zločinov (§ 237 ods. 3 písm. c), § 243 ods. 1). Tieto ustanovenia, spolu s rozšírením možnosti vyhotoviť tzv. zjednodušené rozhodnutie (t.j. rozhodnutie bez odôvodnenia) majú ambíciu prispieť k urýchleniu súdneho vybavovania prípadov. Kontrolu zákonnosti takéhoto konania a rozhodovania sú spôsobilé a povinné zabezpečiť odvolacie súdy.

Upresňujú sa ustanovenia o hlavnom pojednávaní súdu prvého stupňa, ako aj ustanovenia o odvolacom konaní (§ 237 až § 290, § 310 až § 328) tak, aby jednotlivé normy samé osebe, i v spojení so súvisiacimi ustanoveniami mali jasnú, jednoznačnú výpovednú hodnotu. Rovnako sa to týka aj konania o dovolaní. Tento nový

mimoriadny opravný prostriedok naplnil predchádzajúce volanie odbornej právnickej verejnosti, advokátov i odsúdených, aby mohli aj odsúdení podávať tento mimoriadny opravný prostriedok a nie iba generálny prokurátor a minister spravodlivosti. Po uzákonení tejto možnosti sa však v praxi vyskytuje príliš často fenomén, že odsúdený miesto toho, aby podal prostredníctvom obhajcu dovolanie – podá podnet ministrovi spravodlivosti, aby tak urobil on. Odsúdený teda prenáša svoje právo ako povinnosť na ministra spravodlivosti. Činia tak aj solventní odsúdení. Návrh novely reaguje na túto prax v podstate tak, že podnet na podanie dovolania priznáva len iným osobám než tým, ktoré môžu dovolanie podať priamo. Ak ide o insolventného odsúdeného, bude mu obhajca ustanovený (§ 369 až 382).

Ako nedostatočná sa ukázala úprava v § 566 ods. 2 o trojmesačnej lehote, v ktorej bolo možné podať sťažnosť pre porušenie zákona do 31. marca 2006. Svedčia o tom mnohé žiadosti a sťažnosti občanov domáhajúcich sa nápravy krívd nezákonným odsúdením do 31. decembra 2005. Na túto skutočnosť sa reaguje opätovným zavedením inštitútu, sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú môže podať obvinený prostredníctvom obhajcu a generálny prokurátor postupom uvedeným v prechodných ustanoveniach.

V oblasti vykonávacieho konania je významným obmedzenie možností zneužívať t. č. účinnú právnu úpravu osobami, ktorým zákon priznáva právo podať v prospech obvineného odvolanie a v dôsledku toho podať tiež návrh na podmienečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. Boli zaznamenané mnohé prípady postupného podávania takýchto návrhov napr. príbuznými v priamom rade hneď po tom, ako predchádzajúci návrh odsúdeného alebo inej oprávnenej osoby bol zamietnutý.

Úsek právneho styku s cudzinou aj v dôsledku posilňovania postavenia Slovenskej republiky v rámci Európskej únie, nadobúda na význame, pričom súdne konania s „cudzím prvkom“ čo do počtu majú vzostupný trend. Na všetky tieto zmeny a vývojový trend ponúkajú riešenia ustanovenia § 477 až 552.

Zároveň sa komplexným spôsobom vyhovelo všeobecným odporúčaniam GRECO, pokiaľ ide o registrovanie sankcií voči právnickým osobám za trestné činy fyzických osôb, čo sa implementuje do registra trestov. Vyhovelo sa odporúčaniu Moneyval zaviesť preventívne opatrenia na zaistenie majetku, iných hodnôt a náhradných hodnôt. Takisto sa komplexne splnili požiadavky bodu 3 FATF, najmä pokiaľ ide o ochranu tretích osôb pri zaistení majetku a zábranu napadnutia zaistenia majetku inými osobami, čím sa vyhovelo aj požiadavke čl.12 ods.8 Palermského dohovoru proti nadnárodnému organizovanému zločinu (2000) a požiadavke čl.5 ods.8 Viedenského dohovoru OSN o omamných a psychotropných látkach (1988).

Právnická osoba, voči ktorej je podaný návrh na uloženie ochranného opatrenia zhabania určenej peňažnej čiastky alebo zhabania majetku sa bude považovať za zúčastnenú osobu, ktorej sa priznajú práva tak, aby sa splnili požiadavky práv podľa čl.6 ods.1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v rozsahu v akom sa tieto práva priznávajú obvinenému.

Problematika námietok zaujatosti sa plne zosúladila s požiadavkami čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V súvislosti so vstupom do

Schengenského priestoru sa implementovali požiadavky ne bis in idem podľa čl.54 Dohovoru o vykonaní Schengenskej dohody tak ako ich zatiaľ rozvinul v početnej judikatúre Európsky súdny dvor. Implementuje sa aj požiadavka Protokolu č.7 K Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý považuje rozhodnutia o priestupkoch za prekážku právoplatne rozhodnutej veci, pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu.

Pri väzbe sa po prehodnotení doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva odlišným spôsobom upravuje väzba po vyhlásení prvostupňového rozsudku súdu. Doterajšia judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva k výkladu čl.5 ods.1, 3 a 4 sa tak komplexne implementuje do slovenského Trestného poriadku. Zároveň sa opúšťa verejné zasadnutie pri rozhodovaní o vzatí do väzby a pri rozhodovaní o sťažnosti prokurátora proti rozhodnutiu o nevzatí obvineného do väzby. Pre všetky rozhodovania o väzbe sa zavádza osobitná forma neverejného zasadnutia s prítomnosťou prokurátora a právom obvineného na účasť a osobné vypočutie. Zavádza sa aj právo nahliadnuť so časti spisu dôležitých pre posúdenie otázok väzby, napriek tomu, že bolo odmietnuté nahliadnuť do spisu v prípravnom konaní. Po odsúdení prvostupňovým súdom môže lehota väzby trvať ešte 3 roky bez ohľadu na to, či prekročí celkovú prípustnú dobu 4 roky, ktorá sa však vzťahuje len na konanie do vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa. Po oslobodení prvostupňovým súdom nasleduje automatické prepustenie. Tento princíp vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva počnúc ešte rokom 1968 (Wemhoff).

Zavádza sa pri využívaní vykonaných dôkazov dôsledná aplikácia zásady rovnosti strán v trestnom konaní a práv obhajoby tak ako je naznačená v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva. Určité dôkazy môžu slúžiť na vznesenie obvinenia, ale už nebudú musieť stačiť na usvedčenie obvineného. Zakotvuje sa dôsledná aplikácia zákazu agenta-provokatéra a zákazu nútenia svedčiť proti sebe ako tieto zásady vyplývajú z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podrobnejšie sa upravujú otázky zákazu použitia dôkazu, ktorý vychádza z nezákonne získaného dôkazu. Pri svedkovi, ktorý bol neskôr obvinený, sa zakazuje použiť proti nemu takúto svedeckú výpoveď. To neznamená, že sa nemôže použiť v jeho prospech. Zakazuje sa však vypočúvať osobu, ktorá už bola obvinená, ako svedka.

Odstraňuje sa zákaz nahradenia väzby zárukami v prípade kolúznej väzby tak, aby bol dodržaný čl.5 ods.3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Pri zadržaní sa vyjadruje princíp, že osoba má byť čo najrýchlejšie odovzdaná súdu alebo prepustená na slobodu.

Zavádza sa zákaz použitia mlčania obvineného proti nemu.

Vypúšťa sa možnosť zastavenia trestného stíhania voči spolupracujúcej osobe ako neprimeraný prvok zásady oportunity.

Rieši sa aj problém záruk čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v prípade nároku poškodeného na náhradu škody tak, že v prípade odsudzujúceho rozsudku sa namiesto odkázania poškodeného na občianskoprávne

konanie navrhuje postúpenie veci uznesením súdu na vykonanie konania resp. na pokračovanie v konaní podľa predpisu o občianskom súdnom konaní.

Pri postihu spolupracujúcich obvinených sa dôsledne implementujú aj záruky čl.5 Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách.

Dôležitá zmena sa navrhuje v oblasti vydávania cudzincov, ktorí požiadali o azyl v Slovenskej republike. Vzhľadom na to, že žiadna medzinárodná úprava nezakazuje ich vydanie alebo odovzdanie na účely trestného stíhania do iného štátu, navrhuje sa to umožniť aj počas azylového konania po starostlivom zvážení rizík vydania do cudzieho štátu.

Navrhovaná novela Trestného poriadku zosúlaďuje v ňom používané právne pojmy, „terminologicky sa vyčisťuje“ od pojmov, ktoré sú nesúrodé, resp. zavádza jednoznačné právne termíny.

Novela zákona č.403/2004 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č.342/2007 Z.z. prináša úplnu implementáciu rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13.júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi. Po tzv. malej „schengenskej“ novele prichádza veľká novela tohto zákona, ktorej ambíciou je presadiť plnú funkčnosť európskeho zatýkacieho rozkazu, implementovať doterajšiu judikatúru Európskeho súdneho dvora k problému zásady ne bis in idem a v prvom rade umožniť plné využitie Schengenského informačného systému a tzv. záznamu na výkon európskeho zatýkacieho rozkazu. Pracovná skupina Komisie v pracovnom dokumente, ktorý tvorí prílohu k Správe Komisie o implementácii Rámcového rozhodnutia z 13.júna 2002 o Európskom zatýkacom rozkaze a postupoch odovzdávania medzi členskými štátmi (COM (2007) 407 final) /*SEC/2007/0979/ final*/ zistila päť nedostatkov doterajšieho znenia zákona o európskom zatýkacom rozkaze – čl. 17 ods.3 (len čiastočná transpozícia), čl. 24 ods.2 (netransponované) a čl.28 ods.2, 3 a 4 (čl.28 neimplementovaný ako celok). Zároveň Komisia upozornila na viaceré riešenia konfliktov medzinárodných noriem s Rámcovým rozhodnutím, ktoré sa navrhujú riešiť – napr. otázka podmienok dočasného odovzdania na výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody, hoci inak je daná výhrada na vrátenie občana na výkon trestu. Zavádza sa opcia podľa čl.5 ods.3 na výhradu na vrátenie občana na výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody. Po zhodnotení nálezu Ústavného súdu Českej republiky Pl.ÚS 66/04 z 3.mája 2006 je zrejmé, že intenzita „nútenia občana opustiť vlasť“ v prípade výkonu trestu odňatia slobody v inom členskom štáte by už mohla zasiahnuť do základného práva občana podľa čl.23 ods.4 Ústavy Slovenskej republiky.

Výhodou prípravy novely zákona o európskom zatýkacom rozkaze bolo uskutočnenia predchádzajúceho medzirezortného pripomienkového konanie, ktoré upozornilo na potrebu úplne nového prístupu k riešeniu problému európskeho zatýkacieho rozkazu.

Navrhovaná právna úprava je v súlade s ústavou, inými zákonmi a medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

Doložka zlučiteľnosti právneho predpisu
s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie

1. **Predkladateľ právneho predpisu:** Vláda Slovenskej republiky

2. **Názov návrhu právneho predpisu:** Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. **Problematika návrhu právneho predpisu:**

a) je upravená v práve Európskych spoločenstiev:
- *sekundárnom*
  Smernica Rady 2005/85/ES zo dňa 1.decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca

b) je upravená v práve Európskej únie:
- *primárnom* v čl.6 ods.2 Zmluvy o Európskej únii, ktorý ustanovuje, že únia rešpektuje práva zaručené Dohovorom Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako všeobebecné právne princípy
- *sekundárnom* –
1. Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14.júna 1985 o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach, podpísaný v Schengene 19.júna 1990 (Mimoriadne vydanie Ú.v. EÚ, kap.19/zv.2, Ú.v. ES L 239, 22.9.2000)
2. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13.júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Mimoriadne vydanie Ú.v. EÚ, kap. 19/zv.06).

c) je obsiahnutá v judikatúre Súdneho dvora Európskych spoločenstiev alebo Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev:
1. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-187/01 a C-385/01) Trestné stíhanie proti Hüseyin Gözütok a Klaus Brügge [2003] Zb.roz.ESD I-01345
2. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-469/03 Trestné stíhanie proti Filomeno Mario Miraglia [2005] Zb.roz.ESD I-02009
3. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-436/04 van Esbroeck [2006] Zb.roz.ESD I-02333
4. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-150/05 van Straaten [2006] Zb.roz.ESD I-09327
5. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-467/04 Gasparini [2006] Zb.roz.ESD I-09199
6. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-303/05 Advocaten voor Wereld VZW proti Leden van de Ministerraad [2007] Zb.roz.ESD I-00000
7. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-367/05 Trestné konanie proti Norma Kraaijenbrink [2007] Zb.roz.ESD I-00000
8. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-288/05 van Jürgen Kretzinger [2007] Zb.roz.ESD I-00000

4. Záväzky Slovenskej republiky vo vzťahu k Európskym spoločenstvám a Európskej únii:

a) z Aktu o podmienkach pristúpenia pripojenom k Zmluve o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii nevyplývajú žiadne záväzky ,
b) pre uvedenú oblasť neboli ustanovené žiadne prechodné obdobia vyplývajúce z Aktu o podmienkach pristúpenia pripojenom k Zmluve o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii,
c) lehota na implementáciu rozhodnutia bola splnená prijatím zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov s platnosťou od 24. júna 2004
d) proti Slovenskej republike sa nevedie konanie o porušení Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev podľa čl. 226 až 228 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev v platnom znení.

5. Stupeň zlučiteľnosti návrhu právneho predpisu s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie: úplny.

6. Gestor (spolupracujúce rezorty): bezpredmetné.

Doložka finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov, vplyvov na zamestnanosť a podnikateľské prostredie

Odhad vplyvu na verejné financie a zamestnanosť

Navrhovaná právna úprava nebude mať závažnejší dopad na výdavky štátneho rozpočtu v rezorte spravodlivosti. Predpokladá sa rast bežných výdavkov.

Odhad vplyvu na obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry a iných právnických osôb

Navrhovaná právna úprava posilní u občanov vedomie právneho štátu. Úplnym splnením medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti trestného procesu posilní postavenie Slovenskej republiky a jej občanov ako aj postavenie podnikateľskej sféry. Implementovaním zásady ne bis in idem na úrovni Schengenského priestoru sa Slovenská republika zaraďuje medzi štáty, ktoré vzájomne uznávajú svoje rozhodnutia ako prekážky ďalšieho stíhania tej istej osoby pre ten istý skutok, čím sa zvyšuje právna istota aj v hospodárskej sfére.

Odhad vplyvu na životné prostredie

Navrhovaná právna úprava nebude mať vplyv na životné prostredie

Odhad vplyvu na podnikateľské prostredie

Navrhovaná právna úprava posilní záruky podnikateľského prostredia na úrovni požiadaviek OECD, FATF, Moneyval v oblasti trestného procesu.

Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

Navrhuje sa vypustiť znenie ustanovenia, ktoré svojím obsahom je v rozpore s čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky a zákonom č.153/2001 Z.z. o prokuratúre, podľa ktorých prokurátor nechráni štát, ale rôznorodé práva fyzických a právnických osôb ako aj právom chráneného záujmy, ústavné zriadenie a zákonnosť. Dôraz, ktorý súčasné znenie § 2 ods.5 prvá veta kladie pri formulácii zastupovania štátu sa odráža v následných širokých medziach, ktoré sa prokurátorovi priznávajú v Trestnom poriadku v rámci vybavovania trestných vecí inštitútom oportunity, napr. zastavenie trestného stíhania voči spolupracujúcej osobe. Takéto chápanie oportunity celkom iste spôsobuje ústup od jednoznačných požiadaviek presadzovania zákonnosti prokuratúrou. Oportunita musí mať výnimočný charakter a dôvodná len tam, kde nepoškodzuje práva a právom chránené záujmy ostatných chránených subjektov a objektov. V žiadnom prípade však nemožno konštatovať, že prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát z dôvodu, že sa tým prezumuje prvok štátneho záujmu na stíhaní, čo je v rozpore s inými zásadami trestného konania ako napr. samotná zásada legality. Výnimky zo zásady legality musia byť odôvodnené a zákonom prísne regulované. Ak však prokurátor zastupuje neidentifikovaný „štát“, nezastupuje v podstate ani prokuratúru, ale záujem niekoho a zároveň nikoho. Na druhej strane je potrebné identifikovať stranu v súdnom konaní, ktorá uplatňuje nárok štátu na potrestanie páchateľa. Avšak abstraktná povaha pojmu „štát“ nedovoľuje vyjadriť takýto pojem v právnej norme, nakoľko by to viedlo k možnosti ľubovoľného výkladu tohto pojmu. Prokurátor teda zastupuje obžalobu, rovnako ako obhajca zastupuje obhajobu. Len súd rozhoduje v mene Slovenskej republiky.

K bodu 2

Navrhovaná úprava dôsledne uskutočňuje ústavnú požiadavku čl.50 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá v požiadavke kladenej na súd, ktorý jediný rozhoduje o vine a treste, vylučujú iné subjekty z rozhodovania o tejto otázke. Na splnenie tejto ústavnej požiadavky však súd musí mať jednoznačne určený zákonný priestor, v ktorom otázku viny má vyvodzovať zo zisteného skutkového stavu. Zavedenie tzv. sporového procesu amerického typu v zmysle práva na krížový výsluch a vypočúvanie svedkov stranami nesprávne označovaného ako kontradiktórny proces, pre ktorý je sporovosť chápaná v zmysle francúzskeho prístupu len ako právo na vyjadrenie sa k svedkom a možnosť preverenia ich vieryhodnosti, ale bez práva na priamy výsluch, ktorý bol prítomný aj v Trestnom poriadku z roku 1961, prinieslo problém nedostatočne zisteného skutkového stavu súdom z dôvodu, že povinne nevykonáva dôkazy a teda ich nemusí vykonávať ani spôsobom, ktorý umožní jednoznačne rozhodnúť o vine alebo nevine obžalovaného. Nakoľko z ostatných ustanovení Trestného poriadku, napr. § 168, § 321 vyplýva, že súd zisťuje skutkový stav – dikciou „svoje skutkové zistenia“, dokonca odvolací súd zruší rozsudok prvostupňového súdu, ak sú jeho skutkové zistenia neúplné, je potrebné, aby súd zisťoval skutkový stav v miere praktickej istoty, ktorá zodpovedá dikcii „bez dôvodných pochybností“. Súčasná úprava, hoci v základných zásadách neuvádza toto pravidlo paradoxne pri súdoch, sankcionuje súd za neúplné skutkové zistenia zrušením rozsudku v odvolacom konaní. Súčasná úprava, keď orgány činné

v trestnom konaní sú povinné v prípravnom konaní zistiť skutkový stav bez dôvodných pochybností a nekorešponduje s nevymedzením úplnejšieho alebo aspoň rovnako úplneho zistenia skutkového stavu súdom v konaní pred súdom. Trestný poriadok však z pohľadu súdu, ale aj prokurátora má konania, kde sa skutkový stav nezisťuje bez dôvodných pochybností, ako napr. konanie o dohode o vine a treste, preto je potrebné ustanovenie doplniť o možnosť iného prístupu k otázke zisťovania skutkového stavu. Prokurátor musí na to, aby mohol uzavrieť dohodu o vine a treste mať určité skutočnosti za preukázané – aspoň dostatočný záver v podobe kvalifikovaného podozrenia, že trestný čin spáchal obvinený vrátane priznania sa. Môžu tu však byť dôvodné pochybnosti.

Zavádza povinnosť súdu obstarať a vykonať dôkaz, pokiaľ ho navrhla strana, ale odmieta ho predložiť alebo vykonať, avšak len v prípade ak by jeho nevykonaním bol ohrozený účel a zásady trestného konania, napr. zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Zavádza sa aj právo na to, aby aj v prípade sebausvedčenia obvineného boli preskúmané všetky okolnosti prípadu významné pre rozhodnutie bez dôvodných pochybností. Povinnosť súdu zisťovať skutkový stav v prípadoch, ak strana odmieta vykonať dôkaz, ktorý navrhla, sa bude uskutočňovať z rôznych dôvodov, napr. obvinený nechce klásť otázky svedkovi, pretože si nie je istý ako bude svedok reagovať na jeho otázky a nemá obhajcu. Súd, ak neodmietne takýto dôkaz výslovne z dôvodu uvedeného v § 272 Tr.por, musí ho vykonať. Zavedenie sporovej zásady bez ingerencie súdu pri vykonávaní stranami nenavrhnutých dôkazov narúša princíp kontinentálneho trestného procesu, že zodpovednosť za zistenie skutkového stavu nesie súd. Sporová zásada, ak sa teda zaviedla do slovenského trestného procesu, nesmie tento princíp narušiť, pretože následne by súd nebol povinný rozhodovať na základe skutkového stavu zisteného bez dôvodných pochybností, čo by viedlo paradoxne k návratu do inkvizičného procesu, ktorý bol prekonaný práve „uväznením“ sudcu do zákona určením rôznych zákonných opatrení, ktoré limitovali činnosť sudcu tak, aby sa čo najúčinnejšie dosiahlo vylúčenie možnosti svojvoľného a neodôvodneného postupu súdu. Tento problém v čase vzniku a v priebehu sporového procesu v krajinách, kde sa tento typ procesu pestuje niekoľko storočí, neriešili, nakoľko zákon sa nepovažoval za schopný a legitímny prostriedok na obmedzenie činnosti sudcu. Napr. pravidlo „zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností“ vzniklo v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu USA v rámci výkladu práva na spravodlivý proces podľa 6. dodatku k Ústave USA a v európskych krajinách sa v dôsledku takej inšpirácie zakotvilo priamo do trestných poriadkov jednotlivých štátov. Na druhej strane sa v krajinách sporového procesu čoraz častejšie stretávame so snahou obmedziť výsledky predchádzajúcej judikatúry zavádzaním pravidiel o zistení skutkového stavu, ktoré rôznym spôsobom umožňujú obchádzať pravidlo „without reasonable doubt“. Zdá sa, že takýto pokus utrpel aj nový Trestný poriadok z roku 2005. Preto je potrebné nežiadúci stav odstrániť.

Zavádza sa poistka vyhľadávacej zásady v prípravnom konaní vložením dovetku „nečakajúc na návrhy strán“, aby sa zvýraznila stále existujúca zásada objektívnej pravdy v prípravnom konaní. V prípravnom konaní sa nerozhoduje o vine, niet tu žalobcu, orgány činné v trestnom konaní „pripravujú“ dôkazy na hlavné pojednávanie. Preto je potrebné, aby z vlastnej iniciatívy obstarávali dôkazy smerujúce v prospech obvineného, nielen proti nemu. Neodôvodnené podanie obžaloby v prípade nedostatočne zisteného skutkového stavu môže mať za následok nepostihnutie trestného činu, nakoľko aj po úprave Trestného poriadku navrhovanou novelou, nebude súd schopný vždy obstarať také dôkazy, ktoré budú usvedčovať

obžalovaného z viny, nakoľko súd nedisponuje potrebným vyšetrovacím aparátom. Súčasná úprava stojí na možnosti podávať obžaloby v prípade, ak sa v zmysle súčasného znenia § 215 ods.1 písm. c) Trestného poriadku nepodarí nepochybne zistiť, že obvinený nespáchal skutok, ktorý za mu kladie za vinu, čo znamená povinnosť podať obžalobu vždy, nakoľko pri existencii vznesenia obvinenia nie je možné ani v ďalšom konaní nepochybne vyvrátiť záver o spáchaní trestného činu obvineným.

Zároveň sa zjednocuje rozpoltená úprava v ods.10 a 11 §-u 2 týkajúca sa obstarávania a vykonávania dôkazov orgánmi činnými v trestnom konaní a stranami. Doterajšia úprava sa napr. nezmieňovala o tom, za akých okolností, ak už bolo vyššie uvedené obstaráva dôkazy súd. Zároveň sa upresňuje, že strany predkladajú dôkazy, na rozdiel od obstarávania dôkazov orgánmi.

Podľa súčasnej úpravy nie je potrebné pri priznaní sa obvineného preskúmať všetky okolnosti prípadu, ktoré majú vplyv na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Okrem prípadov, ak zákon výslovne priznáva priznaniu obvineného určité právne následky, napr. možnosť prokurátora uzavrieť s obvineným dohodu o vine a treste, nemá priznanie obvineného žiadne výslovne uvedené právne následky. To však na druhej strane môže viesť k výkladu, ktorý v rámci voľného hodnotenia dôkazov môže „skĺznuť“ do roviny vnímania obvineného ako vinného len na základe jeho priznania sa, ktoré môže byť motivované aj inak ako dobrovoľným a pravdivým priznaním. Orgány činné v trestnom konaní a súd musia mať preto opäť stanovenú povinnosť skúmať všetky okolnosti prípadu bez ohľadu na to, či došlo alebo nedošlo k priznaniu obvineného ku skutku, ktorý sa mu kladie za vinu. Toto pravidlo sa v primeranej miere použije aj v rámci dohodovacieho konania, ku ktorému prokurátor môže pristúpiť až po tom, čo z ostatných okolností vyvodil záver o pravdepodobnosti spáchania trestného činu obvineným, aj v prípade, ak by priznanie nebolo učinené.

Ak sa obvinený rozhodne nevypovedať, môže sa to použiť proti nemu. Európsky súd pre ľudské práva v prípade John Murray proti Spojenému kráľovstvu z 8.februára 1996, č.18731/91, v bode 51 a nasl., že ak dôkaz proti obvinenému volá po vysvetlení a nie je také vysvetlenie dané, môže by vyvodený záver o vine. Ak má však dôkaz predložený prokuratúrou malú hodnotu, absencia vysvetlenia obvineného neospravedlňuje záver o vine. Súd argumentuje závermi zdravého rozumu, ktoré dovoľujú vytvoriť otvorený systém pri voľnom hodnotení dôkazov. Nevypovedanie bolo získané zákonným spôsobom a objasňuje vec v tom zmysle, že obvinený odmieta podať vysvetlenie, z čoho Európsky súd pre ľudské práva vyvodzuje záver, že to nečiní záver o nespravodlivom trestnom stíhaní alebo o porušení prezumpcie neviny.

Prax súdov Slovenskej republiky v skutočnosti v rámci voľného hodnotenia dôkazov zvažuje aj skutočnosť, že obvinený napr. výslovne nepopiera spáchanie skutku. Neexistencia popierania spáchania skutku sa považuje za dôkaz, ktorý popri priamych dôkazoch umožňuje zistiť skutkový stav bez dôvodných pochybností. A práve dôvodné pochybnosti musíme mať tam, kde dôkazy v rámci voľného hodnotenia dôkazov pri absencii výpovede obvineného v dôsledku jeho odmietnutia by mohli naoko umožniť zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Európsky súd pre ľudské práva určil, že musí ísť o „formidable“, teda „ťažké“ resp. „nie ľahké“ prípady, kde váha dôkazov je taká, že práve vysvetlenie obvineného môže zabrániť rozhodnutiu o vine. Nič však nebráni štátu, aby zakázal vyvodzovanie záverov z odmietnutia vypovedať.

V podmienkach zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností je potrebné dať záruku obvinenému práve tým, že aj v situácii nevypovedania sú povinné orgány činné v trestnom konaní preskúmať všetky okolnosti prípadu, ktorých objasnenie umožňuje orgánom rozhodnúť bez dôvodných pochybností.

K bodu 3

Legislatívno-technická úprava vo väzbe na to, že strany „predkladajú“ dôkazy.

K bodu 4

Legislatívno-technická úprava vo väzbe na skutočnosť, že dôkazy pred súdom v zmysle § 261 ods.3 Trestného poriadku môže prvá vykonávať len strana, ktorá dôkaz navrhla. Pokiaľ by len dôkaz „obstarala“ a nenavrhla jeho vykonanie, nemohla by sa uchádzať o jeho vykonanie.

K bodu 5

Legislatívnotechnická oprava. Je zrejmé, že len Trestný poriadok môže stanoviť výnimky alebo modifikácie zásady bezprostrednosti.

K bodu 6

Osoba, ktorá vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie alebo osoba, ktorej obsah výpovede je potrebné pretlmočiť, nemá právo na prekladateľa podľa súčasného znenia § 28 ods.3 Trestného poriadku, podľa ktorého sa prekladateľ priberie, len ak je to potrebné. Čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje len právo na tlmočníka. Na rozdiel od českej úpravy v § 28 ods.2 českého Trestného poriadku, podľa ktorej je potrebné preložiť uznesenie o začatí trestného stíhania, uznesenie o väzbe, obžalobu, návrh na potrestanie, rozsudok, trestní príkaz, rozhodnutie o odvolaní a o podmienečnom zastavení trestného stíhania, čo však neplatí, ak obvinený po poučení vyhlási, že vykonanie prekladu takého rozhodnutia nepožaduje, slovenská úprava trestného procesu deklaruje v základných zásadách právo na prekladateľa osobe, ktorá neovláda jazyk konania, avšak toto právo nemá vzhľadom na absenciu podmienok jeho uskutočnenia v § 28 Trestného poriadku ako uskutočniť. Vzhľadom na to, že skutočný zámer zákonodarcu v roku 2005 nebol, aby osoba, ktorá neovláda jazyk konania, mala skutočné právo na prekladateľa ustanoveného súdom ako pomocnej osoby súdu, toto právo sa ani dodatočne nezavedie. Osoba, ktorá neovláda jazyk konania, si môže písomnosti, ku ktorým má prístup, nechať preložiť prekladateľom, ktorý nie je ustanovený súdom. Právny stav sa teda nemení, len sa odstraňuje zavádzajúce ustanovenie zásady, ktoré nekorešponduje s textom § 28 ods.3 Trestného poriadku.

K bodu 7

Systémovo nie je možné, aby zastavené trestné stíhanie pokračovalo. Výnimkou je len vyhlásenie obvineného, že trvá na zastavení z dôvodu premlčania, ale urobí tak ešte v lehote na podanie sťažnosti. Pri poslancoch a ďalších ústavných činiteľoch, ak nedôjde k ich vydaniu príslušným orgánom, nasleduje zastavenie trestného stíhania pre procesnú prekážku a následne nie ej možné pokračovať v niečom čo už nie je. Pokračovať je možné len v prerušenom konaní. Po zastavení trestného stíhania, je možné len znovu začať, avšak bez zmeny § 9 ods.1 písm. b) v tom zmysle, že musí sa stať dispozitívnou normou, aby umožnila súlad napr. s čl.78 ods.3 Ústavy Slovenskej republiky.

K bodu 8

Aj právoplatné rozhodnutie o postúpenie veci inému orgánu je rozhodnutím vo veci, preto zakladá neprípustnosť opätovného konania v tej istej veci, ak nebolo v predpísanom konaní zrušené. Ide teda o uplatnenie pravidla ne bis in idem aj v prípade právoplatného rozhodnutia o postúpení veci inému orgánu. Postúpenie veci inému súdu však prekážku ne bis in idem nezakladá.

Zároveň sa zosúlaďuje Trestný poriadok s čl. 4 Protokolu č.7 k Dohovoru Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý zakazuje, aby osoba bola stíhaná dva krát za ten istý trestný čin. Na základe analýzy podanej Európskym súdom pre ľudské práva v rozsudku vo veci Franz Fischer v. Rakúsko z 29.mája 2001, č.37950/97 je zrejmé, že v prípade, ak osobu už bola prejednávaná a odsúdená alebo oslobodená priestupkovým orgánom za konanie, ktoré je posúdené ako priestupok, ktorého podstatné znaky sa viditeľne prekrývajú s podstatnými znakmi trestného činu, už nemôže byť táto osoba stíhaná znovu ani v trestnom konaní. Prekrývanie nemusí byť úplne, postačí ak podstatná časť trestného činu už bola posúdená ako priestupok. Samozrejme nebráni to stíhaniu pre iný trestný čin, ktorý priestupok založil v rámci jednočinného súbehu, pričom tu však nesmie dochádzať k viditeľnému alebo len veľmi malému prekrývaniu znakov priestupku a trestného činu, napr. prípad Oliveira –neprispôsobenie rýchlosti na ceste prejednané policajným magistrátom a spôsobenie zranenia z nedbanlivosti v trestnom konaní sa nevylučujú a nejde o porušenie zásady ne bis in idem. Ale prípad Franza Fischera, ak bol za jazdu pod vplyvom alkoholu odsúdený správnym a orgánom aj súdom s tým, že súd ho odsúdil za spôsobenie smrti z nedbanlivosti so špeciálnou okolnosťou ako je „dovoľujúc sebe byť pod vplyvom návykovej látky“ a správny orgán pred tým za zjazdu pod vplyvom alkoholu spôsobuje porušenie zákazu nebyť dvakrát stíhaný za ten istý trestný čin.

K bodu 9

Navrhovaná úprava súvisí so vstupom Slovenskej republiky do Schengenského priestoru, v súvislosti s ktorým sa na Slovenskú republiku začne vzťahovať čl.54 Dohovoru vykonávajúceho Schengenskú dohodu z 19. júna 1990, ktorý má na základe Prílohy A k čl.2 rozhodnutia Rady z 20.mája 1999, ktorým sa v súlade s príslušnými ustanoveniami Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a Zmluvy o Európskej únii stanovuje právny základ pre všetky ustanovenia alebo rozhodnutia, ktoré tvoria schengenské acquis, určený právny základ v čl. 34 a 31 Zmluvy o Európskej Únii. Čl.54 vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode zakotvuje povinnosť ne bis in idem vo vzťahu k rozsudkom alebo rozhodnutiam o zastavení trestného stíhania po meritórnom prejednaní veci a v prípade ak išlo o uloženie trestu, tak za podmienky, že trest bol vykonaný, vykonáva sa alebo ho nemožno už podľa právneho poriadku štátu, ktorý uložil trest, už nemožno vykonať. Takýto výklad čl.54 vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohody je možný na základe vývoja judikatúry Európskeho súdneho dvora, ktorý v prípade Trestné konanie proti Filomeno Maria Miraglia C-469/03 z 10.mája 2005 konštatoval, že prekážkou stíhania nemôže byť akékoľvek rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, ale len také, ktorému predchádzalo prejednanie veci samej. V prípadoch Trestné stíhanie proti Hüseyin Gözütok a Klaus Brügge C-187/01 a C-385/01 z 11.fabruára 2003 rozhodol Európsky súdny dvor, že skončená stíhanie zahŕňa aj rozhodnutie prokurátora po tom, čo obvinený splnil určitú povinnosť napr. zaplatil určitú sumu peňazí určenú prokurátorom. Európsky súdny dvor zdôraznil v bode 47. tohto rozsudku, že princíp ne bis in idem nebráni obetiam a poškodeným v dôsledku

správania obvineného podať občianskoprávnu žalobu o náhradu škody spôsobenej obvineným, čo bola reakcia na tvrdenie belgickej vlády, že prípad sa nepovažuje za ukončený, ak nie sú dané právam obetí vhodné zabezpečenia. Európsky súdny dvor zdôraznil, že jediný účinok princípu ne bis in idem je, aby osoba, ktorej prípad už raz bol skončený, aby nebol predmetom iného stíhania v inom členskom štáte za rovnaké skutočnosti. V prípade Leopold Henri Van Esbroeck C-436/04 z 9.marca 2006 Európsky súdny dvor definoval, čo má byť zhodné, tak, že nie je to právna kvalifikácia ako je to pri čl.4 Protokolu č.7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale je to totožnosť reálneho skutku v súhrne okolností, ktoré sú nerozlučne spojené. Nie je významné, kedy, ktorý štát pristúpil k vykonávaciemu dohovoru k Schengenskej dohode, nakoľko je významné, len to, či bol tento dohovor v platnosti v štáte, ktorý vydal rozhodnutie o skoršom stíhaní, v čase, keď sa posudzovali podmienky uplatnenia zásady ne bis in idem orgánom, pred ktorým prebieha druhé konanie. Prípad Gasparini a van Straaten C-467/04 a C-150/05 z 28.septembra 2006 zaraďujú pod prekážku stíhania aj predošlé zastavenie stíhania pre premlčanie a oslobodenie pre nedostatok dôkazov. Prípad Jürgen Kretzinger C-288/05 z 18.júla 2007 zaraďuje pod prekážku stíhania v bode 42. aj prípad vykonateľnosti rozsudku o uložení podmienečne odloženého trestu až do uplynutia skúšobnej doby ako naplnenie pojmu „vykonáva sa trest“. Po uplynutí skúšobnej doby sa trest považuje za „vykonaný“. Oba pojmy zakladajú prekážku stíhania podľa čl.54 Dohovoru vykonávajúceho Schengenskú dohodu z 19. júna 1990. V tomto rozsudku Európskeho súdneho dvora bolo výslovne uvedené, že obdobie zadržania a väzby, ak sa neskôr započítajú do obdobia výkonu trestu, nepovažujú sa za „vykonávanie“ alebo „vykonanie“ trestu. Znamená to však v prípade takého započítania, kde dĺžka väzby pokryje celé obdobie výkonu trestu, že osobu možno znovu stíhať v inom štáte dohovoru až dovtedy, kým trest už podľa práva štátu, ktorý vyhlásil rozsudok, nebude vykonateľný (napr. premlčanie výkonu trestu) ? Rozsudok v bode 51 uvádza, že účelom podmienky „vykonania“ alebo „vykonávania“ je vyhnúť sa tomu, aby osoba bola potrestaná iným štátom, ak trest ukladajúci štát nepristúpi k jeho vykonaniu. Potom je však otázne, prečo Európsky súdny dvor konštatoval všeobecne o započítaných dobách väzby a zadržania, že sa nepovažujú za vykonávanie alebo vykonanie trestu, keď práve v naznačenom prípade úplneho pokrytia dĺžky uloženého trestu vykonanou väzbou by to viedlo k opačnému záveru, ako konštatoval Európsky súdny dvor v bode 51 rozsudku. Vysvetlenie môže priniesť aj predpoklad, že Európsky súdny dvor neráta, že taká možnosť nastane. Otázka bude, čo v prípade, ak pôjde o podmienečné prepustenie z výkonu trestu, tam zrejme analogicky podľa podmienečného odloženia výkonu trestu, bude potrebné na situáciu prihliadať ako na vykonávaný trest.

Vykonávací dohovor k Schengenskej dohode je potrebné implementovať v čl.54 priamo do Trestného poriadku, nakoľko aj III.pilieri Európskej únie platí zásada loajality, ktorá požaduje, aby členské štáty urobili všetko pre dosiahnutie cieľov opatrení III.piliera a neurobili nič proti týmto cieľom.

K bodu 10

Legislatívnotechnická úprava súvisiaca s nesprávnym riešením pokračovania v trestnom stíhaní po zastavení trestného stíhania, kde správne sa má začať nové trestné stíhanie. Zároveň ide o prečíslovanie odseku z dôvodu vypustenia § 215 ods.3.

K bodu 11

Navrhovaná zmena vychádza z poznatku, že aj Špeciálny súd koná v prvom stupni, avšak ide o súd vyššieho stupňa na úrovni krajského súdu. Preto sudca pre prípravné konanie je sudca súdu konajúceho v prvom stupni. Zároveň sa zavádza pojem „súd prvého stupňa“ ako legislatívna skratka pre účely Trestného poriadku.

K bodu 12

Pojem krajský prokurátor sa nikde v Trestnom poriadku nepoužíva. Z toho dôvodu je jeho definícia na účely Trestného poriadku zbytočná a môže vyvolať dojem, že pojem krajský prokurátor sa v Trestnom poriadku vyskytuje.

K bodu 13 a 14

Špecifiká vojenských trestných činov, napr. vyhýbanie sa služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby, neuposlúchnutie rozkazu, porušovanie povinností dozornej alebo strážnej služby a pod., kladú zvýšené nároky na znalosť vojenského prostredia a znalosť vojenských predpisov orgánmi prípravného konania. Pri vyšetrovaní trestných činov vo vojenských útvaroch je tiež potrebné poznať napríklad aj vzťahy nadriadenosti a podriadenosti a celý rad ďalších špecifík typických pre vojenské prostredie. Všetky tieto faktory spolu so zaťaženosťou Úradov justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru negatívne ovplyvňujú najmä dĺžku trestného konania.

V súvislosti so zavedením vyšetrovateľa Vojenskej polície sa súbežne v návrhu novely zákona o Vojenskej polícii ustanovuje spôsob a podmienky určenia vojenského policajta za vyšetrovateľa, pričom požiadavky kladené na vyšetrovateľa Vojenskej polície sú zhodné s požiadavkami kladenými na vyšetrovateľa Policajného zboru.

Navrhovanou úpravou nie je potrebné meniť pôsobnosť Vojenských súdov podľa § 12 Trestného poriadku

Cieľom návrhu na zavedenie vyšetrovateľa colnej správy je zefektívniť činnosť Colného kriminálneho úradu pri odhaľovaní colných a daňových podvodov a pri zamedzovaní páchania trestnej činnosti na území Slovenskej republiky a Európskej únie, prostriedkami úplných vyšetrovacích právomocí colných orgánov vo vymedzenej oblasti a využitím prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Návrh zahŕňa doterajší stav vyšetrovacích kompetencií, aktuálne potreby a možnosti colnej správy, ako aj možnosti a legislatívne spôsoby zavedenia úplných vyšetrovacích kompetencií colných orgánov a efektívneho využívania inštitútu sledovania osôb a vecí ako prostriedku operatívno-pátracej činnosti, s ohľadom na potreby colných orgánov a s ohľadom na plnenie úloh vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov, na plnenie ktorých sa Slovenská republika zaviazala.

Colný kriminálny úrad je organizačne a personálne vybavený osobitným organizačným útvarom zodpovedným za vykonávanie skráteného vyšetrovania. Policajti colnej správy zaradení na tomto organizačnom útvare sú skúsenými colníkmi s niekoľkoročnou praxou v skrátenom vyšetrovaní.

Colná správa disponuje vnútornými informačnými zdrojmi v ktorých môže operatívne získavať informácie o možnej páchanej trestnej činnosti, overovať svedecké výpovede, prípadne zisťovať a overovať ďalšie skutočnosti o trestnej činnosti podozrivých subjektov.

Colná správa má oprávnenia vykonávať colnú kontrolu, následnú kontrolu, miestne zisťovanie a daňovú kontrolu u podozrivých subjektov alebo u vyšetrovaných

osôb. Tieto kontroly môže vykonávať operatívne, bez zbytočného zdržania od okamihu zistenia potreby vykonania takejto kontroly.

V súčasnosti poverené colné orgány majú zo zákona oprávnenie vykonávať v rámci prípravného konania vyšetrovanie, napr. začať trestné stíhanie, viesť výsluchy svedkov a ďalšie úkony podľa druhej hlavy druhej časti zákona č. 301/2005 Z. z..

Z tohto dôvodu poverené colné orgány v okamihu, keď dospejú k záveru, že ide o trestný čin, ktorého horná hranica trestu odňatia slobody prevyšuje tri roky, resp. o trestnom čine sa má vykonať vyšetrovanie, ak sú zhromaždené dostačujúce dôkazné materiály, v trestnom konaní ďalej nepokračujú a celý spisový materiál musia odovzdať príslušnému útvaru Policajného zboru, ktorý je oprávnený vykonať vyšetrovanie. V týchto prípadoch je však bezpodmienečne nutné pri odovzdávaní prípadu najprv príslušníkov Policajného zboru oboznámiť s problematikou odovzdávaného prípadu, objasniť právne predpisy upravujúce danú problematiku, vrátane oboznámenia s ich fungovaním, existujúcimi kontrolnými procedúrami a postupmi, internými predpismi potrebnými na určenie stupňa zavinenia ako základného predpokladu trestnej zodpovednosti, a v prevažnej väčšine prípadov je potrebné v rámci súčinnosti ďalej spolupracovať.

V konečnom dôsledku postupovaním vyšetrovania niektorých trestných činov, vyšetrovanie ktorých nespadá do právomoci colných orgánov, kompetentným orgánom Policajného zboru Slovenskej republiky dochádza k predlžovaniu trestného konania, zvyšujú sa jeho náklady a množstvo vyšetrovacích úkonov sa vykonáva opakovane.

Ako riešenie tejto situácie sa javí možnosť priznať povereným colným orgánom oprávnenie vyšetrovať všetky trestné činy páchané v oblastiach, v ktorých je vecne príslušná colná správa podľa § 10 ods. 8 písm. f) Trestného poriadku v znení neskorších predpisov. Uvedeným postupom by sa dosiahlo zvýšenie rýchlosti a kvality vyšetrovania na zverenom úseku, pretože vyšetrovanie by kontinuálne vykonával ten istý orgán – vyšetrovateľ colnej správy, a to od začatia trestného stíhania až po návrh na podanie obžaloby. Nedochádzalo by teda k dnes bežným situáciám, že vyšetrovateľ Policajného zboru, ktorý vec prevezme od policajta colnej správy, si musí opätovne spis podrobne preštudovať, a navyše spravidla nie je odborný špecialista na tak špecifickú problematiku, akou je colná a daňová oblasť.

Návrh na zúženie kompetencií povereného príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže vychádza zo skutočnosti, že poverení príslušníci tohto zboru majú pri plnení služobných úloh omnoho širší záber, ako iné poverení príslušníci iných zborov na ich úrovni. Z tohto dôvodu si myslíme, že trestné činy príslušníkov tohto zboru, ktoré nesúvisia s výkonom služby, napr. týranie blízkej a zverenej osoby, útok na verejného činiteľa – najmä v opitosti na príslušníka Policajného zboru, trestné činy v súvislosti s dopravnými nehodami a pod., vedia vyšetriť v týchto prípadoch poverení príslušníci a vyšetrovatelia Policajného zboru.

Zbor nedisponuje takým úradom inšpekčnej služby, aký má Policajný zbor. V trestných veciach, kde sú podozrivými osobami príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže, sú vecne príslušnými všetci poverení príslušníci tohto zboru, samozrejme podľa ústavov – miesta spáchania trestného činu a aj osoby podozrivého, ktorými sú poverení príslušníci Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže. Vecná a miestna príslušnosť týchto orgánov je však upravená v internom právnom predpise rozkazu generálneho riaditeľa č. 44/2006, kde v § 5 ods. 1 je uvedené, že poverený príslušník je vecne príslušný na skrátené vyšetrovanie o trestných činoch príslušníkov zboru v súvislosti s výkonom štátnej

služby, o trestných činoch zamestnancov zboru v objektoch zboru a o trestných činoch osôb vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom.

Návrh zosúlaďuje tento interný predpis s ustanovením Trestného poriadku a reaguje aj na zásadu hospodárnosti trestného konania, ako aj na skutočnosť, že poverení príslušníci zboru nie sú zaradení v stálej službe tak, ako je to pri Policajnom zbore.

K bodu 15

Navrhuje sa z dôvodu posunu hornej hranice trestnej sadzby pri treste odňatia slobody za trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona na 6 rokov vypustiť osobitnú zmienku o tomto trestnom čine, nakoľko ide o zločin aj v základnej skutkovej podstate.

Zakotvuje sa, že fyzickú osobu nepolicajta bude môcť navrhnúť policajt pôsobiaci trestného konania, len ak bude poverený prezidentom Policajného zboru, nakoľko minister vnútra je politický nominant a je tu vysoké riziko inej motivácie ako je odhalenie skutočného trestného činu. Navyše legislatívna skratka „minister vnútra“ sa v Trestnom poriadku vôbec nepoužíva.

K bodu 16

Navrhuje sa zmeniť nadpis nad § 12 z dôvodu, že teória trestného práva procesného nepozná pôsobnosť súdu, ale právomoc a príslušnosť. Najnovšia literatúra na s.126 učebnice Trestné právo procesné od Ivora a kol. v kapitole Súdy, ktorej autorom je Mihálik, uvádza, že „judikatúra používala termín „príslušnosť vojenských súdov“, najmä R 63/2001, aj v čase účinnosti zrušeného Trestného poriadku z roku 1961, hoci zrušený Trestný poriadok používal termín „právomoc vojenských súdov“. Nový Trestný poriadok používa termín „pôsobnosť vojenských súdov“, „pôsobnosť Špeciálneho súdu“. Termín „druhová príslušnosť“ bol v čase účinnosti zrušeného Trestného poriadku z roku 1961 vyčlenený pre synonymické pomenovanie vecnej príslušnosti z dôvodu, že súd určitého stupňa sa zaoberal vecami určitého druhu. Od 1. januára 2006 je celá vecná príslušnosť zverená v rámci súdov určitého druhu vždy nižšiemu stupňu ako je okresný súd, okresný súd v sídle krajského súdu a vojenský obvodový súd, alebo súdu vyššieho stupňa, ktorý rozhoduje ako súd prvého stupňa a ktorým je Špeciálny súd. Na základe toho sa Mihálik rozhodol vyčleniť pre „právomoc“ osobitných druhov súdnictva pojem „druhová príslušnosť“, pretože ide o rozdelenie vecí a osôb podliehajúcich právomoci osobitných druhov súdnictva a zvyšok nevymedzený v rámci druhovej príslušnosti pre osobitné druhy súdnictva patrí do druhovej príslušnosti všeobecného druhu súdnictva.“

K bodom 17 až 19

Vypúšťa sa archaické ustanovenie vo väzbe na navrhované vypustenie korešpondujúceho ustanovenia v § 128 ods.3 písm. c) Trestného zákona, ktoré sa odôvodňuje tým, že povolenie nosiť služobnú rovnošatu po skončení služobného pomeru sa týka významných štátnych sviatkov a výročí významných udalostí. Zmyslom existencie vojenských trestných činov je ochrana špecifických vzťahov v ozbrojených silách a zboroch zabezpečujúca disciplínu v nich a ich akcieschopnosť a ide o archaické ustanovenie, ktoré v nových pomeroch ozbrojených síl a zborov nemá opodstatnenie. Ak niekto nie je „vojak“, nie je dôvod, aby zodpovedal za

vojenské trestné činy v čase, keď má oblečenú uniformu z vyššie uvedených príležitostí alebo aj mimo týchto príležitostí svojvoľne.

K bodu 20

Ide o rovnakú zmenu ako pri odôvodnení zmeny nadpisu nad § 12.

K bodu 21

Legislatívno-technická úprava vo vzťahu k navrhovanej novele Trestného zákona, kde sa rozširuje aj trestnosť podpory člena teroristickej skupiny.

K bodom 22 a 24

Legislatívno-technická úprava, ktorou sa vypúšťa sa zmienka o krajských súdoch ako súdoch prvého stupňa.

K bodu 23

Súčasná úprava spoločného konania nepozná riešenie prípadu, ak ide o spoločné konanie dvoch prečinov jednej osoby, pri ktorých je daná príslušnosť dvoch súdov. Navrhovaná úprava odstraňuje tento nedostatok.

K bodu 25

Legislatívno-technická úprava z dôvodu, že pôsobnosť sudcu pre prípravné konanie na Špeciálnom súde vo veciach, kde má druhovú príslušnosť Špeciálny súd, pred začatím trestného stíhania nebola zákonom stanovená pre žiaden orgán.

K bodu 26

Zavádza sa v súlade s vyhláškou č.543/2005 Z.z. možnosť pre predsedu súdu, aby zapisovateľa splnomocnil na vykonanie niektorých úkonov technického asistenta, samozrejme za splnenia predpokladov v zmysle vyhlášky č.543/2005 Z.z.

K bodu 27

Súčasná úprava pozná len jeden dôvod pre pochybnosť o nezaujatosti konajúcej orgánu, ktorým je „pomer“. Judikatúra osvetlila, že ide aj o stav, keď orgán bol svedkom alebo poškodeným trestného činu (R 62/1980, R 10/1990). Najnovší vývoj však z hľadiska požiadaviek práva na nestranný súd podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru Rady Európy o ochrane ľudských práva a základných slobôd požaduje prostredníctvom výkladu Európskeho súdu pre ľudské práva, aby súd nielen nestranne poskytoval spravodlivosť, ale sa aj javil, že ju nestranne poskytuje. Prípady, keď sa súd nejaví, že spravodlivosť poskytuje nestranne sú napr. prípady antidatovania rozhodnutia sudcom, nevykonanie úkonu, na ktorý je sudca povinný, spôsobenie prieťahov v konaní, neodôvodnené správanie sa k stranám, verejné vyhlásenia k prípadu, kde sudca prejavil názor na svoje budúce rozhodnutie. Ide teda aj o prípady, kde sudca v skutočnosti koná nestranne, avšak sa tak nejaví na základe objektívnych príznakov. Konanie nesmie prebiehať za takých okolností, ktoré sú spôsobilé vyvolať podložené pochybnosti o správnosti procesného postupu, o spravodlivosti, objektívnosti a nestrannosti súdu (uznesenie NS SR sp.zn 5To 31/2004). Termín „pomer k veci alebo účastníkom“ dostatočne nepokrýva vytváranie si vzťahu sudcu k veci alebo stranám počas samotného súdneho konania, ktoré vyvolávajú pochybnosti o nezaujatosti konajúceho orgánu. Nepochybne, že procesný postup, ktorý je síce nezákonný, ale nevzbudzuje pochybnosti o nezaujatosti, nebude dôvodom pre vylúčenie konajúceho orgánu. Na vylúčenie sudcu sú potrebné

opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti v dôsledku vytvorenia si vzťahu k veci alebo stranám, ktorý nie je dôsledkom každej procesnej chyby, prípadne prejavu alebo napr. verejného vystúpenia. Navyše slovenské súdy už v súčasnosti využívajú tzv. pravidlo psychologickej záruky v tom zmysle, že ak súd koná tak, že to vzhľadom na jeho predpokladané vedomosti a skúsenosti vzbudzuje pochybnosti o jeho nezaujatosti, je vylúčený.

K bodu 28 až 33

Navrhuje sa zaviesť presné a jasné pravidlá o postupe pri rozhodovaní o vylúčení jednotlivých orgánov pôsobiacich v trestnom konaní ako aj pomocných osôb. Doterajšie úprava obsahuje viacero zákonných medzier, napr. nerieši prípady sebaoznámenia policajta a prokurátora, ak sa sami namietnu, pri námietke voči sudcovi sa za bezprostredne nadriadený orgán považuje v praxi nadriadený súd, čo však nie je v súlade s chápaním tohto inštitútu, bezprostredne nadriadený orgán je totiž vždy, osobitne pri prokurátorovi a policajtovi najbližší nadriadený danej osobe, ktorá vo veci koná, snáď okrem najvyššie postavenej osoby v danom orgáne, keď je bezprostredne nadriadeným orgánom najvyššie postavená osoba nadriadeného orgánu. Prípady sebaoznámenia policajta a prokurátora sa riešia použitím analógie podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý upravuje zmätočný pojem „oznámené niektorou zo strán“, čo evokuje záver, že strany oznamujú a nenamietajú dôvody vylúčenia. Takýto postup nie je žiadúci, nakoľko ide o otázku, ktorá musí byť riešená jednoznačne. Avšak týmto spôsobom sa umožňuje prokurátorovi a policajtovi vylúčiť sa bezdôvodne, nakoľko takéto uznesenie môže napadnúť len strana, ktorá pokiaľ tak neurobí, uznesenie o sebavylúčení nadobudne právoplatnosť. Preto je žiadúce rovnako ako pri sudcoch, zaviesť režim oznamovania dôvodov vylúčenia u policajta prokurátorovi a u prokurátora bezprostredne nadriadenému orgánu, ktorým je podľa zákona č.153/2001 Z.z. o prokuratúre v § 53 ods.2 bezprostredne nadriadený prokurátor, ktorým je v prípade prokurátora okresnej prokuratúry okresný prokurátor. Podľa súčasného stavu sa tomuto bezprostredne nadriadenému prokurátorovi dostane rozhodovanie o vylúčení v prípade sebaoznámenia prokurátora len, ak strana podá sťažnosť. V prípade policajta sa v prípade jeho sebaoznámenia sťažnosťou proti jeho uzneseniu o jeho vylúčení v súčasnosti zaoberá jeho bezprostredne nadriadený orgán, ktorým napr. je riaditeľ príslušného oddelenia obvodného oddelenia. Takto sa bude priamo jeho oznámením zaoberať prokurátor vykonávajúci dozor v predsúdnom konaní.

Najdôležitejšou zmenou je zmena orgánu, ktorý rozhoduje o sťažnosti proti nevylúčeniu sa policajta na námietku strany. O sťažnosti už nebude rozhodovať riaditeľ oddelenia obvodného oddelenia, ale prokurátor vykonávajúci dozor v predsúdnom konaní.

Zároveň sa odstraňuje výkladová nejednotnosť v tom, ktoré nariadené úkony môžu byť vykonané a či rozhodnutie v merite veci na hlavnom pojednávaní je „nariadeným úkonom“. Dikcia tohto ustanovenia sa zosúlaďuje aj s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 To 35/2005. Teda rozhodovanie vo veci sa nepovažuje za nariadený úkon. Zároveň sa výslovným spôsobom upravujú úkony, ktorých vykonanie je povinné po podaní sťažnosti proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o námietke strany.

K bodu 34 až 36

Navrhovaná úprava upresňuje formulácie jednotlivých oprávnení obvineného tak, aby vo vzťahu k iným ustanoveniam nevyvolávali výkladovú neistotu. Ak obvinený výslovne nevyhlási, že sa vzdáva práva nevypovedať, má právo

nevypovedať. Stanovuje sa povinnosť súdu rozhodnúť o nároku do 30 dní od podania žiadosti o ustanovenie obhajcu z toho dôvodu, aby sa neposkytovala obhajobu, pri ktorej niet nároku na jej poskytovanie. Podľa súčasnej úpravy je možné ustanoviť obhajcu bezplatne bez toho, aby sa rozhodlo o nároku na takéto ustanovenie obhajcu bezplatne, čo však nemá vplyv na povinnosť štátu uhradiť trovy obhajoby obhajcovi po právoplatnom skončení prípadu, aj keď sa dodatočne zistí, že podmienky ustanovenia neboli splnené.

K bodu 37

Upravuje sa znenie § 36 ods.3 spôsobom, ktorý vedie k sprehľadneniu zastupovania jednotlivých záujmov v trestnom konaní tak, aby sa obhajcom nemohol stať žiaden iný významnejší subjekt alebo osoba, ktorá už vystupovala v trestnom konaní. Zároveň sa odstraňuje ustanovenie o zákaze vypočúvania obhajcu ako svedka o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone obhajoby, pretože toto ustanovenie koliduje s ustanovením § 23 ods.2 zákona č.586/2003 Z.z. o advokácii o tom, že klient môže pozbaviť advokáta povinnosti mlčanlivosti a ten, ak podľa § 23 ods.3 zákona č.586/2003 Z.z. o advokácii usúdi, že pozbavenie povinnosti mlčanlivosti nie je v neprospech klienta, nie povinný zachovávať mlčanlivosť. Navyše ustanovenie § 23 ods.9 zákona č.586/2003 Z.z. o advokácii sa nevzťahuje na povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu. Navyše advokát je povinný zachovávať povinnosť mlčanlivosti aj po skončení advokátskej činnosti, čo ustanovenie § 36 ods.3 druhá veta nerieši, uvádza len obhajcu, čiže fyzickú osoby, ktorá už nie je advokátom, nezahŕňa do pojmu obhajca.

K bodu 38

Doterajšia právna úprava nezodpovedala postaveniu osoby vo vydávacom konaní, keďže upravovala povinnú obhajobu vo väzbe na obvineného. Vyžiadaná osoba nemá v konaní o vydanie postavenie obvineného. Z tohto dôvodu bolo potrebné vykonať zmenu ustanovenia § 37 ods. 3.

K bodu 39

Zavádza sa inštitút opatrenia, ktorým sa vzdanie povinnej obhajoby zoberie na vedomie. Hoci sa umožňuje späťvziať vzdanie sa povinnej obhajoby, opačný postup však následne už nie je možný.

K bodom 40 až 42

Zavádza sa ustanovená obhajoba pre odsúdených vo výkone detencie. Zároveň sa umiestňuje dikcia § 373 ods.2 Trestného poriadku o povinnej obhajobe v dovolacom konaní do § 38 Trestného poriadku, ktorý sa týka podmienok ustanovenia obhajcu. Zrušuje sa možnosť vzdania sa obhajoby pri obzvlášť závažných zločinoch z rovnakých dôvodov ako pri § 37.

K bodom 43 až 48

Navrhovaná úprava upresňuje niektoré formulácie pri úprave ustanovenia a zrušenie ustanovenia obhajcu. Stanovuje lehoty, v ktorých musí súd rozhodnúť o žiadosti o ustanovenie, ak obvinený nemá dostatok prostriedkov a o návrhu orgánu činného v trestnom konaní resp. v konaní pred súdom, ak súd sám zistí dôvody povinnej obhajoby.

K bodom 49 a 50

Upravuje sa spôsob zrušenia ustanovenia obhajcu v prípade, ak dôjde k spojeniu vecí, kde v jednej veci vystupoval zvolený obhajca, tak, že zrušenie sa uskutoční uznesením. Rovnako sa zavádza forma uznesenia v prípadoch oslobodenia od povinností obhajcu.

K bodu 51

V prípade ak obvinený neurčí, ktorému obhajcovi, ak boli zvolená naraz, sa má písomnosť doručiť, súčasná úprava neposkytuje riešenie. Navrhuje sa v takom prípade umožniť doručenie jednému z nich.

K bodom 52 až 54

Rozširuje sa rozsah subjektov spadajúcich po pojem zúčastnená osoba, medzi ktoré je potrebné na základe nových inštitútov zhabania určenej peňažnej čiastky a zhabania majetku zaradiť aj právnické osoby, voči ktorým sa tieto sankcie podľa návrhu majú uplatniť, alebo sa uplatnili. V súlade s právom na spravodlivý proces s týmto právnickým osobám zabezpečuje právo na rovnosť zbraní, teda právo na vyjadrenie sa ku každému dôkazu, ktorý smeruje proti právnickej osobe. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je zrejmé, že postih na vlastníckych právach právnickej osoby odlišnej od páchateľa trestného činu nie je obvinením v zmysle čl.6 ods.1 a ods.3 Dohovoru o ochrany ľudských práv a základných slobôd, napr. rozsudok v prípade AGOSI proti Spojenému kráľovstvu z 24. októbra 1986,č .9118/80, nakoľko v bode 65 sa uvádza, že skutočnosť, že následné opatrenia boli prijaté proti právnickej osobe odlišnej od osoby stíhanej za trestný čin a dotkli sa jej vlastníckych práv, nezakladá postavenie obvinenej osoby v zmysle čl.6 ods.1 a ods.3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na strane druhej čl.47 ods.3 garantuje rovnosť strán v konaní pred súdom a inými orgánmi, rovnako aj § 2 ods.14 Trestného poriadku, takže je potrebné zosúladiť požiadavky na práva, ktoré majú obvinený, poškodený a zúčastnená osoba.

K bodom 55 a 56

Navrhovaná úprava upresňuje formulácie jednotlivých oprávnení poškodeného tak, aby vo vzťahu k iným ustanoveniam nevyvolávali výkladovú neistotu.

K bodu 57

Opatrenie je definované v § 10 ods.18 Trestného poriadku ako neformálne ústne alebo písomné rozhodnutie technicko-organizačnej povahy alebo operatívnej povahy. Ustanovenie zástupcu poškodeného súdom v žiadnom prípade nie je technicko-organizačná ani operatívna záležitosť. Zároveň a vypúšťa pojem rýchly priebeh, pretože Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd zakladá občanovi právo na konanie v primeranej lehote, okrem rozhodovania o väzobných veciach, kde je právo na konanie urýchlené.

K bodu 58

Upravuje sa režim ustanovovania splnomocnenca poškodeného tak, aby bol identický s ustanovovaním bezplatného obhajcu a splnomocnenca poškodeného.

K bodu 59

Zosúlaďuje sa rovnako ako pri obhajcovi zákaz, aby splnomocnencom mohla byť osoba, ktorá už vystupovala v trestnom konaní s určitou úlohou, nielen, ak bola predvolaná. Svedok napr. nemusí byť predvolaný, jeho účasť môže zabezpečiť strana. Je však vhodné, aby splnomocnenec, ani obhajca nemohli byť osoby, ktoré ešte nevystupujú ako svedkovia, ale nimi v skutočnosti boli.

K bodom 60 a 61

Rovnako ako pri obhajcovi sa oprávnenia splnomocnenca upravujú formulačne zhodne, aby nedošlo k zámene pojmov.

K bodu 62

Na základe požiadaviek Zboru väzenskej a justičnej stráže za účelom dodržiavania denného režimu osôb vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody sa obmedzuje pri týchto osobách doba, v ktorej je možné vykonávať úkony s týmito osobami. Na druhej strane je možné v nevyhnutných prípadoch prelomiť toto časové obmedzenie.

K bodu 63

Upresňuje sa, že náležitosťou zápisníc o úkone budú aj údaje o dátume narodenia a bydlisku zúčastnených osôb.

K bodom 64 a 65

Na základe súčasného technického stavu záznamových zariadení na slovenských súdoch je nevyhnutné povoliť sudcovi aj diktovanie do zápisnice bez použitia verného záznamu. Navrhovatelia sú si vedomí možných dôsledkov rôzneho spôsobu zachytávania priebehu pojednávania, avšak súčasný stav technických zariadení na slovenských súdoch neumožňuje vždy technické zariadenie použiť bez problémov. Možnosť použitia záznamového zariadenia sa umožňuje využiť aj v prípravnom konaní.

K bodu 66

Upresňuje sa, že každý orgán, ktorý vyhotovuje záznam alebo zápisnicu musí rozhodnúť o námietkach proti zneniu, o oprave a doplnení záznamu alebo zápisnice. Zároveň sa odstraňuje právo sťažnosti vzhľadom na skutočnosť, že nie je vhodné, aby o procesných záležitostiach v priebehu konania rozhodoval nadriadený orgán priamo v priebehu konania.

K bodu 67

Legislatívnotechnická oprava.

K bodu 68

Navrhuje sa, aby sa aj svedkovi doručovali písomnosti na adresu, ktorú na tento účel uviedol.

K bodom 69 až 73

Navrhuje sa vyplniť chýbajúcu úpravu pri obyčajnom doručovaní do poštového priečinka alebo mimo poštového priečinka. Ďalej sa opätovne zavádza ochrana osôb, ktoré sa v mieste doručenia do vlastných rúk nezdržiavajú počas doručovania

s výnimkou prípadu, ak sa osoba v mieste doručenia úmyselne nezdržiava z dôvodu vyhnutia sa doručeniu. Rovnako to bude aj pri doručovaní do vlastných rúk do poštového priečinku alebo mimo poštového priečinku, kde sa výslovne zavádza doručenie do vlastných rúk náhradným doručením pri trestnom rozkaze. Pri právnických osobách sa náhradné doručenie bude spravovať režimom doručovania podľa fyzických osôb v celom rozsahu.

K bodom 74 a 75

Legislatívnotechnická úprava, keď je zrejmé, že prokurátor bol opomenutý medzi osobami, ktoré majú právo nahliadnuť do spisu nielen v konaní pred súdom, ale aj v konaní pred sudcom pre prípravné konanie, ktorý rozhoduje o väzbe a medzi osobami, ktorým v konaní pred súdom nemožno odoprieť nahliadnutie do spisu.

K bodu 76

Konštantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva zaručuje pri výklade čl.5 ods.3 a ods.4 právo na nazretie do tých častí spisu, ktoré sú podstatné pre zisťovanie zákonnosti väzby, čo v prípade Šiškov proti Bulharsku z 9.januára 2003, č.38822/97, bod 77, je vyložená nasledovne:

„Súd prejednávajúci odvolanie proti rozhodnutiu o väzbe musí poskytnúť záruky súdneho procesu. Konanie musí byť sporové a musí vždy zabezpečiť „rovnosť zbraní“ medzi stranami, prokurátorom a uväznenou osobou. Rovnosť zbraní nezabezpečuje, aby obhajcovi nebol odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré nie sú podstatné pre účinné napadnutie (spochybnenie) zákonnosti, v zmysle Dohovoru, väzby jeho klienta. Chápanie zákonnosti väzby (the concept of lawfulness of detention) nie je obmedzené na vyhovenie požiadavkám stanoveným vnútroštátnym právom (is not limited to compliance with the procedural requirements set out in domestic law), ale sa týka aj (but also concerns) dôvodnosti podozrenia zakladajúceho väzbu (the reasonableness of the suspicion grounding by the arrest) a odôvodnenia pokračovania väzby (the justification of the ensuing detention). Súd uznáva potrebu takých trestných stíhaní za účelom ich účinného vykonávania, ktoré môžu obsahovať informáciu zhromaždenú počas trestných stíhaní, ktorá sa utají, aby sa zabránilo obvinenému v manipulácii s dôkazmi a mareniu výkonu spravodlivosti. Avšak tento legitímny cieľ nemôže ísť na úkor podstatných obmedzení práv obhajoby. Preto, informácia, ktorá je podstatná pre zisťovanie zákonnosti väzby, má byť dostupná primeraným spôsobom obhajcovi obvineného (pozri medzi ďalšími citáciami prípad Lamy v Belgicko, rozsudok z 30.3.1989, Seria A, č.151, s.16-17, ods.29, Nikolov, vyššie cit, ods.58 a Garcia Alva v. Nemecko, č.23541/94, 13.2.2001, nepublikované, ods.39-3.)“

Jeden z najnovších rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Svipsta proti Lotyšsku z 9.marca 2006, č.66820/01 uvádza v bode 129h nasledovné: „Konanie vedené o sťažnosti proti väzbe musí garantovať rovnosť zbraní medzi stranami – prokuratúrou a osobou vo väzbe (pozri prípad Nikolova, citované, ods.58 a Wloch, cit.odsek). Najdôležitejším prvkom zásady rovnosti zbraní je právo prístupu do vyšetrovacieho spisu: konkrétne, možnosť účinne vyvrátiť tvrdenia a dôvody, na ktorých prokurátor zakladá určité body spisu, predpokladá možnosť obhajoby vstúpiť do spisu. Existuje úzka spojitosť medzi posúdením nevyhnutnosti väzby a v neskoršom štádiu viny, pre čo je možné v prvom prípade odmietnuť prístup k tvrdeniam, zatiaľ čo v druhom prípade to musí predpokladať zákon. Národné orgány môžu uplatniť túto požiadavku rôznymi spôsobmi, ale metóda, ktorou bude prevzatá, musí vždy zaručiť, že obhajoba bude mať vedomosť o nakladaní zo

zisteniami prokuratúry a mať možnosť vyjadrovať sa (pozri prípad Lietzow, ods.44 a prípad Schöps).“, a v bode 137: „Súd uznáva potrebu účinného trestného konania, čo môže znamenať, že jednej zo strán bude znemožnený prístup k informáciám, ktoré budú utajené s cieľom znemožniť obvinenej osobe meniť alebo zmariť výkon spravodlivosti. Zároveň tento legitímny cieľ nemôže byť na úkor obmedzenia dôležitého práva na obhajobu. Ako dôsledok kľúčovej informácie z hľadiska vyhodnotenia zákonnosti väzby určitej osoby musia byť vždy k dispozícii prístupné advokátovi takejto osoby vo forme alebo spôsobom primeraným situácii (Lietzow, citované, dos.47, Garcia Alva v.Nemecko, č.23541/94, ods.42, 13.2.2001).“

Z uvedenej judikatúry je zrejmé, že obhajoba musí mať prístup k všetkým skutočnostiam a dôkazom, o ktoré sa opierajú procesné požiadavky, dôvodnosť podozrenia, dôvodov väzby a dôvodov trvania väzby.

K bodu 77

Upresňuje, že nevyhovenie výzve ako predpoklad uloženia poriadkovej pokuty sa týka výzvy na splnenie povinnosti podľa Trestného poriadku a to nielen tam, kde je výslovné ustanovené, že výzve sa musí vyhovieť, ale všade tam, kde osoba má určitú povinnosť a nesplní ju. Zároveň sa mení „sudca“ ako oprávnená osoba na „súd“ a „sudcu pre prípravné konanie“, ktorí ukladajú poriadkovú pokutu.

K bodom 78 a 79

Upresňuje sa, že výkon trestu odňatia slobody sa týka inej trestnej veci ako tej, v ktorej má byť obvinený opätovne zobratý do väzby. Upresňuje sa aj to, že trestný čin „mal byť spáchaný“ podľa obvinenia, pretože výraz spáchaný je v rozpore s zásadou prezumpcie neviny.

K bodom 80 až 100

Upresňuje sa viacero ustanovení o väzbe, napr. príkaz na zatknutie, upovedomenie ústavu na výkon väzby, zavádza sa forma príkazu na prepustenie obvineného z väzby v prípade, ak sú nestihne sudca pre prípravné konanie rozhodnúť o predĺžení lehoty väzby, ak prepúšťa obvineného v prípravnom konaní prokurátor a ak v konaní pred súdom so súhlasom prokurátora prepúšťa obvineného predseda senátu ako aj pri novozavedenom prípade obligatórneho prepustenia z väzby, ak je vyhlásený iný ako odsudzujúci rozsudok s nepodmienečným trestom odňatia slobody, teda oslobodzujúci rozsudok alebo odsudzujúci rozsudok s podmienečne uloženým trestom odňatia slobody alebo s iným uloženým druhom trestu. Vo všetkých prípadoch musí byť príkaz vydaný písomne a musí byť odôvodnený.

Upresňuje sa, že pri všetkých typoch vrátenia veci do prípravného konania, najmä tých, ktoré sú viazané na novozavedený inštitút dohody o vine a treste, plynie nová šesťmesačná lehota väzby od momentu, keď bol spis doručený prokurátorovi.

Pri maximálnych lehotách väzby sa stanovuje nové pravidlo, podľa ktorého maximálna lehota v konaní pred súdom je taká, aká zostane z celkovej dĺžky po uplynutí lehoty v prípravnom konaní, ktorá môže byť maximálne polovica z celkovej dĺžky. Ak teda nie je vyčerpaná celá polovica celkovej maximálnej lehoty väzby v prípravnom konaní, o nevyčerpaný zvyšok sa zväčšuje lehota väzby v súdnom konaní. V konaní pred súdom tak v podstate nezačína plynúť žiadna nová lehota.

Súčasná úprava neupravuje povinnosť súdu prepustiť obvineného po vyhlásení oslobodzujúceho rozsudku súdu konajúceho ako súd prvého stupňa z väzby, prípadne po vyhlásení oslobodzujúceho rozsudku súdu konajúceho ako súd

druhého stupňa. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Labita proti Taliansku z 6.apríla 2000 číslo 26772/95v bode 171 uvádza, že „väzba po oslobodení nie je viac pokrytá ustanovením čl.5 ods.1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, hoci určité meškanie vo výkone príkazu na prepustenie obvineného z väzby je nevyhnutné, avšak musí čo najmenšie. V danom prípade meškanie 20 hodín už bolo porušením čl.5 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd. Väzba po vyhlásení oslobodzujúceho rozsudku stráca podklad v písm. c) čl.5 ods.1, nakoľko procesná záruka čl. 5 ods.3 „byť súdený v primeranej lehote“ pri väzbe podľa čl.5 ods.1 písm. c) sa naplnila a nie je viac možné držať osobu vo väzbe, keďže o oprávnenosti jej obvinenia sa už rozhodlo. Podľa rozhodnutia v prípade Wemhoff proti Nemecku z 27.júna 1968, číslo 2122/64 bod 9 koniec obdobia väzby pre účely čl. 5 ods.3 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd je dňom, keď sa končí väzba „deň, keď sa rozhodne o obvinení, dokonca ak by išlo o súd prvej inštancie“ ako aj to, že „vina osoby držanej vo väzbe počas odvolacieho alebo revízneho konania bola preukázaná v priebehu procesu vedeného v súlade s požiadavkami čl.6 Dohovoru. Je bezvýznamné, či väzba po usvedčení sa uskutočňuje na základe rozsudku alebo z dôvodu osobitného rozhodnutia potvrdzujúceho rozhodnutie o väzbe. Osoba, ktorá sa sťažuje na pokračovanie väzby po odsúdení z dôvodu meškania s rozhodnutím o jej odvolaní, nemôže využiť čl. 5 ods.3, ale by mohla tvrdiť zanedbanie „primeraného času“ stanoveného v čl.6 ods.1.“ Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že dôvody podľa čl.5 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd je potrebné vykladať reštriktívne tak, aby sa zabránilo svojvoľnému pozbaveniu slobody. V prípade B proti Rakúsku z 28.marca 1990, č.11968/86 sa zdôraznilo v bode 39, že „existujú dôležité rozdiely medzi zmluvnými štátmi v otázke, či osoba odsúdená na prvom stupni vykonáva rozsudok, ak beží konanie o odvolaní. V tomto ohľade Súd, rovnako ako Komisia, zisťuje, že je logické, že dôležité záruky čl.5 ods.3 Dohovoru by nemohli byť učinené závislým na osobitnej vnútroštátnej situácii.“

Navrhovaná úprava rieši zosúladenie Trestného poriadku s právom na preskúmanie dôvodov väzby na návrh podľa čl.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tak, že všetky prípady, v ktorých Európsky súd pre ľudské práva vyžaduje vypočutie obvineného, zaraďuje do výpočtu konania a rozhodovania o väzbe. Zároveň sa sem zaraďujú aj všetky sťažnostné konania, z dôvodu, že podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva v bode 84. rozsudku vo veci Toth proti Rakúsku z 12.decembra 1991, č.11894/85 aj tieto konania požívajú v zásade (in principle) rovnaké záruky ako konanie v prvom stupni o žiadosti alebo návrhu na rozhodnutie o väzbe podľa čl.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pričom v rozsudku vo veci Graužinis proti Litve z 10.októbra 2000, č.37975/97 v bode 32 už uvádza, že pri rozhodovaní o väzbe alebo jej predĺžení, ak je zavedený systém opravného prostriedku, aj konanie o ňom musí požívať záruky č.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čo v bode 34 vztiahol aj na konanie o sťažnosti proti vzatiu do väzby, kde uviedol, že prítomnosť uväzneného sa vyžaduje počas celého predsúdneho väzobného výsluchu, aj v rámci konania o sťažnosti proti vzatiu do väzby, z dôvodu, aby bol schopný dať uspokojivé informácie a pokyny svojmu obhajcovi. V rozsudku Ilijkov proti Bulharsku z 26.júla 2001, č.33977/96 v bode 103 a 104 uviedol, že o sťažnosti proti uzneseniu o nevyhovení žiadosti o prepustenie na kauciu musí byť vedené konanie kontradiktórne a musí byť náležite zabezpečená rovnosť zbraní medzi prokurátorom a uväzneným. Akonáhle má prokurátor možnosť zaslať súdu písomnosť, ktorú súd neoznámi obvinenému, už je tu porušená rovnosť zbraní.

Nakoniec v rozsudku Vladimír Solovjev proti Rusku z 24.mája 2007, č.2708/02, bod 131 a 132 Európsky súd pre ľudské práva s odvolaním sa na spomenutí prípady *úplne jednoznačne* vyslovil, že aj v konaní na druhom stupni o odvolaní proti rozhodnutiu súdu I.stupňa o predĺžení väzby, kde tiež podľa Európskeho súdu pre ľudské práva malo byť obvinenému umožnené opísať jeho osobnú situáciu a odpovedať na otázky týkajúce sa predĺženia väzby, musí byť zabezpečená možnosť pre sťažovateľa uviesť (to present) jeho tvrdenia pred súdom II.stupňa po podaní jeho sťažnosti, a to dokonca aj v prípade, ak súd zamieta sťažnosť ako podanú oneskorene. Podľa bodu 133: „Súd poznamenáva, že v takýchto okolnostiach bol sťažovateľ pozbavený účinného preskúmania zákonnosti jeho pokračujúcej väzbe tým, že mu nebolo umožnené podať (to present) jeho prípad účinne v každom štádiu konania.“ Nepochybne, odpovedať na otázky súdu v konaní o predĺženie väzby v I.stupni možno účinne len osobnou prítomnosťou a uviesť argumenty v konaní na II.stupni možno aj písomne.

Avšak dňa 15.marca 2007 Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp.zn.II.ÚS 315/ 06 rozšíril právo na osobné vypočutie aj voči Najvyššiemu súdu rozhodujúcemu o sťažnosti proti uzneseniu Špeciálneho súdu o predĺžení väzby z dôvodu, že Najvyšší súd Slovenskej republiky „bol súdom, ktorý mohol realizovať požiadavku sťažovateľa a zaistiť jeho výsluch“ resp. „nezaoberal sa žiadosťou obvineného o osobné vypočutie“. Je teda zrejmé, že Ústavný súd Slovenskej republiky vztiahol záruku čl.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd okrem prvostupňového konania o návrhu na predĺžení väzby (III.ÚS 84/06 z 17.mája 2006) aj na konanie o sťažnosti proti uzneseniu o vyhovení návrhu prokurátora na predĺženie väzby, pričom nezaoberanie sa žiadosťou o osobné vypočutie nie je jediným dôvodom porušenia záruky čl.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, nakoľko Ústavný súd Slovenskej republiky v oboch nálezoch zdôraznil, že „Osobná prítomnosť dotknutej osoby je sama osebe zárukou spravodlivého procesu a zároveň aj zárukou eliminácie možného porušenia základných práv a slobôd.“ resp. „Neodmysliteľnou procesnou zárukou pri takomto zásahu (väzba) musí byť právo dotknutej osoby „osobne sa vyjadriť“, teda byť vypočutá súdom k dôvodom a okolnostiam ďalšieho zotrvania vo väzbe.“ Ústavný súd Slovenskej republiky síce v náleze II.ÚS 225/06 z 8.novembra 2006 podmienil osobné vypočutie pri konaní o návrhu na predĺženie v konaní proti sťažnosti proti uzneseniu o predĺžení lehoty trvania väzby využitím možnosti podať žiadosť o osobný výsluch, nakoľko to znenie § 72 ods.2 vyžaduje ako podmienku pre verejné zasadnutie, ale aj v tomto náleze aj v náleze II.ÚS 315/06 rozšíril právo na osobné vypočutie aj na konania o sťažnosti proti uzneseniu vyhovení návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby. Navrhuje sa odstrániť podmienku žiadosti o vypočutie, nakoľko takáto podmienka nie je prostriedkom nápravy a jej vyžadovanie popri samotnej sťažnosti proti uzneseniu o predĺžení lehoty väzby vytvára zbytočnú formálnu náležitosť sťažnosti, ktorá sa má posudzovať podľa obsahu. Javí sa totiž dôvodný záver po preskúmaní oboch nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky, že v žiadosti o výsluch nie je potrebné uvádzať náležitosti ako nové skutočnosti. Tento záver je odôvodnený posledne citovanými vetami nálezu II.ÚS 315/06 ako aj vetou nálezu II.ÚS 225/06: „sťažovateľ mal možnosť od 1. januára 2006 podľa citovaného ustanovenia zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.) požiadať krajský súd, aby pred jeho rozhodnutím mohol byť osobne vypočutý k návrhu na predĺženie väzby, prípadne podať žiadosť o výsluch, no takúto možnosť nevyužil. Navyše právnemu zástupcovi sťažovateľa bol návrh okresného prokurátora na predĺženie väzby doručený už 16. mája 2006 a po

rozhodnutí okresného súdu zo 17. mája 2006 mal dostatočný časový priestor a možnosť sa k nemu vyjadriť.“ Ústavnému súdu Slovenskej republiky podľa nálezu III.ÚS 319/06 zo 6.júna 2007 uviedol: „...v konaní sp. zn. II. ÚS 225/06 ústavný súd rozhodol, že k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s tým, že nebol vypočutý pred rozhodnutím o ďalšom predlžení trvania jeho väzby, nedošlo. Ústavný súd odôvodnil tento svoj záver tým, že sťažovateľ nepožiadal príslušný súd o vypočutie, t. j. nevyužil možnosť, ktorú mal od 1. januára 2006 podľa § 72 ods. 2 druhá veta nového Trestného poriadku.“ Účelom Trestného poriadku je: „O ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, ak *zo žiadostí* nevyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť na verejnom zasadnutí, alebo ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby výslovne nepožiadal o výsluch a zároveň neuviedol nové skutočnosti súdu skôr neznáme, ktoré sú významné na rozhodnutie.“

Ústavný súd Slovenskej republiky nevyžaduje, aby žiadosť musela obsahovať skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť, zjavne mu postačuje formulácia sťažovateľa „žiadosť o vypočutie“. Nakoniec z nálezu II.ÚS 315/06 je zrejmé, že „potreba vypočutia o skutočnostiach, o ktorých to vyplýva zo žiadosti o výsluch“ vôbec nie je treba, pretože na porušenie čl.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postačuje, ak sa súd nezaoberá žiadosťou o výsluch a ak nerealizoval požiadavku sťažovateľa a nezabezpečil jeho výsluch, čo je zrejmé z už citovanej vety: „bol súdom, ktorý mohol realizovať *požiadavku* sťažovateľa a zaistiť jeho výsluch“. Je potrebné však uviesť, že súd konajúci o sťažnosti proti uzneseniu nie je súd, ktorý koná o uznesení, ktoré je napadnuté sťažnosťou a je zrejmé, že podmienka žiadosti o výsluch pri konaniach o sťažnosti nie je vôbec Trestným poriadkom vyžadovaná. Vyžaduje sa len v prvostupňovom konaní a aj to nie je zrejmé, o aké „žiadosti“ ide. To, že konanie o sťažnosti je odlišné od prvostupňového konania je zrejmé aj z § 192 ods.4 Trestného poriadku, podľa ktorého: „O sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby, môže nadriadený súd rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, najneskôr však do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť.“ Pri sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby osobitné ustanovenie v rámci 8.hlavy I.časti Trestného poriadku s názvom Sťažnosť a konanie o sťažnosti sa už podmienka žiadosti o výsluch nevyskytuje ani v pozitívnom vyjadrení ani v negatívnom vyjadrení. Záver Ústavného súdu Slovenskej republiky o podmienke žiadosti o výsluch teda nereflektuje znenie Trestného poriadku v § 192 ods.4 Trestného poriadku a z gramatického a logického hľadiska ani znenie samotného § 72 ods.2 druhá veta Trestného poriadku, keďže „zo žiadosti“ je termín, ktorý sa neviaže na zákonom predvídanú žiadosť, ktorá by podľa zákonného ustanovenia sa mala spájať s právom na osobné vypočutie. Výskyt termínu „zo žiadosti“ mal byť nahradený výskytom termínu „ak obvinený podal žiadosť, z ktorej“.

Predkladateľ je toho názoru, že ak Ústavný súd Slovenskej republiky rozšíril právo na osobné vypočutie v konaní o sťažností proti rozhodnutie o väzbe nielen na konanie o sťažnosti proti vzatiu do väzby ako to urobil Európsky súd pre ľudské práva Graužinis proti Litve z 10. októbra 2000, ale aj na konanie o sťažnosti proti uzneseniu o vyhovení návrhu na predĺženie lehoty väzby, niet dôvodu, aby sa právo na vypočutie nezabezpečilo aj pri všetkých ostatných konaniach o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, napr. konanie o sťažnosti proti rozhodnutiu o nevyhovení žiadosti o prepustenie z väzby, o sťažnosti proti rozhodnutiu o ďalšom trvaní väzby, o sťažnosti proti rozhodnutiu o zmene dôvodov väzby atď.

Európsky súd pre ľudské práva vyžaduje garanciu práva na vypočutie obvineného len v jednostupňovom konaní na základe konania iniciovaného obvineným ale aj konania ex offo pri automatickom súdnom preskúmaní. Výkladová prax Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky sem zaraďuje aj prípady preskúmania dôvodov väzby neiniciované obvineným, v ktorých tiež požíva právo na vypočutie. Právo na vypočutie postačí uskutočniť na neverejnom zasadnutí, ktoré sa bude obligatórne vykonávať aj v konaní pred sudcom pre prípravné konaní aj v konaní pred súdom vrátane samosudcu.

Zároveň sa zakotvením obligatórnej prítomnosti prokurátora posilňuje dozor nad ochranou práv občana aj v prípadoch, že si neželá byť vypočutý ani sa osobne vyjadriť k argumentom prokurátora. Účasť obhajcu bude viazaná na právo obvineného na jeho účasť, ak o to požiada. Zavádza sa režim kladenia otázok prokurátorom a obhajcom na všetky väzobné veci, nielen na rozhodnutie o vzatí do väzby, ako to je v súčasnosti podľa § 87 ods.2.

V konaní o väzbe zatknutej osoby sa legalizuje doterajšia prax, že o väzbe takejto osoby rozhoduje v prvom stupni predseda senátu.

K bodom 101, 102 a 105

V nadväznosti na článok 5 ods. 3 druhá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, prípady Caballero z 8.februára 2000 číslo 32819/96 a S.B.C. z z 19.6.2001 číslo 39360/98 proti Spojenému kráľovstvu a s prihliadnutím na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa v ustanovení § 80 ods. 1 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku upravuje možnosť nahradenia väzby, ak bude daný dôvod tzv. kolúznej väzby (§ 71 ods. 1 písm. b, Trestného poriadku). Vždy musí byť daná možnosť zváženia súdu, že prepustí obvineného na záruku, že sa dostaví na pojednávanie.

Zároveň sa v ustanovení § 80 ods. 2 a § 81 ods. 2 Trestného poriadku upravujú podmienky pre možnosť nahradenia tzv. opätovnej väzby (§ 71 ods.2 Trestného poriadku), ktoré sú prísnejšie než v prípade § 71 ods. 1 Trestného poriadku. V tomto prípade, už nie je len hrozba určitého konania zo strany obvineného, ale k obávanému konaniu už došlo, preto nahradenie väzby je možné len za výnimočných okolností odôvodňujúcich prepustenie napriek tomu, že zo strany obvineného nastal následok, ktorý ohrozuje účel trestného konania.

K bodu 104

Súčasná úprava nerieši situáciu v prípade, ak obvinený po zistení väzobných dôvodov bol ponechaný na slobode podľa § 80 ods. 1 písm. c) vo veci, v ktorej bol, resp. je trestne stíhaný pre zločin. V dobe dohľadu probačným a mediačným úradníkom však bol v inej veci vzatý do väzby pre spáchanie úmyselného prečinu, kde je pre prípravné konanie dĺžka väzby určená maximálne na 6 mesiacov. Keďže spáchanie úmyselného prečinu je kvalifikovateľná ako „neplnenie účelu dohľadu“ a v prípade zločinu je väzba v prípravnom konaní limitovaná 18 mesiacmi, návrh reaguje na túto situáciu tak, aby obvinený mohol byť na návrh prokurátora vzatý do väzby vo veci, v ktorej bol pôvodne ponechaný na slobode s dohľadom probačného a mediačného úradníka, s tým, že tento dohľad počas väzby obvineného v inej veci sa zo zákona prerušuje.

K bodom 103 a 106

Navrhuje sa zosúladiť súčasný stav dodania na ďalší výkon väzby s požiadavkou fakultatívnosti väzby, v prípade, ak už došlo k prepusteniu väzby na

základe nahradenia väzby jedným zo zákonných dôvodov. Aj v tomto prípade však musí byť obvinenému zaručená záruka čl.5 ods.3, nakoľko sa rozhoduje o jeho osobnej slobode opäť a podmienky sa mohli zmeniť oproti pôvodnému stavu, keď bol prepustený. V tomto prípade bude musieť súd postupovať analogicky podľa ustanovení o postupe pri dodanej zatknutej osobe.

K bodu 107

Zosúlaďuje sa označenie rozhodnutia o nevyhovení návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby podľa § 72 ods.3 tak, aby nedošlo k chybe v označení tohto označenie. „Nevzatie do väzby“ je termín, ktorý sa v § 72 ods.3 vôbec nepoužíva.

K bodu 108

V § 79 ods.2 sa zavedením príkazu na prepustenie obvineného po vyhlásení oslobodzujúceho rozsudku rieši otázka povinného prepustenia obvineného z väzby. Nie je teda potrebné riešiť otázku jeho prepustenia uznesením. Zároveň zavedením obligatórnej prítomnosti prokurátora v konaní o väzbe, bude musieť prokurátor na dosiahnutie odkladného účinku sťažnosti proti rozhodnutiu o prepustení obvineného z väzby alebo proti rozhodnutiu, ktorým nebola predĺžená lehota väzby, podať sťažnosť ihneď po vyhlásení takého rozhodnutia.

K bodom 109 až 112

V ustanovení § 85 ods. 1 a 4 sa precíznejšie upravuje postup v konaní so zadržanou osobou v nadväznosti na osobitné dôvody zadržania podľa § 204 Trestného poriadku, ktoré je potrebné odlíšiť od dôvodov zadržania viažúcich sa na dôvody väzby podľa § 71 ods.1. V § 85 ods. 2 sa rozširuje okruh subjektov, ktoré budú oprávnené prevziať osobu, ktorej bola osobná sloboda obmedzená podľa tohto ustanovenia. Zavádza sa povinnosť, rovnako ako pri zatknutí obvineného aj pri zadržaní obvineného, aby ho policajt odovzdal súdu „bez meškania“. Ide o aplikáciu požiadavky čl.5 ods.3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý na základe rozsudku vo veci Brogan a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 29.novembra 1998, č.11209/84, 11234/84,11266/84,11386/85, v bodoch 58 až 62 je potrebné vykladať tak, že policajný orgán musí každého zadržaného alebo zatknutého ihneď predviesť pred súd, pričom Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že práve súdna kontrola zadržania alebo zatknutia ako zásahov výkonnej moci je účinná kontrola v zmysle požiadaviek Dohovoru, pretože minimalizuje riziko svojvôle. V danom prípade 4 dní a 6 hodín policajného zadržanie nespĺňalo kritérium „ihneď“ prepustenia alebo predvedenia pred súd, hoci išlo o podozrenie z terorizmu, z čoho možno vyvodiť, že 2 dni policajného zadržania tiež nemusia vždy sami osobe predstavovať súlad s termínom „ihneď“ prepustenia alebo predvedenia pred súd zadržanej osoby.

K bodom 113 a 114

Navrhuje sa upraviť rozhodovanie o zadržanej osobe aj vo vzťahu k úkonom sudcu pre prípravné konanie po tzv. osobitne skrátenom vyšetrovaní. Zosúlaďuje sa zavedená systematika – ak súd nerozhodne buď o vzatí do väzby alebo o nevyhovení návrhu na vzatie do väzby a uplynie lehota musí vydať písomný a odôvodnený príkaz na prepustenie na slobodu.

K bodom 115 až 118

Navrhuje sa zmeniť formu rozhodnutia o obmedzení osobnej slobody na príkaz bez možnosti podať opravný prostriedok, pretože ide o rozhodnutie zasahujúce do základných práv, avšak nemeritórnym spôsobom. Meritórne významný je až samotný výsluch zabezpečeného svedka. Nakoľko ide o súdne konanie, zdá sa, že je vhodné dodržať záruky verejného konania v prípade výsluchu svedka formou verejného zasadnutia bez splnenia lehôt na jeho zvolanie. Strany majú právo krížového výsluchu svedka. Svedkovi je potrebné odovzdať príkaz na jeho zabezpečenie už pri obmedzení jeho osobnej slobody

K bodu 119

Právo na to, aby sa obvinený a osoba, ktorej hrozí, že bude obvinená vyhla povinnosti vydať vec dôležitú pre trestné konanie je daná viacerými medzinárodnými zmluvami (usvedčovanie nie je len výpoveď, ale aj predkladanie dôkazov) a pri obvinenom osobitne rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva ako súčasť práva na spravodlivý proces (prípady Funke, Saunders, J.B. atď.). Nálezy Ústavného súdu Českej republiky Pl.ÚS 29/2000 z 20.februára 2001, II.ÚS 118/01 z 28.januára 2003, I.ÚS 431/04 z 22.februára 2005 a II.ÚS 255/05 z 23.júna 2005 výslovne uvádzajú zásadu „nemo tenetur se ipsum accusare“. Rozlišuje sa medzi možnosťou orgánu odobrať si vec príkazom na odňatie a nútením vydať vec, kde už použitie pokutu nie je súladné s vyššie uvedeným zákazom nútenia na sebausvedčovanie.

K bodu 120 až 126

Navrhuje sa zaviesť do Trestného poriadku zaisťovanie nehnuteľností, iných majetkových hodnôt ako sú veci ako aj náhradných hodnôt na základe odporúčania bodu 159 a 161 odporúčaní Výboru Rady Európy pre pranie špinavých peňazí v tretej hodnotiacej správe o SR o plnení odporúčaní FATF (Moneyval) zo septembra 2006. V tomto odporúčaní sa odporučilo zaviesť modernizáciu systému predbežných opatrení pri konfiškáciach majetku tak, aby vznikol účinný a operatívny režim konfiškácie majetku a predbežných opatrení s tým, že je potrebné dať príslušným orgánom oprávnenie na zabránenie účinkom konaní, ktoré by mohli zabrániť orgánom získať majetok podliehajúci konfiškácii vtedy, ak dotknuté osoby pri svojom konaní vedeli, že v dôsledku ich konania dôjde k sťaženiu získania majetku podliehajúceho konfiškácii. Výboru Moneyval sa nepozdával ani inštitút vydania veci na účely zaistenia hnuteľných vecí, ktoré mali slúžiť na trestný čin, alebo boli použité, alebo sú výnosom z trestnej činnosti, preto došlo k rozšíreniu podmienok pre aplikáciu aj tohto inštitútu. Problematickým sa javí splnenie bodu 3.6 40-ich odporúčaní FATF, ktorý požaduje chrániť dobromyseľné osoby pred zaistením majetku a takisto zabrániť konaniam, ktoré by mohli znemožniť príslušným orgánom získať majetok podliehajúci konfiškácii. V zásade, pokiaľ bude vec odňatá, malo by sa pristúpiť k tomu, aby sa vlastníkovi znemožnili akékoľvek dispozičné úkony s vecou, ktorá bude označená v príslušnom uznesení. Zároveň sa prípadná exekúcia tretími osobami umožní len za predchádzajúceho súhlasu orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, podľa štádia konania. Dobromyseľné tretie osoby však budú môcť podať žalobu na občianskoprávny súd, ktorou sa môžu domáhať určenia svojich práv.

V § 94 došlo k vypusteniu druhej vety, nakoľko nový inštitút zaistenia nehnuteľnosti nepredpokladá, že by správou nehnuteľnosti bolo možné poveriť inú právnickú osobu.

Pri zaistení peňažných prostriedkov došlo k legislatívno-technickej oprave v tom zmysle, že rozsah peňažných prostriedkov, ktoré sa nesmú zaistiť sa vzťahuje nielen na obvineného, ale na každú osobu, ktorá je majiteľom účtu.
Zároveň sa pri všetkých typoch zaistenia zavádza práva postihnutých osôb domáhať dvojinštančného konania, v ktorom sa rozhoduje o ich žiadosti o zrušenie zaistenia ich majetku s lehotou 14 dní od právoplatnosti uznesenia o predošlej žiadosti . Právo na takúto periodickú kontrolu obmedzení pri užívaní majetku im je potrebné zaručiť, aby sa dôvody dočasného obmedzenia ich práva na pokojné užívanie majetku mohli pravidelne preskúmavať, či už s ohľadom na možné dôsledky podľa Protokolu č.1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl.20 Ústavy Slovenskej republiky.

K bodu 127

Ide o legislatívnotechnickú opravu tak, aby bolo zrejmé, že osoba, ktorej bola vec zaistená podľa osobitného predpisu, je osobou, ktorej sa vec vracia.

K bodom 128 až 130

Ide o legislatívnotechnickú úpravu v tom zmysle, že sa ruší evidenčné uschovávanie vecí na súde, nakoľko takéto fiktívne uschovávanie sa neosvedčilo v praxi a vyvolávalo v konkrétnych prípadoch zmätočné konanie príslušných orgánov. Zároveň sa reaguje na zákon č.341/2005 Z.z., ktorým sa novelizoval Občiansky súdny poriadok, ktorý už neobsahuje ustanovenia o súdnom predaji vecí.

K bodu 131

Navrhuje sa vypustiť zmienku o výkone domovej prehliadky orgánom , ktorý ju nariadil, nakoľko nie je možné, aby súd vykonával domovú prehliadku, pretože by sa tým príslušný sudca mohol dostať do pozície nie nestranného sudcu.

K bodu 132

Upresňujú sa podmienky obsahu zápisnice, v prípade ak sa neaplikuje predchádzajúca výzva.

K bodu 133

Legislatívno-technická oprava, nakoľko pred začatím trestného stíhania ešte nevystupuje obvinený.

K bodu 134

Legislatívno-technická úprava vo väzbe na novelu Trestného zákona, ktorá z trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti navrhuje urobiť zločin tým, že sa navrhuje zvýšiť jeho horná hranica na 6 rokov z dôvodu odporúčania Moneyvalu urobiť prípravu na trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti v plnom rozsahu trestnou.

K bodu 135

Legislatívno-technická oprava.

K bodu 136

Navrhuje sa zaviesť forma príkazu písomného a odôvodneného, ktorým sa bude nariaďovať zámena obsahu zásielky namiesto uznesenia, ktoré nie je vhodné na realizáciu zaisťovacích úkonov.

K bodu 137

Navrhuje sa vrátiť k pojmu „druh informačno-technického prostriedku“ namiesto pojmu „prostriedok technického sledovania“, ktorý sa uvádzať v príkaze na sledovanie nemusí, nakoľko ide o spravodajskú techniku. Na rozdiel od toho však druh informačno-technického prostriedku, ak sa má využiť pri sledovaní osôb a vecí, sa uviesť v príkaze na sledovanie musí.

K bodom 138 a 139

Navrhuje sa skrátiť lehotu na sledovanie osôb a vecí, vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov a odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky zo šesť mesiacov na tri mesiace z dôvodu, že prakticky neexistuje iná kontrola takéhoto zásahu do súkromia osôb ako prostredníctvom zistenia, či dôvody trvajú po uplynutí lehoty uvedenej v predošlom príkaze. Zvýšením periodicity preverenia dôvodov na zásah do súkromia sa má eliminovať hrozba zásahov do súkromia osoby, ktoré by bolo nezlučiteľné s požiadavkami práva na súkromie podľa čl.8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Pri sledovaní osôb a vecí sa zakotvuje, že príslušný orgán musí pri predĺžení lehoty znovu postupovať za rovnakých podmienok aké platili pri vydaní príkazu.

K bodu 140, 142 a 147

Lehota na vydanie dodatočného príkazu pri sledovaní a na potvrdenie príkazu prokurátora pri vyhotovovaní obrazových a iných záznamov resp. odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky sa „zužuje“ tým, že príkaz resp. potvrdenie príkazu sa musí v lehote 24 hodín aj doručiť pri sledovaní policajtovi a pri odpočúvaní prokurátorovi.

K bodom 143 a 146

Legislatívno-technická úprava vo väzbe na novelu Trestného zákona, ktorá z trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti navrhuje urobiť zločin tým, že sa navrhuje zvýšiť jeho horná hranica na 6 rokov z dôvodu odporúčania Moneyvalu urobiť prípravu na trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti v plnom rozsahu trestnou.

K bodu 144 a 148

Pri vyhotovovaní obrazových a iných záznamov sa zakotvuje, že príslušný orgán musí pri predĺžení lehoty znovu postupovať za rovnakých podmienok aké platili pri vydaní príkazu. Rovnako pri odpočúvaní a zázname telekomunikačnej prevádzky.

K bodom 141, 145 a 149

Okrem samotného záznamu sledovania, vyhotovovania obrazových a iných záznamov a odpočúvania sa zakazuje použiť aj skutočnosti zistené pri ich vykonávaní, ktoré sa môžu využiť v iných konaniach bez toho, aby sa použil záznam, kde sú uvedené, ak sa nezabráni tomu výslovným zákazom použiť takéto skutočnosti. Legislatívno-technická úprava pri vyhotovovaní obrazových a iných záznamov vo väzbe na novelu Trestného zákona, ktorá z trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti navrhuje urobiť zločin tým, že sa navrhuje zvýšiť jeho horná hranica na 6 rokov z dôvodu odporúčania Moneyvalu urobiť prípravu na trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti v plnom rozsahu trestnou. Pri zneužívaní

právomoci verejného činiteľa ide o legislatívno-technickú opravu, nakoľko tento trestný čin spadá do rámca trestných činov s hornou hranicou prevyšujúcou 3 roky.

K bodu 150

Dôvodom k predloženiu návrhu nového znenia § 116a na novelizáciu Trestného poriadku je jeho prispôsobovanie sa rýchlemu rozvoju informačných technológií a možnostiam elektronickej komunikácie. Konkrétne ide o lokalizáciu a zisťovanie údajov z mobilnej účastníckej stanice vnímanú ako nasadenie informačno-technického prostriedku, používanú v krajinách EU (napr. Nemecko). Využitie tohto informačno-technického prostriedku je nenahraditeľné v prípadoch, kedy získavanie dôkazov pre trestné konanie by bolo iným spôsobom neúčinné alebo značne sťažené.

Ďalším dôvodom je dodržiavanie plnenia medzinárodných zmlúv v oblasti boja proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti.

K bodom 151 až 156

Vypúšťa sa časť vety, ktorá umožňuje agentovi vyprovokovať rozhodnutie inej osoby, že spácha trestný čin. Ide teda o „agenta-provokatéra“, ktorého takáto aktivita je v demokratickom a právnom štáte neopodstatnená a ľahko zneužiteľná i na politické ciele. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Teixeira de Castro proti Portugalsku z 9.júna 1998, č.44/1997/828/1034, bod 36 posledná veta doslova uvádza: „Verejný záujem nemôže ospravedlniť použitie dôkazu získaného ako výsledok policajného navádzania („incitement“ sa môže preložiť jednoducho ako provokácia).“ V bode 39 tohto rozsudku sa doslova uvádza: „Vo svetle všetkých týchto úvah Súd uzaviera, že konania dvoch policajtov boli nad rámec konania utajeného agenta, pretože navádzali na trestný čin a nie je tu nič pre tvrdenie, že bez ich zásahu by trestný čin bol spáchaný. Taký zásah a jeho použitie v napadnutom trestnom stíhaní znamená, že hneď od počiatku bol sťažovateľ úplne zbavený práva na spravodlivý proces. V dôsledku toho je porušený čl.6 ods.1 Dohovoru.“ Aby sa však uvedená veta nemohla vykladať tak, že pokiaľ by bol dokázaný predpoklad spáchania trestného činu aj bez provokácie, provokácia by sa mohla použiť, je potrebné si všimnúť striktnosť predošlej citácie bodu 36 posledná veta. Preto je potrebné citovať aj posledné dve vety z bodu 38 tohto rozsudku: „Nevyhnutný záver z týchto okolností je, že dvaja policajti sa neobmedzili vo vyšetrovaní trestnej činnosti pána Teixeiru de Castro na v zásade pasívny spôsob, ale vykonávali taký vplyv ako návod (to incite) na spáchanie trestného činu. Naostatok, Súd uvádza, že domáce súdy uviedli, že sťažovateľ bol usvedčený hlavne na základe výpovedí dvoch policajtov.“ Aj tieto slová sa však nemusia javiť na prvý pohľad dostatočné, preto je potrebné uviesť citáciu prvej vety bodu 38 rozsudku, kde sa uvádza: „V súčasnom prípade je nevyhnutné určiť, či alebo nie bola činnosť dvoch policajtov nad rámec konania utajených agentov.“ Rozsudok bol schválený ôsmimi hlasmi proti jednému (sudca Butkevych, ktorý tvrdí, že označenie utajeného agenta za agenta provokatéra na základe súdnych dokumentov neznamená, že utajený agent aj koná ako agent – provokatér). Je zrejmé, že už samotná činnosť agenta provokatéra je v rozpore so zásadou spravodlivého procesu a otázka predpokladu spáchania trestného činu bez zásahu agenta je len doplňujúcim kritériom, ktoré len zvýrazňuje, že konanie agenta-provokatéra je od počiatku zbavujúce práva na spravodlivý proces, ak navyše nie je ani dokázaný predpoklad spáchania trestného činu bez zásahu agenta-provokatéra. Záver o dodatočnom charaktere predpokladu spáchania trestného činu bez navádzania agentom-provokatérom je zrejmý z bodu 44 rozsudku Stoimenov proti

bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko z 5.apríla 2007, č17995/02, kde sa doslova rozlišuje: „Súd poznamenáva, že v danom prípade nie je nič, aby sa tvrdilo, že (that) tam bolo nejaké zapojenie policajta konajúceho ako agent provokatér alebo že (or that) bez takého zásahu by trestný čin nebol spáchaný.“

Osobitne je potrebné zdôrazniť, že literatúra uverejnená v odbornom periodiku Bulletin advokácie č.4/2007 v článku Ako je to naozaj s tzv.agentom provokatérom ? od Lipšica D. uvádza na základe stručného jednovetového popisu prípadu Teixeira z roku 1998 a prípadu Lüdi z roku 1992, že paušálne závery o neprípustnosti iniciatívneho konania pri odhaľovaní korupcie sú – mierne povedané – zavádzajúce. Dva argumenty uvedené pri prípade Teixeira sú síce pravdivé, ale v článku sa nespomínajú ďalšie argumenty Súdu uvedené vyššie v dôvodovej správe pri zmienke o tomto rozsudku a tak nemožno povedať, že bolo rozhodnuté o porušení práva na spravodlivý proces len z dôvodu absencie súdnej kontroly a z dôvodu absencie podozrenia zo spáchanie trestného činu pri použití agenta-provokatéra. Ako však bude uvedené nižšie, Lipšicom D. vybraté argumenty nie sú následnou judikatúrou súdu považované za podstatné, ale len za niektoré z čŕt prípadu Teixeira. Stále platí posledná veta bodu 36 rozsudku Teixeira ako základné interpretačné pravidlo pre neprípustnosť provokácie. Keď verejný záujem nemôže ospravedlniť provokáciu, čo ešte iné ju môže ospravedlniť ? Veď všetky záujmy vážiace sa s právom na spravodlivý proces resp. s právom na obhajobu sú verejné záujmy. V prípade Edwards a Lewis proti Spojenému kráľovstvu z 22.júla 2003, č.39647/98 a 40461/98, ktorý bol potvrdený v príslušnej časti týkajúce sa čl.6 ods.1 Dohovoru dňa 27.októbra 2004 Veľkou komorou Európskeho súdu pre ľudské práva, anglické súdy vôbec nesprístupnili dôkazy získané agentami-provokatérmi ani obhajobe, a dokonca ani Európskemu súd pre ľudské práva, ktorý z tohto dôvodu, v bode 51, zisťuje, že nemôže určiť, či sťažovatelia sa stali obeťami entrapmentu (navádzania) a bude sa preto zaoberať procesom, prostredníctvom ktorého bola determinovaná námietka navádzania, aby zabezpečil, že práva obhajoby budú náležite chránené. V tomto rozsudku sa výslovne citujú aj závery prípadu Teixeira, a to nasledovne:

„49. Sťažovatelia sa domáhajú postavenia obetí zavádzania. Súd pripomína, že hoci prípustnosť dôkazov je primárne vecou regulácie národného práva, požiadavky spravodlivého trestného procesu majú za následok, že verejný záujem v boji proti zločinu nemôže ospravedlniť použitie dôkazu získaného ako výsledok policajného navádzania (pozri vyššie uvedený Teixeira de Castro rozsudok, ods. 34-36). V Teixeira de Castro súd zistil, že aktivity dvoch policajtov išli nad rámec konaní utajených agentov v tom, že sa „neobmedzili na vyšetrovania sťažovateľovej trestnej činnosti na v zásade pasívny spôsob“, ale „vykonávali vplyv tak, že navádzali na spáchanie trestného činu“. Ich konania išli nad rámec konaní utajených agentov, pretože navádzali na spáchanie trestného činu a nebolo tam nič pre tvrdenia, že bez ich zásahu by bol spáchaný“ (rovnako, ods.39). Pri prichádzaní k tomuto záveru Súd zdôraznil pred záverom množstvo čŕt prípadu, najmä skutočnosti, že zásah dvoch policajtov nebol súčasťou súdom dozorovanej operácie a že štátne orgány nemali žiaden dobrý dôvod podozrievať sťažovateľ z predošlého zapojenia do obchodu s drogami: nemal žiaden záznam v registri trestov a nebolo tam nič, čo by nasvedčovalo, že mal predispozíciu stať sa zapojený do obchodu s drogami až dovtedy kým neprišiel do styku s políciou (rovnako ods.37-38).“

Prípad Lüdi sa v skutočnosti netýka agenta-provokatéra. Uvádza sa to priamo v bode 37 rozsudku Teixeira:

„37. Súd poznamenáva, najprv, že súčasný spor je odlíšiteľný od prípadu Lüdi proti Švajčiarsku (pozri rozsudok z 15. júna 1992, Series A no. 238), v ktorom policajt

svedčil, vyšetrujúci sudca nevenoval pozornosť jeho úlohe a švajčiarske orgány informované nemeckou políciou otvorili prípravné vyšetrovania. Úloha policajta sa obmedzila na konanie ako utajený agent."

V prípade Lüdi však v skutočnosti bolo vyslovené porušenie čl.6 ods.3 písm. d) Dohovoru. Podľa dôvodov švajčiarskeho federálneho súdu, ktorý 8.apríla 1986 zamietol odvolanie sťažovateľ, je zrejmé nasledovné:

Pán Lüdi totiž sám požiadal istú osobu, že chce peniaze ako financovanie kúpy kokaínu. Toto sa dozvedela od nemeckej polície švajčiarska polícia. Následne nemecký tajný agent po poučení od švajčiarskej polície neprekročiť obmedzenia podľa švajčiarskeho práva sa stretol s predajcom, ale až po tom, čo mu predtým predajca spontánne ponúkol predaj kokaínu, a to preto, aby zistil, ako budú veci pokračovať. Predajca so svojím súhlasom prišiel do styku s utajeným agentom a tiež sa pokúsil získať peniaze za obchod s drogami inak. Keďže on nemal žiadne telefonické číslo na utajeného agenta, musel nevyhnutne čakať na telefonát utajeného agenta. Základným bodom je, že utajený agent nebol návodcom, ale postojom kupcu len urobil možným vyšetrenie predajcových aktivít, či sa zameriavali na značný obchod s kokaínom.

Sťažovateľ sa v odvolaní na švajčiarsky odvolací súd sa síce sťažoval na navádzanie a dokonca Kasačné oddelenie švajčiarskeho federálneho súdu udelilo sťažovateľovi žalobu o deklaráciu nulity aj z dôvodu, že Laufenský okresný súd nedomyslel účinok správania sa utajeného agenta. To bolo aj predmetom sťažnosti na Európsky súd pre ľudské práva – účinok správania sa utajeného agenta na sťažovateľa. Európsky súd pre ľudské práva však tomuto nevenoval vôbec pozornosť. Nakoniec to v prípade Teixeira aj vysvetlil – išlo len o utajeného agenta.

Je teda zrejmé, že predpoklad spáchania trestného činu aj bez použitia agenta sa vzťahuje výhradne na agenta, ktorý nie je agentom provokatérom. Agent provokatér je plne neakceptovateľný na základe výslovného zákazu konštatovaného v dvoch rozsudkoch Európskeho súdu pre ľudské práva. Dokonca aj v prípade Spojeného kráľovstva, kde existuje aj súdna kontrola s bohatou judikatúrou pravidiel entrapmentu. Anglické právo sa navyše vyznačuje právom sudcu a nie povinnosťou sudcu, v prípade nespravodlivého procesu v dôsledku použitia dôkazu získaného entrapmentom, vylúčiť takýto dôkaz. Takýto model je už v základe neimplementovateľný v podmienkach práva kontinentálnej Európe bazírujúcej na rovnosti pred zákonom. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva práve prípadom potvrdeným Veľkou komorou proti Spojenému kráľovstvu pochovala dňa 27.októbra 2004 nádeje zástancov pravidiel entrapmentu práve tým, že sa odvolala na prípad vedený proti Portugalsku a na jeho významné právne vety. Spojené kráľovstvo odmietlo poskytnúť dôkazy získané agentami-provokatérmi a tak sa vyhlo výslovnej konštatácii, prečo dôkazy získané agentami-provokatérmi v Spojenom kráľovstve sú v rozpore s právom na spravodlivý proces. Európsky súd pre ľudské práva ho však usvedčil z procesných nedostatkov práva na spravodlivý proces pre nesprístupnenie dôkazov obhajobe. Inému štátu by to tak ľahko nemuselo prejsť. Je preto povinnosťou Slovenskej republiky inštitút agenta-provokatéra odstrániť z Trestného poriadku.

Ustanovenia § 117 vytvárajú dostatočne širokú možnosť použiť agenta na odhalenie trestného činu a usvedčenie páchateľa bez toho, aby iniciatívne navádzal na jeho spáchanie. Navrhuje sa obnoviť obmedzenie činnosti agenta, ktoré bolo v roku 2002 vypustené z vtedajšieho Trestného poriadku vzhľadom na prípady podstrkovania obálok s peniazmi, ktoré „páchateľ" vôbec nežiadal a ani o nich nevedel. Takisto sa zabraňuje, aby sa agent obohacoval v dôsledku spáchania

trestného činu. To samozrejme nebráni tomu, aby mohol vykonávať prípadnú fingovanú obchodnú činnosť vedenú ako jeho osobný zisk, avšak vždy pri použití legendy. Navrhuje sa upraviť, aby vypočúvaný prostredníctvom zariadení určených na prenos zvuku a obrazu mal byť len agent vystupujúci pod legendou. Počas súdneho konania už nemá ísť o výnimočný výsluch, ale bežný bezprostredný výsluch samozrejme za použitia zariadení určených na prenos zvuku a obrazu a až ak to nie je možné, s vylúčením obžalovaného a verejnosti. Aj agentovi-policajtovi sa umožní, aby mohol súhlasiť s odhalením svojej totožnosti, vtedy bude vypovedať ako svedok. Upravuje sa znenie týkajúce sa použitia agenta v inej trestnej veci tak, aby rovnako ako pri ostatných zabezpečovacích prostriedkoch bolo zrejmé, že konanie v inej veci muselo súčasne prebiehať. Tým sa sleduje línie takých zásahov do práva na súkromie, ktoré sú nevyhnutné na ospravedlnenie verejného záujmu. Ak sa zistia skutočnosti umožňujúce začať trestné stíhanie v inej veci, nebude možné tieto skutočnosti procesne použiť v inej trestnej veci. Orgán činný v trestnom konaní bude musieť začať trestné stíhanie, ktoré neodôvodňuje, avšak aj to len na základe skutočností, ktoré zistil z iného zdroja ako je použite agenta v pôvodnej trestnej veci.

K bodom 157 až 161

Dopĺňajú sa dôkazné prostriedky výslovne upravené v Trestnom poriadku aj do ich výpočtu. Obvinený by mal mať nárok na náhradu nákladov na predloženie a zabezpečenie dôkazov aj v prípade oslobodenia z dôvodu, že prokurátor na hlavnom pojednávaní ustúpil od obžaloby podľa § 239 ods. 2 Tr. por. Nahrádza sa terminológia „obstarávať“ termínmi vhodnými pre obhajobu „predkladať“ alebo „zabezpečovať“. Upresňuje sa, že dôkazy sa nielen získavajú z dôkazných prostriedkov podľa zákona, ale sa aj musia získať zákonným spôsobom. Zároveň sa upresňuje, že ak sa dôkaz získa podľa osobitného predpisu, musí osobitný predpis umožniť použiť dôkaz v trestnom konaní. Nie je totiž možné použiť dôkaz získaný v občianskom súdnom konaní ako náhradu za dôkaz získaný v trestnom konaní z podobného dôkazného prostriedku. Možné to je napr pri informačnotechnických prostriedkoch podľa zákona č.166/2003 Z.z., nakoľko tento zákon takú možnosť použiť záznamy získané použitím informačno-technických prostriedkov získaných podľa tohto osobitného predpisu v trestnom konaní. Na základe konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa zakotvuje pravidlo, čo sa považuje za zákonný spôsob vykonania dôkazu (napr. 4Tz 9/2006 z 20.júna 2006) ako aj zákaz inkriminácie vlastnej osoby a takisto zákaz porušenia práva na obhajobu a rovnosť strán v dôsledku výsluchu svedka pred vznesením obvinenia, kde bude možné použiť takéto svedecké výpovede len ak pôjde o neodkladný úkon. Problém zákazu inkriminácie vlastnej osoby je nevyhnutné riešiť prostredníctvom zákonného obmedzenia, pretože žiaden katalóg ľudských práv výslovne nechráni osobu pred zákazom inkriminácie vlastnej osoby, hoci zákaz nútenia inkriminovať vlastnú osobu je už uznané základné právo. Pokiaľ ide o zákaz použitia svedeckých výpovedí z obdobia pred vznesením obvinenia voči obvinenému, treba poukázať rovnako na konštantnú prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, osobitne odôvodnenie Zb.rozh.tr.č.81/2003, kde sa v odôvodnení právnej vety jednoznačne uvádza, že vypočutím svedka pred vznesením obvinenia dochádza k porušeniu princípu zachovania rovnosti strán. Aj keď uvedené zásady v skutočnosti nie sú ústavnoprávnymi zásadami, je potrebné uviesť, že dlhodobo rešpektovanú prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je potrebné „pretaviť“ do Trestného poriadku, pretože sa tým urýchli vynútenie dodržiavania jeho princípov v praxi nižších súdov. Formulácia v navrhovanom znení § 119 ods.5 však nevylučuje, aby sa dôkazy

získané do vznesenia obvinenia nemohli použiť pre účely vznesenia obvinenia. Je však potrebné ich okamžite opakovať, pretože v opačnom prípade pôvodné dôkazy proti obvinenému už nemajú dôkaznú hodnotu.

Zakotvuje sa v slovenskom zákonodarstve úplne nový inštitút neprípustnosti dôkazu, pri ktorom sa použije podklad získaný s porušením základných práv alebo slobôd. Napr. nezákonne získané osobné údaje od orgánu verejnej moci sa prostredníctvom strany v trestnom konaní dostanú v rámci predloženia určitej listiny v rámci prečítania tejto listiny, ktoré samo osobe bude vykonané v súlade s Trestným poriadkom, avšak na podklade skutočnosti zistených primárne v rozpore s ústavnými právami a slobodami. Takéto dôkazy sa nebudú považovať za získané zákonným spôsobom.

K bodu 162

Výslovne sa upravuje podobne ako pri svedkovi sa navrhuje upraviť dva všeobecné prípady, keď je možné nepoužiť predvolanie

K bodu 163

Navrhuje sa umožniť, aby predvádzať obvineného mohli aj príslušníci Vojenskej, Železničnej polície a colnej správy.

K bodu 164

Navrhuje sa poučenie obvineného upraviť jednoznačne bez alternatív v súvislosti s navrhovanou zmenou vo vyjadrení práva obvineného v § 34. Obvinený má právo nevypovedať. Výpoveď je síce jeho právom, ale toho sa pri postavení obvineného nemusí domáhať, orgány činné v trestnom konaní bez problémov umožňujú obvineným vypovedať. Podobná formulácia je aj v čl.3 Nariadenia o trestných dôkazoch z roku 1988 v Severnom Írsku.

Navrhovateľ považuje za významné uviesť skutočnosť v poučení obvineného, že na jeho nevypovedanie sa nemôže prihliadnuť ako na dôkaz proti nemu. Takéto poučenie obvineného je vhodnou procesnou zárukou pred tým, aby mohol byť psychicky a teda takmer nedokázateľne vydierateľný údajnými následkami nevypovedania.

K bodu 165

V nadväznosti na postavenie obvineného, ktorému je poskytovaná ochrana a pomoc § 21 podľa zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých prepisov sa na rozdiel od doterajšej úpravy v § 273, kde sa chráni len obžalovaný v konaní pred súdom, zavádza sa všeobecná forma ochrany obvineného, ak je mu poskytovaná ochrana podľa zákona č.256/1998 Z.z.

K bodu 166

Legislatívno-technická úprava vzhľadom na navrhované vypustenie § 34 ods.2

K bodu 167

Súčasné znenie Trestného poriadku nedáva svedkovi výslovné oprávnenie predložiť dôkazy o trestnom čine. Hrozí, že v prípade, ak by predložením dôkazu poškodil vážnym spôsobom záujmy iného, mohol by sa dopustiť, alebo aspoň riskovať trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania napr. trestného činu porušenia dôvernosti ústneho prejavu alebo prejavu osobnej povahy podľa § 377 Trestného zákona.

K bodu 168

Legislatívno-technická úprava vzhľadom na zmenu v § 88.

K bodu 169

Predvedenie svedka v tých prípadoch, ak objektívne nie je možné uskutočniť ani fikciu doručenia je potrebné umožniť bez predvolania, ktoré v určitých prípadoch je neuskutočniteľné. Podmienkou tohto predvedenia je však možnosť ohrozenia účelu trestného konania.

K bodu 170

Identická legislatívno-technická úprava ako pri § 120 ods.3 pri obvinenom za účelom rozšírenia možností predvedenia aj na ďalšie ozbrojené zbory. V zákone o Vojenskej polícii ako aj v zákone o organizácii štátnej správy v colníctve bude potrebné upraviť tento inštitút, čo sa navrhuje touto novelou v ďalších článkoch tejto novely Trestného poriadku.

K bodu 171

Zakotvuje sa identická povinnosť ako má obvinený a poškodený aj pri svedkovi, kde však táto povinnosť závisí od žiadosti orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu. Zároveň sa mu musí dostať poučenie o možnosti zabezpečenia jeho prítomnosti prostredníctvom príkazu podľa § 88 v konaní pred súdom.

K bodu 172 a 173

Zakazuje v tej istej veci vypočúvať osobu ako svedka v prípade, ak voči osobe už bolo vznesené obvinenie. Toto opatrenie má zabrániť vznášaniu účelových obvinení voči osobám, ktoré v skutočnosti nie sú podozrivé, práve tým, že policajt si bude musieť rozmyslieť, či bude chcieť stratiť možnosť prípadnej svedeckej výpovede, v prípade ak osobu nezákonne alebo nedôvodne obviní a prokurátor zruší obvinenie v rámci výkonu dozoru alebo na podklade sťažnosti. Zakotvuje sa aj zákaz obchádzania inštitútu agenta prostredníctvom inštitútu osoby konajúcej v prospech Policajného zboru na základe osobitného zákona alebo bez zákonného podkladu najmä v prípadoch prečinov, kde nie je dovolené použitie agenta. Tu však sa tento zákaz bude vzťahovať musí vzťahovať všeobecne, nie na tú istú vec, pretože konala v prospech Policajného zboru alebo na jeho požiadanie mimo trestného konania.
Zároveň sa pri osobe, ktorá je nositeľom spovedného tajomstva alebo tajomstva zvereného pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou zakotvuje zákonný zákaz jej výsluchu ako svedka. Doterajšia konštrukcia v § 130 ods.2 sa navrhuje vypustiť vzhľadom na to, že takýto inštitút by chránil primárne duchovného a nie občana, ktorý zveril určité informácie duchovnému v rámci nedotknuteľnosti spovedného tajomstva a tajomstva zvereného pri výkone pastoračnej starostlivosti. Tieto tajomstvá sú nedotknuteľné a konštrukcia ich ochrany v podobe práva sa javí nedostatočná. Na druhej strane Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z roku 2000 (č.326/2001 Z.z.) výslovne nezakotvuje v čl.8 povinnosť mlčanlivosti, preto nie je možné využiť odkaz na povinnosť mlčanlivosti stanovenú medzinárodnou zmluvou v § 131 ods.2 Trestného poriadku. Nádväzne na nový odsek 2 §131 sa vypúšťa druhá veta odseku 2 § 132.

K bodu 174

O skutočnostiach získaných agentom nemožno vypočúvať zabezpečovacieho pracovníka. O tých by mal vypovedať agent. Zabezpečovací pracovník môže vypovedať o spôsobe použitia agenta a súvisiacich okolnostiach vo vzťahu k použitiu agenta.

K bodu 175

Legislatívno-technická úprava z dôvodu, že všetky osoby môžu by vzaté na hlavnom pojednávaní do prísahy, okrem prípadov, ak je to výslovne vylúčené v ustanoveniach o hlavnom pojednávaní

K bodu 176 a 177

V nadväznosti na postavenie svedka, ktorému je poskytovaná ochrana a pomoc podľa zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých prepisov v znení neskorších predpisov sa upravujú podmienky jeho výsluchu podobne ako pri obvinenom, na ktorého sa vzťahuje režim podľa zákona č.256/1998 Z.z., v novozavedenom odseku 4 § 121. V § 134 sa vypúšťa odsek 3, ktorý doteraz obsahovo upravoval postavenie takého svedka.

K bodu 178

Zakotvuje sa povinnosť orgánu činného v trestnom konaní upovedomiť o výsluchu svedka mladšieho ako 15 rokov obvineného alebo obhajcu, aby nedošlo k porušeniu práva na kontradiktórny proces v zmysle čl. 6 ods.3 písm. d) Dohovoru Rady Európy o ochrane ľudských práv a a základných slobôd, ktorý zaručuje prostredníctvom konštantného výkladu Európskeho súdneho dvora právo na pozorovanie svedka aspoň prostredníctvom obhajcu, ak svedok nebude vypočúvaný následne v súdnom konaní.

K bodu 179

Použitie legendy pri svedkovi, ktorý ešte len odhaľuje trestný čin predpokladá, že nebude použitý Policajným zborom, ale pôsobí ako svedok v dôsledku objektívnych okolností bez ohľadu na to, či je dobrovoľne zapojený do pozície svedka alebo nedobrovoľne. Na príkaz na použitie legendy svedkom a na svedka sa primerane použijú ustanovenia o príkaze podľa § 117.

K bodom 180 a 181

Dopĺňa sa absentujúca úprava ohľadom predvolania znalca. Ak strana získa sama znalecký posudok, ide o „predloženie“ dôkazu. „Obstarávajú“ len orgány činné v trestnom konaní, súd len výnimočne. Obstarávanie obsahuje úradný postup, je to kontrolovateľný postup. Pri stranách postačí sledovať predloženie dôkazu orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu.

K bodu 182

Keďže znalecký posudok sa doručuje obhajcovi na trovy obhajoby, je vhodné, aby obhajca prejavil výslovným spôsobom, že obhajoba je ochotná znášať náklady na trovy súvisiace s doručením znaleckého posudku.

K bodu 188

Navrhuje sa vypustiť neumožnenie využiť odborného konzultanta na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí, pričom práve tam by ich bolo vhodné použiť ako

dôkaz. Pri preskúmaní a predbežnom prejednaní je ich využitie možné len za účelom posúdenia otázky smerujúcej k riešeniu problému, či nariadiť hlavné pojednávanie alebo postupovať inak.

K bodom 184 až 186

V § 155 sa ustanovenie dopĺňa o nový odsek 3, ktorý rieši postup ako nariadiť prehliadku tela a podobné úkony, čo v doterajšej úprave chýbalo a v praxi robilo problémy. Úprava postupu je obdobná ako pri vykonávaní obdobných úkonov ako je napríklad osobná prehliadka. Ustanovenie sa dopĺňa o možnosť snímania otlačkov prstov osoby, ktorá sa zdržiavala na mieste činu za účelom ich porovnania s otlačkami, ktoré boli zaistené na mieste činu ako daktyloskopické stopy.

Novonavrhovaný odsek 5 upravuje postup ak osoba nevyhovie výzvam na splnenie povinností podľa predchádzajúcich odsekov ako napr. uloženie poriadkovej pokuty.

K bodu 187

Navrhuje sa upraviť, že nie svedok, ktorý právo odmietnuť výpoveď, ale svedok, ktorý právo odmietnuť výpoveď uplatnil alebo odmietol sa zúčastniť vyšetrovacieho pokusu z dôvodov podľa § 130, nesmie byť žiadnym spôsobom donucovaný k vyšetrovaciemu pokusu.

K bodom 188 a 189

Upresňuje sa nevyhnutná podmienka vydania uznesenia, že niet dôvodu na vydanie opatrenia v zmysle § 10 ods.18, podľa ktorého sú opatrenia neformálne ústne alebo písomné rozhodnutia technicko-organizačnej alebo operatívnej povahy.

K bodu 190

Zavádza sa nový údaj pre označenie fyzickej osoby, ktorým všeobecne použiteľný identifikátor ustanovený osobitným zákonom – rodné číslo, ktorý možno použiť len vtedy, ak jeho použitie je nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Navrhovateľ je toho názoru, že bez rodného čísla sa zvyšuje pravdepodobnosť zámeny osôb aj pre možné chyby v označení mena a priezviska, dátumu narodenia. Navyše rodné číslo je základným údajom pre ďalšie elektronické výkazníctvo v styku justičných orgánov.

K bodu 191

Vzhľadom na to, že súd v rozsahu vyhlásenia o vine nevykonáva dokazovanie na hlavnom pojednávaní, nemôže v rozsudku odôvodňovať na základe akých dôkazov dospel ku skutkovým zisteniam, okrem akceptovaného vyhlásenia obžalovaného o vine.

K bodu 192

Vzhľadom na skutočnosť, že pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy nemôže v trestnom konaní osoba, voči ktorej má obžalovaný zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovať iného, vystupovať ako poškodený, keďže obžalovaný nespôsobil škodu, navrhuje sa, aby tejto osobe bolo možné aspoň doručovať meritórne rozhodnutie vo veci.

K bodu 193

Rozširuje sa možnosť vyhotoviť zjednodušené písomné uznesenie, čo prispeje k zrýchleniu vybavovania vecí rovnakým postupom, ako je to pri rozsudku. Vzhľadom na význam odôvodnenia uznesenia o vzatí obvineného do väzby, tohto uznesenia sa inovácia netýka.

K bodom 194 a 195

Ustanovenie o oprávnených osobách na doručenie je potrebné upraviť tak, aby bolo výslovné uvedené, že samotný Trestný poriadok pri jednotlivých uzneseniach výslovne určuje, ktorým osobám sa doručujú uznesenia. Od roku 1999 je legislatívna prax, po tom, čo generálna prokuratúra odmietla poškodeného uznať za osobu, ktorej sa vec napr. zastavenia, prerušenia trestného stíhania priamo týka alebo ktorá dala na uznesenia podnet svojím návrhom.

K bodu 196

Uznesenie súdu možno napadnúť aj vtedy, ak rozhoduje ako odvolací súd, a to konkrétne podľa § 185 ods.3 a 4 pri vzatí do väzby a o poriadkovej pokute, takže ide síce o jedinú výnimku, ale je to dôvod na dispozitívnu právnu normu. Zároveň sa v prípade navrhovaného zastavenia trestného stíhania ex lege po uplynutí zákonnej lehoty navrhuje, aby sa proti následnému deklaratórnemu uzneseniu nepripúšťala sťažnosť, nakoľko niet čo preskúmavať, keďže ide o následok uplynutia lehoty.

K bodu 197

V záujme dodržania lehôt určených v § 204 a § 348, v tomto prípade treba lehotu na podanie sťažnosti primerane skrátiť.

K bodu 198

Nielen skutočnosti v pôvodnom konaní neznáme, ale aj skutočnosti v pôvodnom konaní známe stranám, ale neuplatnené v konaní. Odstraňuje sa výkladová nejednoznačnosť.

K bodu 199

Legislatívno-technická úprava vo väzbe na zmenu v pojmoch v Trestnom poriadku.

K bodu 200 a 201

Legislatívno-technická úprava vo väzbe na zmenu v pojmoch v Trestnom poriadku a na novozavedenú výlučnosť jediného typ súdneho zasadnutia, ktorým je neverejné zasadnutie, pri rozhodovaní o väzbe a o sťažnostiach proti rozhodnutiam o väzbe.

K bodu 202

Niet dôvodu, aby sa v niektorých konaniach o väzbe ako je napr. sťažnosť proti rozhodnutiu o neprepustení alebo prepustení obvineného z väzbe, vzatí do väzby prvostupňovým súdom znovu rozhodovali v rámci jedného konania na pôvodnom súde. Druhostupňový súd musí vyriešiť vec urýchlene a prednostne. Vracanie veci an prvý stupeň zvyšuje pravdepodobnosť porušenia záruk čl.5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého lehoty na preskúmanie väzby z hľadiska jej dôvodov sa počítajú na dni a nie na týždne. Už niečo vyše 20 dní sa považuje za porušenie týchto záruk

K bodu 203

Navrhuje sa zakotviť zásadu benefitio cohaesionis v širokom rozsahu tak ako je to v prípade konania o odvolaní (§ 324), teda aj na hmotnoprávne dôvody.

K bodu 204

Navrhované doplnenie tohto ustanovenia upresňuje, od koho je možné vyžadovať písomné podklady, ak je potrebné doplniť trestné oznámenie. Okrem oznamovateľa, takéto podklady môže mať aj iná osoba alebo orgán, ako oznamovateľ.

K bodu 205

Navrhuje sa opäť po roku 2002 zaviesť dôvod významného rozhodnutia, ktorým je odmietnutie veci. Nejde síce o prekážku právoplatne rozhodnutej veci, ale posilňuje sa princíp právnej istoty, ak občan vie z akého dôvodu mu bude odmietnuté jeho trestné oznámenie a policajt a prokurátor majú následne povinnosť odôvodniť uznesenie o odmietnutí veci týmto dôvodom podrobnejšie.

K bodu 206

V § 198 ods. 2 touto úpravou sa odstraňuje obmedzenosť uvedenia len ustanovenia § 197, správne má byť aj § 196 ods. 2 a 4, čím sa rozširuje prieskumná povinnosť prokurátora v štádiu pred začatím trestného stíhania. Preskúmanie veci podľa tohto ustanovenia je aktuálne tiež v prípade, ak oprávnená osoba sťažnosť podľa § 197 ods. 3 nepodala.

K bodu 207

Stanovuje sa výslovná povinnosť, aby ak sú súčasne splnené podmienky aj na vydanie uznesenie o začatí trestného stíhania aj na vydanie uznesenia o vznesení obvinenia, bude potrebné tak urobiť.

K bodu 208

Navrhované doplnenie tohto ustanovenia reaguje na poznatky aplikačnej praxe orgánov činných v trestnom konaní a existujúcu právnu úpravu postupu začatia trestného stíhania uznesením ponecháva, avšak obsahové náležitosti jeho výroku dopĺňa a upresňuje tak, aby policajt v ňom uvádzal jednak na strane jednej iba známe skutočnosti a okolnosti, jednak na strane druhej, aby vzhľadom na to, že nebol dôvod na postup podľa § 197 ods. 1 alebo ods. 2 súčasne jasne uvádzal, prečo je potrebné trestné stíhanie začať a súčasne prečo nemožno vzniesť obvinenie konkrétnej osobe, ktorá buď nie je známa, prípadne známa je, avšak je treba zistiť, že sa skutok stal, prípadne že napĺňa všetky znaky konkrétneho trestného činu. Aj táto úprava spolu s navrhovaným doplnením §-u 199 o nový odsek 8 sleduje tiež dôslednejšiu ochranu práv osôb „podozrivých“ zo spáchania trestných činov, v prípadoch, keď buď nie sú splnené všetky zákonné podmienky na vznesenie obvinenia, súčasne však treba začať trestné stíhanie a vykonať dôkazy nevyhnutne potrebné pre takéto, alebo iné rozhodnutie a tiež dôsledne rešpektovať prezumpciu neviny v to zmysle, že sa minimalizuje riziko použitia dôkazov proti obvinenému s účelovou hodnotou, nízkej kvality, ale napr vysokej kvantity, prípadne sa začne trestné stíhanie účelovo, aby sa čím skôr mohlo vzniesť účelovo obvinenie.

K bodu 209

V odseku 6 sa upravuje postup policajta, ak je potrebné pre urýchlenie trestného konania vylúčiť konanie o niektorom z trestných činov, alebo proti niektorému z obvinených na samostatné konanie. Doteraz takéto prípady boli riešené podľa § 21 odsek 1 per analógiám. Toto ustanovenie upravuje postup súdov a nie policajta.

V odseku 7 je upravený postup policajta v prípade, ak sú splnené podmienky pre spoločné konanie. Doteraz takéto prípady boli riešené podľa § 21 odseku 3 per analógiám. Toto ustanovenie však upravuje postup súdov a nie policajta. Navrhovaná úprava túto nejasnosť odstráni.

Čo sa týka návrhu nového ods. 8, má ambíciu urýchliť trestné stíhanie vo veci, t. j. proti neznámemu páchateľovi a zároveň posilniť právnu istotu občanov. Nemožno totiž prehliadnuť, že po začatí trestného stíhania vo veci sa procesným spôsobom zhromažďujú dôkazy, vrátane napríklad aj použitia informačno-technických prostriedkov, čo však predstavuje konkrétny a závažný zásah do ľudských práv a slobôd. Nové ustanovenie bude tiež iniciovať dôslednejšiu prípravu ďalšieho postupu operatívno-pátracími prostriedkami a motivovať k tomu, aby trestné stíhanie bolo začaté v situácii, ktorá s veľkou pravdepodobnosťou a v krátkom čase povedie k vzneseniu obvinenia. Zastavenie trestného stíhania v tomto štádiu (pred vznesením obvinenia) nebráni eventuálnemu novému trestnému stíhaniu v konaní, pokiaľ vyjdú najavo skutočnosti alebo i dôkazy oprávňujúce na takýto postup. Treba podotknúť, že zastavenie nastane zo zákona v dôsledku uplynutia zákonnej lehoty. Nejde o prekážku rozhodnutej veci v zmysle § 9 ods.1 písm. e) alebo g), ale ide o prekážku akéhokoľvek nového trestného stíhania. To znamená, že v prípade vyskytnutia sa kvalifikovanej podmienky – nové skutočnosti alebo dôkazy – bude možné znovu začať trestné stíhanie vo veci. Vyžaduje sa súhlas sudcu pre prípravné konanie, ktorý musí byť písomný.

K bodu 210

Pri niektorých nedbanlivostných prečinoch napr. pri usmrtení – § 149 Tr. zák., všeobecnom ohrození z nedbanlivosti – § 285 môže byť spôsobená i smrť, prípadne aj škoda veľkého rozsahu. Pôjde však nesporne o závažné skutky, na objasnenie ktorých bude potrebné vyšetrovanie a nie skrátené vyšetrovanie.

K bodu 211

Legislatívno-technická úprava vo vzťahu k zmene v § 10 ods.8, kde pribudli vyšetrovatelia odlišní od vyšetrovateľov Policajného zboru.

K bodu 212

Reaguje sa na novú úpravu v ustanoveniach § 10 ods. 8 Ustanovenie § 200 ods. 6 upravuje postup policajta – vyšetrovateľa PZ, vojenskej polície alebo Colnej správy, ktorý koná o prečine, zločine alebo obzvlášť závažnom zločine a v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania zistí, že príslušný o veci konať by mal poverený príslušník podľa § 10 odsek 8 písmeno d) až i). Aby nedochádzalo k zbytočným prieťahom v konaní, vec v takýchto prípadoch dokončí policajt podľa § 10 odsek 8 písmeno a), ktorý vo veci konal pred tým, než dôvody pre ktoré bol príslušný vo veci konať, odpadli.

K bodu 213

Zakotvuje sa viazanosť policajta pri vyšetrovaní výhradne pokynmi prokurátora. Zároveň sa vymedzuje, že len úkony začatia trestného stíhania vykonané miestne neprísluštným policajtom sa nemusia opakovať, ak boli vykonané zákonným spôsobom.

K bodu 214

Legislatívno-technická formulačná úprava.

K bodom 215

V odseku 6 sa upravuje postup pri riešení sporov medzi orgánmi činnými v trestnom konaní. Doteraz postupovali podľa § 22 per analógiám. Toto ustanovenie upravuje postup súdov a nie orgánov činných v trestnom konaní.

V odseku 7 sa upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní v prípade odňatia a prikázania veci. Doteraz postupovali podľa § 23 per analógiám, avšak toto ustanovenie upravuje postup len súdov a nie aj orgánov činných v trestnom konaní.

K bodu 216

Legislatívno-technická úprava vo vzťahu k novým druhom vyšetrovateľov podľa § 10 ods.8.

K bodu 217

V § 203 ods. 1 písmeno a) sa precizuje, ktoré osoby, ako svedkovia sa vypočúvajú v skrátenom vyšetrovaní. Vypustené znenie za bodkočiarkou je vzhľadom k úprave uvedenej v odseku 1 písmeno b) nadbytočné.

K bodu 218

Toto ustanovenie novoupravuje postup policajta a prokurátora proti obvinenému, ktorý bol zadržaný ako podozrivý pri páchaní prečinu, na ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje 5 rokov, alebo ak bol zastihnutý na úteku. Podstatou tejto úpravy je rýchle objasnenie skutku, ktorý je posúdený ako prečin a vyhľadanie dôkazov, ktoré bude možné vykonať v konaní pred súdom. Prokurátorovi umožňuje postupovať podľa tohto ustanovenia aj v prípadoch, ak nepodá návrh, aby bol obvinený vzatý do väzby. Úprava nadväzuje aj na zmenu § 85, § 87 a § 348.

K bodu 219

Reaguje sa na tzv. vžitú prax, keď sa pri zmene právnej kvalifikácie, pri súčasnej zmene skutkovej vety vydávali nové uznesenia o vznesení obvinenia, pričom, ak išlo o zmenu kvalifikácie s následkom zmeny vecnej príslušnosti, vydávali sa nové uznesenia o vznesení obvinenia iným orgánom, takže to vyvolávalo pri zmene skutkovej vety dojem nového trestného stíhania s možnými neistými procesnými následkami. Obvinení síce mohli podať sťažnosť dvakrát, aj proti novému uzneseniu, ale tým boli neopodstatnene zvýhodňovaní oproti tým obvineným ktorým sa zmenil právna kvalifikácia bez zmeny skutkovej vety.

K bodu 220

Legislatívno-technická oprava.

K bodom 221 a 222

Legislatívno-technická oprava – dostatočnosť výsledkov vyšetrovania je viazaná len na možnosť podania obžaloby a formulačná zmena vo vzťahu k pojmom navrhovaným novelou Trestného poriadku.

K bodu 223

Uvedené ustanovenie umožňuje subjektom trestného konania poznať dôvody, pre ktoré im bolo odmietnuté doplnenie dokazovania v prípravnom konaní. Ak tieto dôvody poznajú, môžu sa k nim vyjadriť, čo pri spätnej väzbe, môže viesť zo strany prokurátora, ktorý dostane návrh na podanie obžaloby od policajta, môžu viesť k účinnejšiemu prehodnoteniu názorov policajta a na druhej strane sa môže účinnejšie vysporiadať s obhajobou v rámci obžaloby. Toto právo sa vyskytovalo v Trestnom poriadku z roku 1961 vo vtedajšom § 169 ods.5, ktoré znelo:
„Zamietnuť návrh obvineného alebo jeho obhajcu na doplnenie vyšetrovania môže vyšetrovací orgán odôvodneným uznesením len v tom prípade, že navrhované doplnenie je pre rozhodnutie prokurátora i súdu zrejme nepotrebné; inak vyšetrovanie podľa prednesených návrhov doplní a obvineného a jeho obhajcu s výsledkami doplnenia oboznámi.“

Zdá sa, že táto garancia práv obhajoby sa účelovo nepreniesla do nového Trestného poriadku. Práve preto, aby sa obhajoba nemohla k práci policajta vyjadrovať skôr ako sa dôvody dostanú k prokurátorovi. Obhajoba si totiž nemôže vykonávať vlastné dokazovanie a takto dospieť k záverom, ktoré budú použiteľné v konaní pred súdom. V prípravnom konaní naďalej existuje zásada objektívnej pravdy, čo znamená, že orgán činný v trestnom konaní musí vyhľadávať každý potrebný dôkaz aj pre obhajobu obvineného a prokurátor je až do podania obžaloby maximálne starostlivý ochranca práv obvineného. Po podaní obžaloby sa jeho ústavná povinnosť chrániť práva občana modifikuje jeho postavením strany, ale v zásade zostáva zachovaná tam, kde sa to neprieči záujmom obžaloby.

K bodu 224

Legislatívnotechnická oprava – nemôže policajt rozhodnúť uzneseniami konštruovanými pre prípad, že ešte nebolo vznesené obvinenie, ak už je skončené vyšetrovanie, pretože to predpokladá vznesenie obvinenia.

K bodu 225

Navrhuje sa upresniť, obdobne ako v zákone o prokuratúre, že aj o nielen o výsledku preskúmania ale aj o prijatých rozhodnutiach sa bude žiadateľ informovať,

K bodu 226

Po vypadnutí trestných činov „domáceho násilia“ z kategórie dispozičných trestných činov sa od roku 2002 začali praktikovať „dohody“ medzi oznamovateľom a obvineným v tej podobe, že oznamovateľ už v procesnej podobe svedka uviedol, že ako oznamovateľ krivo obvinil obvineného. Následne bolo zastavené trestné stíhanie. Avšak na to sa začalo trestné stíhanie proti oznamovateľovi z pre trestný čin krivej výpovede. Obídenie Trestného poriadku sa dovŕšili tým, že obvinený pre trestný čin domáceho násilia stál pre rozhodnutím, či udelí alebo odoprie súhlas na trestné stíhanie svojej blízkej osoby, ktorá sa rozhodla pre krivú výpoveď, aby obišla zrušenie dispozičnej zásady. V podstate dochádza k tomu, že obeť sa dostáva prostredníctvom Trestného poriadku do rúk podozrivého z trestného činu v dôsledku snahy udržať rodinné vzťahy. Toto však nemôže byť cena, pre ktorú sa de facto

legalizuje obchod s trestnými činmi napriek deklarovanému opusteniu dispozičnej zásady pri trestných činoch „domáceho násilia“.

K bodu 227

Súd nemôže rozhodnúť o vine obžalovaného ak tento nemal možnosť alebo jeho obhajca nemal možnosť pozorovať svedka pri výpovedi a dosiahnuť preverenie jeho dôveryhodnosti, čo sa môže stať, ak svedok nebude vypočutý z rôznych dôvodov na hlavnom pojednávaní. Vopred samozrejme taká okolnosť nemôže byť istá, preto policajt bude musieť zvážiť, či ide o svedka, u ktorého by mohlo dôjsť k procesnej nepoužiteľnosti jeho výpovede v dôsledku potenciálnej nemožnosti zabezpečiť jeho prítomnosť na hlavnom pojednávaní. Takéto požiadavky vyplývajú z čl.6 ods.3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd tak ako ich konštantne judikuje Európsky súd pre ľudské práva. Riešením by ešte mohlo byť stav, že obvinený by videl svedka na zázname a podľa jeho výpovede by formuloval otázky a tieto by prostredníctvom policajta alebo priamo cez zariadenia dával svedkovi. Či priamo alebo prostredníctvom policajta dôjde ku kladeniu otázok, bude na policajtovi s ohľadom na možný negatívny vplyv otázok obvineného na svedkov v prípravnom štádiu.

K bodom 228 a 229

Upravuje sa, že aj obvinený musí oznámiť, že sa chce zúčastniť úkonov a že ak nepríde na nariadený úkon, že sa tento úkon vykoná bez neho.

K bodu 230

Navrhovaná zmena spresňuje terminológiu pre postup prokurátora a policajta v prípade, ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol iný príslušný orgán prejednať ako priestupok, iný správny delikt alebo disciplinárne previnenie.

K bodom 231 až 235

V odseku 1 písmeno a) a c) ide len o opravu normy, ktorá svojím znením odporovala zásade zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností, ktorou sa riadi policajt a prokurátor v prípravnom konaní. Na jednej strane bolo potrebné nepochybne dokazovať, že sa skutok nestal a na druhej strane, že ej nepochybné, obvinený nespáchal skutok. Prvé pravidlo malo korene v období, keď sa ešte na prípravné konanie nevzťahovala zásada zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností, postačilo zistiť skutkový stav „náležite“, prípadne tak, aby odôvodňoval záver pre určité rozhodnutie bez bližšieho vymedzenia potreby miery zistenia skutkového stavu. Druhé pravidlo prišlo v roku 2005 spolu s rekodifikáciou Trestného poriadku s pravdepodobným cieľom „tlačiť“ prokurátorov na automatické podávanie obžaloby všade tam, kde bolo vznesené obvinenie, pretože nepochybne dokázať, že obvinený nespáchal skutok, ktorý sa mu kladie za vinu je objektívne takmer vylúčené, pretože vyvrátiť všetky skutočnosti nasvedčujúce podozreniu o spáchaní trestného činu je probatio „diabolica“. Navyše prokurátori, ak chceli dodržať zásadu zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybnosti a nechceli podať obžalobu tam, kde objektívne nebol dôvod, lebo zistený skutkový stav bez dôvodných pochybností, na druhej strane nepochybne vyvrátené podozrenie nebolo, sa mohli vlastne dostať do rozporu v svedomí, pretože museli zvážiť, čo komu viac osoží alebo poškodí.

V odseku 2 písm. a) sa zavádza možnosť zastaviť trestné stíhanie aj v prípade ak trest, ktorý má byť uložený, je celkom bez významu popri treste nielen za čin, ale

aj za čiastkový útok pokračovacieho trestného činu. V odseku 2 písm. b) sa vzhľadom na zmeny pri určení neprípustnosti trestného stíhania podľa Protokolu č.7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v § 9 Trestného poriadku zavádza výnimka z fakultatívneho zastavenia trestného stíhania v prípade, ak ide o obligatórny prípad zastavenia trestného stíhania podľa § 9 ods.1 písm. e), teda ak už o skutku bolo rozhodnuté ako o priestupku a podstatné znaky priestupku sa zhodovali s podstatnými znakmi trestného činu. V odseku 2 písm. c) ide o úpravu, kedy môže prokurátor zastaviť trestné stíhanie, keď o skutku rozhodol cudzozemský súd, iný justičný orgán alebo iný orgán, avšak pri záväzku podľa čl.54 Vykonávacieho Dohovoru k Schengenskej dohode o postupnom odstraňovaní kontrol na hraniciach je obligatórne zastavenie trestného stíhania podľa § 9 ods.1 písm. g) V týchto prípadoch pôjde o rozhodnutie cudzích štátnych orgánov.

K bodu 236

Vypúšťa sa ustanovenie o úplnom zastavení trestného stíhania pre spolupracujúceho obvineného. Tento inštitút nezodpovedal medzinárodne uznávaným štandardom pre ústupky spolupracujúcim obvineným nakoľko je tu daná úplna beztrestnosť a za rovnakých okolností je možné dosiahnuť zo strany prokurátora a súdu podmienečné zastavenie trestného stíhania. Odporúčanie v bode 244 Správy o aplikácii Dohovoru o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách schválená Pracovnou skupinou o podplácaní v medzinárodných obchodných transakciách 9.novembra 2005 uvádza, že sa Slovenskej republike odporúča poskytnúť záruky proti tomu, aby imunita spolupracujúcich obvinených bola prekážkou ich účinného postihu. Veľmi dôležitým riešenie účinného postihu je obsiahnuté v návrhu Trestného zákona pri § 83 Trestného zákona, podľa ktorého sa zhabe vec osobe, ktorá vedela, že vec pochádza z trestnej činnosti, čo bude možné použiť na získané úplatky spolupracujúcej osoby. Hlavní hodnotitelia odporučili pracovnej skupine, aby monitorovala uplatňovanie imunity spolupracujúceho obvineného. Zdá sa, že nie je vhodné, aby bez akejkoľvek evidencie v registri trestov mohlo dôjsť k vyriešeniu trestnej veci. Preto navrhovatelia navrhujú ponechať podmienečné zastavenie trestného stíhania a vypustiť zastavenie trestného stíhania. Ustanovenie § 1 ods.1 písm. b) nového zákona o registri trestov č.330/2007 Z.z., ktorý nadobudne účinnosť 1.januára 2008 uvádza, len podmienečné zastavenie, ktoré sa do registra trestov zapisuje. O to viac je neakceptovateľná úplna imunita pri trestných činov organizovaného, zločineckého a teroristického charakteru.

V novonavrhovanom odseku 8 a 9 je riešený postup policajta v prípade, že zastaví trestné stíhanie a neskoršie sa zistí, že v trestnom stíhaní, ktoré bolo zastavené pred vznesením obvinenia, je potrebné pokračovať, nakoľko boli zistené také skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že takýto postup je dôvodný. Napríklad môžu vyjsť najavo nové dôkazy.

K bodom 237

Navrhuje sa nepripustiť podanie sťažnosti obvinenému a poškodenému pri zastavení trestného stíhania z dôvodu, že bolo rozhodnuté cudzozemským súdom o tom istom skutku okrem prípadov krajín Schengenského priestoru.

K bodu 238

Systémovo nie je možné, aby zastavené trestné stíhanie pokračovalo. Výnimkou je len vyhlásenie obvineného, že trvá na zastavení z dôvodu premlčania,

ale urobí tak ešte v lehote na podanie sťažnosti. Pri poslancoch a ďalších ústavných činiteľoch, ak nedôjde k ich vydaniu príslušným orgánom, nasleduje zastavenie trestného stíhania pre procesnú prekážku a následne nie je možné pokračovať v niečom čo už nie je. Pokračovať je možné len v prerušenom konaní. Po zastavení trestného stíhania, je možné len znovu začať, avšak bez zmeny § 9 ods.1 písm. b) v tom zmysle, že musí sa stať dispozitívnou normou, aby umožnila súlad napr. s čl.78 ods.3 Ústavy Slovenskej republiky. § 9 ods.4 odkazuje na podmienky podľa § 215 ods.7.

K bodom 239 až 241

V § 216 ods.1 a 2 ide o upresnenie znenia týchto ustanovení, pokiaľ ide o spôsobenú škodu poškodenému v prípade, že si ju uplatnil.

Odsek 4 je doplnený aj o povinnosti, ktoré môžu byť uložené obvinenému.

Odsek 6 písmeno c) je upravený tak, aby sa vzťahoval na verejného činiteľa alebo zahraničného verejného činiteľa len v prípade, ak bol trestný čin spáchaný v súvislosti s ich právomocou a zodpovednosťou. Nie je žiaden dôvod, aby sa obmedzenia pre podmienečné zastavenie trestného stíhania vzťahovali na verejného činiteľa alebo zahraničného verejného činiteľa v prípadoch, ak bol trestný čin spáchaný mimo súvislosť s ich právomocou a zodpovednosťou.

K bodu 242

Odporúčanie v bode 244 Správy o aplikácii Dohovoru o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách schválená Pracovnou skupinou o podplácaní v medzinárodných obchodných transakciách 9.novembra 2005 uvádza, že sa Slovenskej republike odporúča poskytnúť záruky proti tomu, aby imunita spolupracujúcich obvinených bola prekážkou ich účinného postihu. V bode 169 sa uvádza, že niektoré záujmy sa podľa čl.5 Dohovoru nesmú zvažovať pri vyšetrovaní. Uvádza sa tu, že súčasné znenie poskytuje vysokú mieru voľnej úvahy. Ešte dôležitejšie podľa Správy je, že nič nebráni prihliadnuť na faktory v čl.5 Dohovory ako sú národnoekonomické záujmy, potenciálny účinok na vzťahy s inými štátmi a totožnosť osôb. Navrhovaná úprava sa preto musí dostať aspoň do viditeľného súladu s odporúčaním bodu 244 Správy. V súvislosti s navrhovanou novelou Trestného zákone, kde sa navrhuje aj trestnosť podpory člena teroristickej skupiny sa legislatívnotechnicky upravil § 218 ods.1.

K bodom 243 a 244

V § 220 ods. 1 ide o upresnenie znenia tohto ustanovenia, pokiaľ ide o spôsobenú škodu poškodenému v prípade, že si ju uplatnil.

Odsek 2 písmeno c) je upravený tak, aby sa vzťahoval na verejného činiteľa alebo zahraničného verejného činiteľa len v prípade, ak bol trestný čin spáchaný v súvislosti s ich právomocou a zodpovednosťou. Nie je žiaden dôvod, aby sa obmedzenia pre podmienečné zastavenie trestného stíhania vzťahovali na verejného činiteľa alebo zahraničného verejného činiteľa v prípadoch, ak bol trestný čin spáchaný mimo súvislosť s ich právomocou a zodpovednosťou.

K bodom 245 až 249

V § 228 ods. 2 písmeno d) sa dopĺňa o postup pri odovzdávaní trestného stíhania do cudziny. V odseku 2 písmeno f) je upravený postup, ktorý je zosúladený s § 545. Zároveň sa legislatívno-technicky upravuje názov trestného činu vo vzťahu

k navrhovanej novele Trestného zákona, kde sa rozširuje názov trestného činu aj o podporu člena teroristickej skupiny.

V odseku 6 sa určuje, že poškodený nemá právo podať sťažnosť voči tým uzneseniam, ktoré sa týkajú právneho styku s cudzinou, prípadne vyhostenia. Obvinený a poškodený nebudú mať právo podať sťažnosť, ak prokurátor podá návrh na začatie konania o otázke, ktorú nie je oprávnený riešiť a preruší konanie. Poškodený nebude mať právo podať sťažnosť voči uzneseniu o pokračovaní v trestnom stíhaní.

V odseku 7 sa upravuje postup, t.j. čo treba urobiť pred prerušením trestného stíhania na zabezpečenie úspešného vykonania trestného stíhania.

K bodu 250

Navrhuje sa vtiahnuť druhý stupeň prokurátorskej hierarchie do dozoru nad zákonnosťou v predsúdnom konaní v prípade, ak úkony a rozhodnutia bude vykonávať prokurátor sám.

K bodom 251 a 252

Odsek 2 sa dopĺňa o písmeno h), ktoré rozširuje oprávnenie prokurátora vyžadovať od bezprostredne nadriadeného policajta, aby prijal opatrenia na odstránenie prieťahov v postupe policajta. Táto úprava by mala zrýchliť konanie.

V odseku 3 sa výslovne upresňuje, že aj pri nariadení na konanie vyšetrovania vo veciach sa vydáva uznesenie, v ostatných veciach sa vydáva opatrenie s výnimkou žiadostí a účasti na úkonoch.

K bodu 253

Úprava upresňuje, že nakoľko nejde len o úkony v prípravnom konaní, ale aj o úkony upravené v piatej časti trestného poriadku (právny styk s cudzinou).

K bodu 254 až 257

Legislatívno-technické opravy súvisiace s navrhovaným vypustením zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného alebo aj s nadbytočnosťou dispozície pri predbežnom vyšetrovaní v konaní o vydanie do cudziny, kde je len prokurátor ako orgán konajúci. Trestný poriadok používa termín „lehota väzby“.

K bodu 258

Na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Biro proti Slovensku z 27.júna 2006, je zrejmé, že ochrana nároku poškodeného na náhradu škody v trestnom konaní má rovnakú úroveň ako ochrana nároku uplatnená v občianskom súdnom konaní. Európsky súd pre ľudské práva síce udal dôvody, pre ktoré je poškodený chránený čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, tie sa však nevzťahujú na právny poriadok Slovenskej republiky. Jeho výklad je však záväzný výklad aj pre zákonodarcu, čiže Slovenská republika je povinná záruky čl.6 ods.1 Dohovoru garantovať nielen poškodenému v občianskom súdnom konaní, ale aj v trestnom konaní. Druhou možnosť je zrušiť adhézne konanie, pretože kde niet možnosti na uplatnenie práva, niet ani záruk čl.6 ods.1 Dohovoru. Zatiaľ, v súčasnom právnom stave, je však potrebné, aby súd vždy rozhodol o nároku poškodeného, nemôže ho odkazovať na občianskoprávne konanie. To je totiž nevybavenie veci a nerozhodnutie o nároku. Súd svoje rozhodovanie o nároku poškodeného na náhradu škody môže oddeliť od

rozhodovania o schválení dohody o vine a treste a môže rozhodnúť neskôr na podklade zisteného skutkového stavu, kde dôkazné bremeno bude niesť naďalej prokurátor, pretože to je výhoda adhézneho konania, že poškodený nenesie dôkazné bremeno. Obeť trestného činu totiž nemôže niesť dôkazné bremeno, pretože to už nie je len súkromnoprávny nárok, o ktorom sa rozhoduje, ale rozhodnutie o nároku na náhradu škody má už povahu odškodnenia a v prípade jeho úhrady a predošlého odškodnenia zo strany štátu, musí poškodený vrátiť odškodnenie zo strany štátu. Teda nárok na náhradu škody v trestnom konaní má aj verejný aspekt.

Aj dnes má identicky prokurátor možnosť podľa § 232 ods.6 podať samostatný návrh na ochranné opatrení, ak nedôjde k dohode o ňom a súd musí konať o ňom a vykonať dokazovanie pre riešenie otázky ochranného opatrenia. Na konanie o náhrade škody plne postačí verejné zasadnutie, nakoľko sa tu nerozhoduje o vine a treste.

K bodu 259 a 260

Legislatívnotechnická úprava. Rozsah a spôsob náhrady škody sa uvádza, len ak došlo k dohode o nej. Úspešné uplatnenie nie je termín vhodný pre prípravné konanie. Len súd môže určiť, kto je úspešný. Samotná dohoda nie je vec úspešnosti, pretože súd ju nemusí schváliť. Je však potrebné, aby nárok uplatniaci poškodený dohodu podpisoval, ak sa konania o dohode a vine zúčastnil, pretože sa tým zvýši jeho vplyv v trestnom konaní.

K bodu 261

Nový Trestný poriadok z roku 2005 zaviedol zásadu zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností dokonca len pre orgány činné v trestnom konaní, zákonodarca na druhej strane ponechal možnosť predkladania obžaloby súdu so starou formuláciou dostatočného odôvodnenia postavenia obvineného pred súd, dostal sa Trestný poriadok do stavu, keď na jednej strane deklaroval najmä pre prokurátora podať obžalobu len pri skutkovom stave preukázanom najmä vo vzťahu k obvinenému bez dôvodných pochybností, na druhej strane postačilo odôvodnenie postavenia obvineného pred súd. Dostatočné odôvodnenie postavenia obvineného pred súd bolo možné v čase platnosti zásady náležitého zistenia skutkového stavu, keď nebolo potrebné zisťovať skutkový stav bez dôvodných pochybností. Treba si položiť otázku: Ak nebol prokurátor schopný v prípravnom konaní dokázať spáchanie skutku obvinenému, čo očakáva od súdu, kde navyše je v nevýhodnejšom postavení ako v prípravnom konaní a pri absencií vyšetrovacieho aparátu, ktorý má v prípravnom konaní kedykoľvek k dispozícii ?

Latka profesionality prokurátora sa uvedenou zmenou zvýši, pretože bude podliehať kontrole v rámci systému prokuratúry a nebude môcť podávať tzv. účelové obžaloby, ktoré sa skončia v najlepšom prípade pre obvineného oslobodením a zbytočným platením trov obhajoby v prípade, ak bol napr. vo väzbe. Uvedená zmena má teda za cieľ zvýšiť dôraz na dokazovanie v prípravnom konaní, tak, aby sa novým Trestným poriadkom deklarované prenesenie ťažiska dokazovania na konanie pred súdom nezmenilo na prenášanie zodpovednosti za dôkazný výsledok na súd. Prokurátor podľa nového Trestného poriadku celkom iste nesie dôkazné bremeno voči obžalovanému, iste súd mu môže „pomôcť“, ale nemusí, pričom rovnako môže „pomôcť“ aj obžalovanému.

K bodu 262

Po podaní obžaloby už nie je vzhľadom aj na zásadu zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností do podania obžaloby možné, aby prokurátor mohol využívať ako strana policajta, ktorý už nie je príslušný konať, pretože ako orgán činný v trestnom konaní už nemôže pôsobiť. Došlo by aj k porušeniu zásady rovnosti strán v konaní pred súdom, keď rovnaké oprávnenie nemá obhajoba vo vzťahu k policajtovi. Prokurátor už vôbec nemôže zabezpečovať nové dôkazy, pretože by došlo k porušeniu nepísanej zásady prebratej z rozhodovacej prax Najvyššieho súdu USA, že obhajoba musí byť oboznámená s každým dôkazom obžaloby ešte pred podaním obžalobného návrhu. Pokiaľ ide o zabezpečenie dôkazov navrhnutých v obžalobe, tu niet dôvodu, aby ich zabezpečoval prokurátor, keď je povinnosťou takéto dôkazy zabezpečiť prostredníctvom opatrení.

K bodu 263

Zavádza sa nový údaj pre označenie fyzickej osoby, ktorým všeobecne použiteľný identifikátor ustanovený osobitným zákonom – rodné číslo, ktorý možno použiť len vtedy, ak jeho použitie je nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Navrhovateľ je toho názoru, že bez rodného čísla sa zvyšuje pravdepodobnosť zámeny osôb aj pre možné chyby v označení mena a priezviska, dátumu narodenia. Navyše rodné číslo je základným údajom pre ďalšie elektronické výkazníctvo v styku justičných orgánov. Je predpokladom správneho označenia obžalovaného v rozsudku, kde tiež je navrhované zavedenie rodného čísla osoby odsúdenej alebo oslobodenej.

K bodu 264

Legislatívnotechnická úprava.

K bodu 265

V súvislosti s implementáciou záväzkov Slovenskej republiky k uskutočneniu zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb sa zakotvujú podmienky pre podanie návrhu prokurátora na uloženie ochranného opatrenia zhabania určenej peňažnej čiastky a zhabania majetku. Prokurátor bude musieť mať bez dôvodných pochybností preukázané, že trestný čin súvisiaci s právnickou osobou sa bez dôvodných pochybností stal.

K bodu 266 a 267

Navrhuje sa rozšíriť rozsah trestných činov spadajúcich pod rozhodovanie samosudcu z dôvodu, že vymedzenie skupiny trestných členov ako zločiny poskytuje dôvod ponechať ich pod rozhodovanie jedného sudcu pri zachovaní existencie zásady senátnej rozhodovania len pri obzvlášť závažných zločinoch, za ktoré sú jednoznačne určené všetky úmyselné zločiny s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej 10 rokov. Uvedená úprava súvisí s častým odpadávaním sudcov-prísediacich z účasti na hlavnom pojednávaní.

K bodu 268

Navrhovaná zmena má vypustiť mätúce ustanovenie, ktoré poukazuje na to, že predseda senátu alebo samosudca, lebo aj ten spadá má v zmysle § 349 ods.3 rovnaké práva a povinnosti ako predseda senátu. Predseda senátu pri prezeraní obžaloby môže len predbežne zisťovať ako rozhodne v rámci predbežného prejednania obžaloby prípadne samosudca v rámci preskúmania obžaloby. Nemôže

sa predseda senátu rozhodovať, či treba preskúmať alebo predbežne prejednať, keďže obe etapy trestného konania sú obligatórne. Zároveň sa zakotvuje, že predseda senátu sa výslovne musí zamerať aj na otázku zákonnosti dôkazného materiálu.

K bodu 269 a 270

Spoločný zástupca je terminologicky odlišný pojem od splnomocnenca, navzájom sa tieto pojmy vylučujú a v prípade spoločného zástupcu sa už obžaloba nedoručuje poškodeným. Zároveň sa zakotvuje v prípade splnomocnenca a zákonného zástupcu poškodeného povinnosť doručovať obžalobu len týmto osobám.

K bodom 271 a 272

Podľa súčasnej úpravy má strana oznámiť strane návrhy na vykonanie dôkazov. Takýto prístup nie je vhodný, pretože nie je vynútiteľný. Súde nemôže vynucovať od strany, aby zaslala svoje návrhy inej strany. Komunikácia medzi stranami musí zásadne prebiehať prostredníctvom súdu. To súvisí s litiskontestačnými účinkami, pri ktorých je komunikácia medzi stranami bez sprostredkovania súdu vylúčená. Zároveň sa mení formulácia výzvy súdu na navrhnutie dôkazov v tom zmysle, že nebude obsahovať upozornenie na možnosť neprihliadnutia na neskôr navrhnuté dôkazy, pretože to by odporovalo osobitne pri obhajobe právu na výsluch takých svedkov, ktorých vypočutie nie je bezvýznamné alebo poznatky z jeho výsluchu nemožno zistiť inak. Dôležité je aj to, že prakticky je takéto upozornenie bezvýznamné, pretože súd takú možnosť podľa § 272 nemá, odmietne len také dôkazy, ktoré sú bezvýznamné alebo sa poznatky z nich získané dajú získať aj inak.

K bodu 273

Upravuje sa postupnosť krokov pri doručovaní obžaloby a následne prípadne aj výzvy, ak podá obvinený odpor.

K bodu 274

Zakotvuje sa poňatie obstarávania dôkazov súdom vždy, ak strana sama nemá záujme na jeho predložení alebo zabezpečení. Nie je možné odmietnuť dôkaz len preto, že strana neuviedla údaje o jeho totožnosti a bydlisku, ktoré nie je napr. oprávnená zisťovať.

K bodu 275

Navrhovaná zmena súvisí s navrhovanou zmenou § 237 ods.3 písm. b) a c). Zavádza sa fakultatívne verejné zasadnutie. Prítomnosť strán má veľký význam pre samosudcu, pretože musí uviesť pri zisťovaní podmienok pre určité rozhodnutie, a strany majú možnosť sa vyjadrovať k zisteniam súdu. Ide o predbežný pohovor o splnení procesných podmienok, kde strany môžu prezentovať svoje právne názory. Účasť verejnosti môže mať psychologický vplyv v podobe, že verejnosť bude uzrozumená v prípade procesnej prekážky s tým, kto je zodpovedný za omeškaný výkon spravodlivosti.

K bodu 276

Legislatívnotechnická úprava vo vzťahu k navrhovanému vypusteniu ustanovenia § 215 ods.3.

K bodu 277

Ide o organizačné opatrenie súdu na vykonanie hlavného pojednávania v zmysle charakteristiky opatrenia podľa § 10 ods. 18.

K bodu 278

Výslovne sa ustanovuje, aby súd o svojom odlišnom právnom názore informoval aj prokurátora, aby sa mohol pripraviť na argumentáciu na hlavnom pojednávaní.

K bodu 279

Zavádza sa právo na účinný prostriedok náprav pre poškodeného na podanie sťažnosti proti tým výrokom rozhodnutia, ktoré sa môžu dotýkať jeho nároku na náhradu škody. Tým si Slovenská republika dôsledne zabezpečuje svoj záväzok zabezpečiť dôslednú ochranu základných práv a slobôd poskytnutím účinného prostriedku nápravy pre poškodených pri porušení ich základných práv s uplatneným nárokom na náhradu škody.

K bodu 280

Legislatívnotechnická úpravu vo vzťahu k navrhovanej zmene § 237.

K bodu 281

Legislatívnotechnická úprava vo vzťahu k navrhovanému vypusteniu ustanovenia § 215 ods.3. a legislatívnotechnická oprava - § 283 ods.5 sa týka prerušenia trestného stíhania a nie zastavenia trestného stíhania.

K bodu 282

Výslovne sa ustanovuje, aby súd o svojom odlišnom právnom názore informoval aj prokurátora, aby sa mohol pripraviť na argumentáciu na hlavnom pojednávaní. Zároveň sa vypúšťa ustanovenie oznamovaní dôkazov, nakoľko strany už takúto výzvu dostali spolu s doručením obžaloby.

K bodu 283

Zavádza sa právo na účinný prostriedok náprav pre poškodeného na podanie sťažnosti proti tým výrokom rozhodnutia, ktoré sa môžu dotýkať jeho nároku na náhradu škody. Tým si Slovenská republika dôsledne zabezpečuje svoj záväzok zabezpečiť dôslednú ochranu základných práv a slobôd poskytnutím účinného prostriedku nápravy pre poškodených pri porušení ich základných práv s uplatneným nárokom na náhradu škody.

K bodom 284 a 285

Legislatívnotechnická úprava súvisiaca so zmenou označovania ohrozeného svedka a chráneného svedka.

K bodu 286

Vypúšťa sa možnosť zákazu písomných poznámok. Pri súčasnom zázname a prepise, ktorý bude dostupný strane nie je logické, prečo by si nemohla robiť poznámky. Touto činnosťou by sa muselo v zmysle § 6 ods.3 narúšať priebeh konania, aby mohla byť zakázaná. Zároveň pokiaľ ide o zvukové záznamy a obrazové záznamy, tak obrazové záznamy spadajú pod všeobecnú právomoc

sudcu podľa § 34 ods.3 zákona č.385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a zvukové záznamy sú zakázané obligatórne pri agentovi a utajovanej skutočnosti podľa § 253 ods.4. Úprava obrazových záznamov je zbytočná, v súčasnej úprave dokonca mätúca, nakoľko obrazové záznamy sú zakázané podľa § 253 ods.7 a zvukové záznamy sú zakázané podľa § 253 ods.4.

K bodu 287

Pri celkovom zvýšení trestných sadzieb v novom Trestnom zákone zostala úprava o nemožnosti konania hlavného pojednávania v neprítomnosti obžalovaného bez zmeny oproti predošlému trestnému poriadku. Preto sa navrhuje taká zmena, aby sa hlavné pojednávanie nemohlo konať v neprítomnosti obžalovaného, ak ide o trestný čin, pri ktorom dolná hranica trestnej sadzby prevyšuje tri roky, keďže pri treste do troch rokov Trestný zákon ešte umožňuje uložiť podmienečný trest odňatia slobody s probačným dohľadom. Rozširujú sa teda možnosti vykonať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného, ale iba vtedy, ak sú splnené podmienky uvedené v ods. 2 tohto ustanovenia.

K bodu 288

Doterajšia úprava zákazu vyhotovovania obrazových a obrazovo-zvukových záznamov je v rozpore so zákonom č.385/2000Z.z. o sudcoch v § 34 ods.3, pretože ten pri obrazových prenosoch, obrazových záznamoch a zvukových prenosoch zveruje súdu právomoc rozhodovať o ich uskutočnení. Táto legislatívna úprava zosúlaďuje uvedený zákon s Trestným poriadkom.

K bodu 289

Navrhuje sa priblížiť úpravu prístupu médií na hlavné pojednávanie tak, aby v prípade potenciálneho konfliktu zásad trestného konania – zásada prezumpcie neviny a zásada verejnosti, to bol práve súd, ktorý rozhodne v súlade s § 34 ods.3 zákona č.385/2000 Z.z.

K bodu 290

Ide o duplicitné ustanovenie k § 262.

K bodu 291

Predseda senátu musí zistiť aj prítomnosť stranou zabezpečených svedkov.

K bodu 292

Ak nárok nebol uplatnený riadne a včas nie je možné trvať na ňom.

K bodu 293

Upresňuje a zosúlaďuje sa text tohto ustanovenia s § 258 ods. 1 pokiaľ ide o rozsah poučovacej povinnosti, t. j. že v rozsahu priznania bude súd skúmať len dobrovolnosť priznania, či rozumie podstate priznaného skutku a či bol v potrebnom rozsahu poučený, že v rozsahu priznania nebude vykonávať dokazovanie a dokazovať sa bude nepriznaná časť a skutočnosti súvisiace s výrokom o treste a ďalšími výrokmi.

K bodu 294

Obžalovaný po verejnom vyhlásení o svojej vine je v situácii ako pri konaní o dohode o vine a treste a teda súd v rozsahu vyhlásenia obžalovaného (ak ho

akceptuje) nevykonáva dokazovanie. Potom má byť obžalovaný aj v porovnateľnom postavení ako v prípade konania o dohode o vine a treste (§ 334 ods. 4).

K bodu 295

Súdna prax ukázala, že absentuje úprava o možnosti výsluchu obžalovaného, ktorý vyhlásil, že je vinný a súd jeho vyhlásenie prijal, o trestnej činnosti napr. spolupáchateľa alebo iného účastníka trestného činu ako spoluobžalovaného.

K bodu 296

Úprava vo vzťahu k § 232 ods. 4 alebo 5 chýba z hľadiska prijatia tam učineného uznania viny súdom (ako pri uznaní viny na HP podľa § 257) a v naposledy uvedenej situácii zase nie je uznanie zaradené medzi podklady pre rozhodnutie podľa § 278 ods. 2 (kde naopak situácia pri podaní obžaloby podľa § 232 ods. 4 alebo 5 je obsiahnutá). Preto sa navrhuje upraviť aj text § 278 ods. 2 a tým ujednotiť súdnu prax.

K bodu 297

V súvislosti so zavedením obligatórneho záznamu z hlavného pojednávania nie je možné nezapisovať alebo vyčiarknúť otázku. Navyše nezaznamenanie vylúčenej otázky alebo jej vyškrtnutie spôsobuje odvolaciemu súdu problém so zistením dodržiavania zákonnosti v konaní pred súdom I.stupňa.

K bodu 298

Legislatívnotechnická úprava – ide o prípad, keď sa zhodne navrhnú dôkazy.

K bodu 299

Navrhuje sa odstrániť výkladový problém medzi § 264 a prikázanou analógiu použitým § 258 ods.4 pri podstatných rozporov vo výpovediach svedka.

K bodu 300

Navrhuje sa výslovne určiť, že vylúčenie obžalovaného prichádza do úvahy pri ochrane svedka len vtedy, ak nie je možnosť použiť iný spôsob. Doterajšia úprava umožňovala vylučovať obvineného na základe úvahy predsedu senátu bez toho, aby zvážil či vykoná výsluch svedka s využitím technických prostriedkov na prenos zvuku a obrazu. Ďalšou podmienkou je dodržanie zásady sporového procesu a kontradiktórnosti, ktorá uvádza, že obvinený alebo obhajca musia mať aspoň raz možnosť priamo pozorovať svedka pri výsluchu a mať možnosť sami alebo prostredníctvom súdu alebo iného orgánu klásť mu otázku na preverenie jeho vieryhodnosti. Táto podmienka vyplýva z doterajších rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva k výkladu čl.6 ods.3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd. Ide o práva obhajoby, ktoré v trestnom konaní podstatným spôsobom rozširujú záruky práva na spravodlivý proces a činia z neho nielen spravodlivý proces, ale aj adverzárny-sporový a kontradiktórny proces. Nie je to kontradiktorita a adverzarita amerického typu, ale blíži sa k nej.

K bodu 301

Pri svedkoch, ktorých už nie je možné z objektívnych dôvodov vypočuť, nie je známa judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá by riešila otázku, či výpoveď takého svedka možno použiť aj bez toho, aby sa obžalovaný alebo obhajca mohol aspoň raz zúčastniť pozorovania svedka. Podľa navrhovanej zmeny § 119, ak

išlo o dôkazy vykonané pred vznesením obvinenia s výnimkou neodkladných úkonov, tieto budú nepoužiteľné proti obvinenému. Ak však boli vykonané po vznesení obvinenia, súd bude musieť zistiť, či bol obhajca a v prípade, ak ho obvinený nemá, sám obvinený upovedomení o možnosti zúčastniť sa výsluchu svedka. Ak sa tak nestalo, nejde o dôkaz vykonaný spôsob zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona. Súčasná úprava ani v súčasnosti nič podstatné nerieši (dokazovanie predpokladu, že svedka bude možné vypočuť, je zbytočne problematický a úplne nepotrebný, a ak by sa dokázalo, že nebol predpoklad, že ho bude možné neskôr vypočuť, stále by v prípade jeho nevypočutia pred obvineným alebo obhajcom dochádzalo k porušeniu čl. 6 ods.3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), a v prípade navrhovanej úpravy je bezvýznamná.

K bodu 302

Vypustenie duplicitného ustanovenia k § 259, ktoré upravuje identický text.

K bodu 303

Predmetné ustanovenie v odseku 1 nepriamo zakotvuje iniciatívnu povinnosť súdu na dokazovanie, čo ale v kontradiktórnom konaní má byť doménou strán a nie súdu.

K bodu 304 až 306

Navrhuje sa upustiť od povinnosti prísahy pred svedeckou výpoveďou a zaviesť pre súd možnosť vzatia svedka do prísahy.

Zároveň sa upravuje, že osobu mladšiu ako 14 rokov treba namiesto prísahy primerane poučiť. Do prísahy nebude možné vziať ani osobu, ktorá si nebude schopná zapamätať okolnosti, o ktorých má vypovedať.

K bodu 307

Legislatívnotechnická úprava z dôvodu zmeny v označovaní dôkazov predkladaných stranami a obstaraných orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom.

K bodu 308

Navrhuje sa umožniť prečítať aj príslušnú časť listiny, ktorá sa týka dokazovanej skutočnosti.

K bodu 309

Ustanovenie novonavrhovaného odseku 4 §-u 121 rieši otázku ochranu obvineného, ktorému je poskytovaná ochrana počas celého trestného konania.

K bodu 310

Treba vytvoriť stav, aby v prípadoch veľmi rozsiahlych písomností (napr. niekoľko sto až tisíc stranových zápisníc sa nemuseli celé prečítať).

K bodu 311

Upravuje sa formulácia v súlade so zmenenými formuláciami v § 88.

K bodu 312

Pri pokračovaní v hlavnom pojednávaní oboznámi predseda senátu podstatný obsah doterajšieho pojednávania, čím v prípade nového prísediaceho sa vytvorí dostatočný priestor na jeho kvalifikovanú účasť na ďalšom konaní a rozhodovaní.

Návrh zohľadňuje aj praktické ťažkosti, nákladovosť, aj vznikajúce prieťahy súvisiace so zabezpečovaním pôvodného prísediaceho, ktorý môže byť napr. dlhodobo práceneschopný, ale aj rovnaké dopady na súdne konanie v prípade povinného zopakovania celého doterajšieho súdneho pojednávania.

K bodu 313

Vypúšťa sa zmienky o čiastočnom uznaní viny alebo o uznaní viny bez uznania trestu, pretože aj v týchto prípadoch sa musí prihliadať len na to, čo bolo prebraté na hlavnom pojednávaní. Zásada bezprostrednosti sa v trestnom konaní, ak sa vykonávajú dôkazy, musí uplatňovať bez výnimiek. Jedinou výnimkou môže byť neodkladný úkon, ktorý už nie je možné v na hlavnom pojednávaní zopakovať.Súd nesmie prihliadať na dôkazy, ktoré sa v konaní nevykonali, ak zasadá na hlavnom pojednávaní, verejnom zasadnutí alebo neverejnom zasadnutí. V prípade verejného zasadnutia konaného o dohode o vine a treste sa nevykonávajú dôkazy, takže súd nesmie prihliadať na žiadne dôkazy, ani tie, ktoré boli vykonané ešte v prípravnom konaní. Skúma len zjavnú primeranosť dohody o vine a treste. Prípady podania obžaloby po čiastočnom uznaní viny obvineným alebo neprijatí trestu po uznaní viny sa podľa súčasného znenia § 278 ods.2 Trestného poriadku riešia tak, že súd môže prihliadnuť aj na iné skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli prebraté resp. vykonané na hlavnom pojednávaní. Takýto stav však priamo porušuje zásadu bezprostrednosti. Súd môže konať inak ako v medziach zásady bezprostrednosti len, ak koná v rámci konania o dohode o vine a treste, kde neprihliada na žiadne dôkazy, alebo ak nekoná na hlavnom pojednávaní, verejnom zasadnutí alebo neverejnom zasadnutí, čo je napr. vtedy ak koná ako samosudca o trestnom rozkaze alebo koná ako sudca pre prípravné konanie, ktorý vypočúva zadržaného obžalovaného v rámci osobitne skráteného konania, resp. koná po odovzdaní zadržaného obžalovaného súdu spolu s obžalobou.

Zavádza sa na základe konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva zásada minimálnych záruk obžalovaného podľa čl.6 ods.3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

K bodu 314

Legislatívno-technická úprava v súvislosti s navrhovaným vypustením § 215 ods.3.

K bodu 315

Vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k výkladu čl.6 ods.3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Pélissier), má obvinený právo na oznámenie každej právnej kvalifikácie, ktorá sa mu plánuje uložiť, aj keď je rovnakej trestnej sadzby alebo nižšej, pretože nemožnosť sa obhájiť by viedla k znemožneniu obhajoby pripraviť sa na obhajobu k novej právnej kvalifikácii.

K bodu 316

Slovo „spravidla“ je v tomto ustanovení nadbytočné až nesprávne, lebo ak súd obžalovaného odsudzuje, povinnosť obžalovaného škodu nahradiť môže uložiť len rozsudkom, ak sú splnené zákonné podmienky; túto povinnosť treba vždy uložiť už v rámci adhézneho konania. Nie je vhodné obmedzovať náhradu škody na prípady, ak už bolo napr. poskytnuté odškodnenie zo strany štátu, pretože vyplatená náhrada

škody zakladá nárok štátu na vrátenie poskytnutej čiastky odškodnenia zo strany štátu.

K bodu 317 a 318

Na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Biro proti Slovensku z 27.júna 2006, je zrejmé, že ochrana nároku poškodeného na náhradu škody v trestnom konaní má rovnakú úroveň ako ochrana nároku uplatnená v občianskom súdnom konaní. Európsky súd pre ľudské práva síce udal dôvody, pre ktoré je poškodený chránený čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, tie sa však nevzťahujú na právny poriadok Slovenskej republiky. Jeho výklad je však záväzný výklad aj pre zákonodarcu, čiže Slovenská republika je povinná záruky čl.6 ods.1 Dohovoru garantovať nielen poškodenému v občianskom súdnom konaní, ale aj v trestnom konaní. Druhou možnosť je zrušiť adhézne konanie, pretože kde niet možnosti na uplatnenie práva, niet ani záruk čl.6 ods.1 Dohovoru. Zatiaľ, v súčasnom právnom stave, je však potrebné, aby súd vždy rozhodol o nároku poškodeného, nemôže ho odkazovať na občianskoprávne konanie. To je totiž nevybavenie veci a nerozhodnutie o nároku. Súd svoje rozhodovanie o nároku poškodeného na náhradu škody môže oddeliť od rozhodovania o schválení dohody o vine a treste a môže rozhodnúť neskôr na podklade zisteného skutkového stavu, kde dôkazné bremeno bude niesť naďalej prokurátor, pretože to je výhoda adhézneho konanie, že poškodený nenesie dôkazné bremeno. Obeť trestného činu totiž nemôže niesť dôkazné bremeno, pretože to už nie je len súkromnoprávny nárok o ktorom sa rozhoduje, ale rozhodnutie o nároku na náhradu škody má už povahu odškodnenia a v prípade jeho úhrady a predošlého odškodnenia zo strany štátu, musí poškodený vrátiť odškodnenie zo strany štátu. Teda nárok na náhradu škody v trestnom konaní má aj verejný aspekt.

Navrhuje sa vydávať uznesenia o postúpení, ktoré by založili pôsobnosť občianskoprávneho súdu, ktorý by rozhodoval o postúpenom nároku obžalovaného. Tým sa pravdepodobne neporuší záruky čl.6 ods.1, pretože súd rozhodne procesným súdom, že vzhľadom na zákonné podmienky je príslušný iný súd, ktorému vec postúpi. Súčasná úprava vzhľadom na neobjektívne meradlá Európskeho súdu pre ľudské práva sa rovná zbavenia prístupu k súdu. Aj keď to tak nie je podľa pravidiel slovenského právneho poriadku. Neplynú ani premlčacie lehoty a nie je tu prekážka uplatnenia nároku v civilnom konaní ako to deklaruje Európsky súd pre ľudské práva pri rozsudku Biró proti Slovensku.

K bodu 319

Nie je potrebné osobitne zdôrazňovať zhabanie veci v odseku 3, keď je to ochranné opatrenie podľa odseku 2.

K bodom 320 a 321

Ustanovenie odseku 3 je vzhľadom na odsek 2 nadbytočné a vyvoláva v praxi dojem, že v takomto prípade vykonáva samosudca neverejné zasadnutie. V prípadoch, v ktorých možno schváliť zmier a zastaviť trestné stíhanie (§ 220 ods. 1) koná totiž samosudca (§ 349 ods. 1), ktorý podľa § 349 ods. 4 neverejné zasadnutie nevykonáva.

K bodu 322

Legislatívnotechnická úprava vo vzťahu k navrhovanému vypusteniu § 215 ods.3.

K bodom 323 až 325

Navrhuje sa vypustiť ustanovenia týkajúce sa verejného zasadnutia pri rozhodnutiach o väzbe, kde toto nie je potrebné na základe prieskumu doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k výkladu čl.5 ods.3 a ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

K bodu 326

V § 252 ods. 3 sa menia podmienky pre možnosť konať hlavné pojednávanie bez prítomnosti obžalovaného. Rovnaké podmienky sa zakotvujú aj pri verejnom zasadnutí

K bodu 327

V praxi sa opakovane vyskytujú prípady, že vo veci, v ktorej nie je povinná obhajoba, sa obhajca nedostaví na verejné zasadnutie. Napriek tomu, že obvinený súhlasí, aby sa úkon vykonal v neprítomnosti obhajcu, dikcia zákona takýto postup neumožňuje. Situácia sa rieši buď vypovedaním plnej moci advokátovi, ale častejšie odročovaním verejného zasadnutia, čím sa súdne konanie zbytočne predlžuje. Návrh, spolu s odsekom 9, zosúlaďuje toto ustanovenie s § 252 ods. 4 o hlavnom pojednávaní.

K bodu 328

Zakotvujú sa osobitné obmedzenia pri čítaní zápisníc v konaní proti zúčastnenej osobe, ktorej sa navrhuje uložiť ochranné opatrenie určenej peňažnej čiastky alebo ochranné opatrenie zhabania majetku. Zúčastnená osoba v prípravnom konaní ešte nevystupuje ako subjekt, pretože okamžite ako je dokázané, že v rámci jej činností došlo k spáchaniu trestného činu, je potrebné podať návrh na uloženie príslušného ochranného opatrenia. Nakoľko nie je jasné, ako bude postupovať Európsky súd pre ľudské práva pri takejto zúčastnenej osobe, pokiaľ ide o účinky čl.6 ods.3 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, pretože nie je známe, že by rozhodoval o prípade, kde bude niekto postihnutý ochranným opatrením bez toho, že by bol niekto iný obvinený, navrhuje sa obmedzenie vo výkone dôkazov, ktoré sa objektívne nemôžu vykonať v súdnom konaní. Pokiaľ bol niekto obvinený a iná osoba v dôsledku zhabania veci použitej na spáchanie trestného činu sa domáhala veci, požívala len záruky čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (Deweer, AGOSI, Air Canada atď).

K bodu 329

Navrhuje sa vypustiť ustanovenie, ktoré je neuskutočniteľné, nakoľko v prípade priznania spáchania skutku sa koná hlavné pojednávanie. Zároveň sa zavádza podobné obmedzenie prihliadnutia na dôkazy vykonané v rozpore s konštantnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ako je pri obvinenom aj voči zúčastnenej osobe - právnickej osobe, ktorej sa navrhuje uložiť ochranné opatrenia zhabania určenej peňažnej čiastky a zhabania majetku, nakoľko nie je jasné, aký právny status bude mať zúčastnená osoba-právnická osoba, ktorej sa majú uložiť citeľné peňažné sankcie. Je možné len ťažko odhadnúť postoj sudcov Európskeho súdu pre ľudské práva, najmä ak ochranné opatrenia sú uskutočnením záväzkov tzv. „can be liable“ teda možnej zodpovednosti právnických osôb za trestné činy fyzických osôb. Absencia formálneho obvinenia voči právnickej osobe nemusí znamenať stratu postavenia obvineného pre účely čl. 6 ods.3 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd. Je to zjavne iný prípad ako prípad zhabania veci, ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu a je tu niekto iný stíhaný. Právnická osoba je sama nositeľ sankcie trestnej povahy. Navrhovateľ volí radšej pozitívny prístup pri plnení záväzkov a vopred sa snaží v čo najširšej možnej miere sa vyhnúť potenciálnemu konfliktu s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky.

K bodu 330

Legislatívnotechnická úprava – sudca nie je osoba odlišná od predsedu senátu a samosudca je pokrytý v predsedovi senátu, nakoľko má jeho práva. Sudca pre prípravné konanie nie je aktuálny, nakoľko v prípravnom konaní sa ešte nevyskytuje zúčastnená osoba.

K bodu 331 až 333

Vzhľadom na navrhovanú úpravu neverejného zasadnutia konaného pre účely rozhodovania o väzbe a sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, sa navrhuje umožniť výnimku pre potreby neverejných zasadnutí procesného charakteru s účasťou strán.

K bodu 334

Odstraňuje sa porušenie práva na účinný prostriedok nápravy, kde podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky sa lehota na podanie opravného prostriedku počíta až od doručenia úplnych dôvodov rozhodnutia. Súčasný stav núti občana rozhodnúť sa či podá odvolanie bez toho, aby v celosti zvážil svoje rozhodnutie pretože nemá k dispozícii plné znenie odôvodnenia. Podľa § 171 ods.2 Trestného poriadku totiž pri vyhlasovaní rozsudku postačí uviesť len podstatnú časť odôvodnenia rozsudku, takže celkom iste by došlo k porušeniu pravidla local remedies rules, ktoré štát musí v plnej miere zabezpečiť osobe domáhajúcej sa porušenia jej základných práv. Slovenská republika tak opäť patrí medzi štáty dodržiavajúce čl.13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

K bodu 335

Terminologicky pojem „oznámenie rozsudku“ je nesprávny, v Trestnom poriadku sa používa len pojem vyhlásenie a pojem doručovanie rozsudku na rozdiel od oznamovania uznesenia.

K bodu 336

Legislatívnotechnická oprava.

K bodu 337

Odstraňuje sa stav, že v prípade ústne zahláseného odvolania proti rozsudku priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní po vyhlásení rozsudku, neboli uvedené subjekty povinné odvolanie konkretizovať, čo do značnej miery negovali požiadavky uvedené v § 311 ods. 2, slúžiace na urýchlenie odvolacieho konania.

K bodu 338

Dáva sa odpoveď na otázku, či v prípade nekonkretizovaného odvolania treba takéto odvolanie zamietnuť alebo v akom rozsahu musí byť prejednané. Zároveň sa odvolateľovi umožňuje po začatí verejného zasadnutia určeného na prejednanie odvolania zúžiť prieskumnú povinnosť odvolacieho súdu.

K bodu 339 a 340

Terminologicky osoba, ktorá podala odvolanie je stále oprávnená osoba. Vzhľadom na to, že pri niektorých dôvodoch dovolania nie je dôvod ich použiť v odvolacom konaní, určuje sa pri navrhovaných nových písmenách j) a k), aby doterajšie písmená j), k) l) § 371 ods.1 výslovne boli vylúčené spod rozsahu §317 ods.1.

K bodu 341

Legislatívnotechnická oprava.

K bodu 342

Slovo „spravidla“ je v obsahovom rozpore so slovami „len vtedy“ uvedenými v tej istej vete. Formulácia „mohla viesť“ sa nahrádza prísnejšou podmienkou „bez pochýb mohla viesť“, keďže doplnenie dokazovania spravidla vedie k zmene, resp. môže viesť k zmene skutkových záverov (hoci aj len čiastočnej). Okruh týchto zmien sa však bude viazať len na riziko podľa odseku 4, čo zvýrazňuje povinnosť odvolacieho súdu ukončiť vec meritórnym rozhodnutím namiesto doterajšieho zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Tým si Slovenská republika začne dôraznejšie plniť záväzky na poli práva na konanie bez zbytočných prieťahov, pretože zrušením rozsudku a vrátaním do prvého stupňa celkom iste odvolací súd usvedčuje prvostupňový súd z porušenia práva na konanie bez zbytočných prieťahov, nakoľko išlo o neefektívne úkony, ktoré neviedli k uspokojivému ukončeniu konania, hoci objektívne prieťahy nemuseli vzniknúť.

K bodu 343

Upravuje sa ďalšia možnosť, keď nie je potrebné konať v rovnakom zložení senátu po vrátení veci na prvostupňové konanie.

K bodu 344

Zavádza sa rovnaké pravidlo ako sa navrhuje zaviesť v prvostupňovom konaní, a to je uznesením postúpiť vec na občianske súdne konania, ak je tu odsudzujúci rozsudok a ak je tu oslobodzujúci rozsudok, tak len sa osoba odkáže na občianskoprávne konanie.

K bodu 345

Legislatívnotechnická úprava pre veci senátne.

K bodu 346

Legislatívnotechnická úprava v označení väzby.

K bodu 347

Prax dokumentuje, že obvinený napriek tomu, že uzavrel dohodu o vine a treste, na súdne konanie sa nedostaví. Ďalší postup súdu za takejto situácie nebol riešený. Aby nedochádzalo k neprimeranému vracaniu vecí bez jeho prerokovania prokurátorovi, umožňuje sa mu proti rozhodnutiu súdu brániť sťažnosťou.

K bodom 348 a 351

Obdobne ako pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, aj v konaní o dohode o vine bude sa nárok poškodeného voči obvinenému postupovať uznesením na

občianske súdne konanie. Bude to aj vtedy, ak sa poškodený priamo pri tvorbe novej dohody o vine a treste nedohodne o náhrade škody s obvineným.

K bodu 349

Upresňuje sa o koho ide, nakoľko aj poškodený je strana.

K bodu 350

Súdna prax ukazuje potrebu rozšíriť možnosti nápravy chybných rozsudkov vyhlásených po schválení dohody o vine a treste prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku v prípadoch zrejme nesprávneho právneho posúdenia skutku, resp. schválenia a uloženia zrejme neprimeraného trestu.

K bodu 352

Ide o terminologické zosúladenie dikcie s ustanoveniami Trestného zákona v § 94 ods. 1, § 95 ods. 1.

K bodu 353

Navrhuje sa upraviť túto otázku všeobecne v § 347 ods. 3, preto by išlo o duplicitnú (nadbytočnú) úpravu v tomto ustanovení.

K bodu 354

Vzhľadom na všeobecný charakter upravovanej otázky, aktuálnej nielen na hlavnom pojednávaní, ale i na verejnom zasadnutí a v konaní, ktoré im predchádza, je vhodné toto ustanovenie v naznačenom rozsahu upraviť na tomto mieste.

K bodu 355

Zosúlaďuje sa postupnosť úkonu samosudcu s jeho praktickým postupom pri konaní a rozhodnutí vo veci, v ktorom orgány činné v trestnom konaní postupujú podľa § 204 ods. 1 (t. j. v prípade „zrýchleného“ skráteného konania). Vypúšťa sa zmienka o priznávaní sa k spáchaniu skutku a nedokazovaní na hlavnom pojednávaní, pretože priznávanie sa v tejto fáze by nemalo žiadne procesné dôsledky, nejde o hlavné pojednávanie, bol by to len úkon zadržania bez procesnej použiteľnosti. Nejde ani o výsluch obžalovaného v zmysle dôkazného prostriedku použiteľného na hlavnom pojednávaní.

K bodom 356 a 357

Navrhuje sa upraviť rozšírenie kompetencie samosudcu vo vzťahu k návrhu zmeny § 237 ods.3. V tej súvislosti v prípade konania proti mladistvému vo veci zločinu, nielen obzvlášť závažného zločinu, bude daná kompetencia senátu.

K bodom 358

Vzhľadom na množiace sa prípady trestných vecí s „cudzím prvkom“ je aktuálne reagovať rozšírením druhu trestov, ktoré môže uložiť samosudca trestným rozkazom a tým citeľne prispieť k urýchlenému vybaveniu takýchto prípadov.

K bodu 359

Upresňuje sa dikcia tohto ustanovenia tak, aby povinnosť súdu doručiť trestný rozkaz sa týkala iba poškodeného, ktorý uplatnil svoj nárok na náhradu škody.

K bodu 360

Vzhľadom na skutočnosť, že pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy nemôže v trestnom konaní osoba, voči ktorej má obžalovaný zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovať iného, vystupovať ako poškodený, keďže obžalovaný nespôsobil škodu, navrhuje sa, aby tejto osobe bolo možné aspoň doručovať meritórne rozhodnutie vo veci.

K bodu 361

Obdobne ako na hlavnom pojednávaní, v konaní o dohode o vine a treste, v prípade, ak sa obžalovaný uzná za vinného, čo aj trestným rozkazom, súd bude povinný uznesením postupovať nárok poškodeného na občianske súdne konanie.

K bodu 362

Návrh reaguje na prípady, keď napr. samosudca správoplatní trestný rozkaz po tom, čo obdržal odpor o ktorom rozhodne, že bol podaný oneskorene, hoci bol podaný včas. Takúto chybu súčasný stav neumožňuje napraviť, a musí sa riešiť ústavnou sťažnosťou. Vytvára sa priestor na doriešenie veci všeobecným súdom

K bodu 363

Legislatívnotechnická oprava. Samosudca koná aj o zločinoch.

K bodu 364

Zavádza sa možnosť vzdania sa odporu s účinkom na právoplatnosť a vykonateľnosť trestného rozkazu.

K bodu 365

Konanie proti ušlému je kvalitatívne iné konanie ako bežné konanie. Splnenie podmienok pre jeho uskutočnenie nemožno riešiť rozhodnutím operatívnej povahy alebo technicko-organizačnej povahy.

K bodu 366

Súčasný právny stav umožňuje žiadať obvinenému o opätovné prejednanie veci aj v prípadoch, ak sa skutočne vyhýbal trestnému stíhaniu. Právo na spravodlivý proces výkladom čl.6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd však umožňuje, aby súd, ak zistí nepochybným spôsobom (unequivocal manner), že obvinený sa skutočne vyhýbal trestnému stíhaniu, aby nepripustil opätovné prejednanie prípadu po tom, čo sa uskutočnilo konanie proti ušlému (Colozza, Poitrimol). V žiadnom prípade však bremeno dokazovania úsilia o vyhnutie sa trestnému stíhaniu nesmie byť ponechané na obvinenom (bod 30 rozsudku Colozza proti Taliansku z 12.februára 1985, č.9024/80).

K bodu 367

Doterajšia lehota troch mesiacov je neprimerane krátka pre oneskorené podávanie návrhu oprávnenými osobami a najmä vzhľadom na časovo náročný postup pri zadovažovaní a preskúmavaní trestného spisu.

Okrem toho značná časť lehoty troch mesiacov márne uplynie len z toho dôvodu, že po doručení prvostupňového rozhodnutia stranám konania príslušný orgán vie zistil právoplatnosť až po tom, ako sa mu vrátia doručenky. To v praxi trvá niekoľko dní až týždňov, a policajt a prokurátor nemajú možnosť ovplyvniť postup prepravcu zásielok.

Predĺženie lehoty na šesť mesiacov nebude mať podstatný vplyv z hľadiska právnej stability rozhodnutia. Na druhej strane, vytvorí primeraný časový priestor stranám konania (predovšetkým v postavení poškodeného) na podanie kvalifikovaného návrhu podľa § 364 ods. 1 Tr. por. a následné rozhodnutie generálneho prokurátora.

K bodu 368

Ide o výslovné konštatovanie, že mimoriadnym opravným prostriedkom možno napadnúť len právoplatné súdne rozhodnutia vo veci samej a to v záujme zachovania zásady stability právoplatných súdnych rozhodnutí. Touto výnimočnou formou opravného konania teda treba naprávať také rozhodnutia, ktoré majú nedostatky, v dôsledku ktorých je rozhodnutie nespravodlivé a preto neudržateľné, pričom iná forma nápravy vnútroštátnym právom nie je.

Úprava odseku 1 je upresnením dikcie zákona v záujme bezproblémového a jednotného výkladu tohto ustanovenia.

V odseku 2 sa taxatívne uvádzajú rozhodnutia, proti ktorým možno podať dovolanie. Doterajšia právna úprava totiž pripúšťa značné rozdiely výkladu čo do rozsahu rozhodnutí, ktoré by bolo možné (i so zreteľom na § 371) napadnúť dovolaním. V navrhnutom ustanovení absentujú rozhodnutia o väzbe, v prípade ktorých je náprava prostredníctvom dovolania nepružná a zdĺhavá. Rýchlejšie možno nápravu dosiahnuť napríklad novou žiadosťou o prepustenie z väzby (§ 79 ods. 3).

Rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania je možné napadnúť cez § 371 ods. 1 písm. i) za predpokladu, že došlo k porušeniu hmotnoprávneho ustanovenia (napr. pri obnove konania je priestor na dovolanie napr. cez nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku podľa konkrétneho ustanovenia Tr. zák., a to isté sa týka aj nesprávneho výroku o treste (čo je taktiež doménou Trestného zákona).

K bodu 369

Navrhuje sa doplnenie ďalšieho subjektu – poškodeného priamo do zákona s tým, aby mohol vo svoj prospech proti výroku ktorý sa ho priamo týka podať dovolanie. Vzhľadom na to, že uplatnenie tohto nároku v občianskom súdnom konaní by bolo operatívnejšie, prejavilo sa to v návrhu tým, že uvedené právo mu prislúcha iba vtedy, keď už nemôže svoj nárok uplatniť v občianskom súdnom alebo v inom konaní.

K bodu 370

Osobám uvedeným v odseku 2 (generálny prokurátor, obvinený, poškodený) a v odseku 5 (príbuzní v priamom rade) zákon priamo priznáva právo podať dovolanie. Nie je teda dôvod, aby toto právo prenášali ako povinnosť na ministra spravodlivosti. „Nekonanie“ nespočíva prirodzene v absolútnej nečinnosti, lebo sa musí zistiť opodstatnenosť ďalšieho postupu, ale spočíva v nepreštudovaní spravidla značne rozsiahleho spisového materiálu a v reagovaní na rozsiahle argumenty uvedené v podnete. Úprava sleduje aj naplnenie poslania mimoriadneho opravného prostriedku, ale aj úlohy odvolacích súdov. Prax ukázala aktuálnosť takéhoto ustanovenia vzhľadom na značne frekventované podávanie podnetov poškodenými, ktorí sa domáhajú uloženia prísnejšieho trestu obžalovanému a tiež spoluobvinenými, ktorí sa vytýkajú súdu, že im uložil prísnejší trest ako spoluobvinenému a z toho dôvodu žiadajú zrušenie rozsudku u spoluobvineného.

K bodu 371

Lehota troch mesiacov na podanie dovolania v neprospech obvineného je neprimerane krátka, preto sa nenavrhuje jej nahradenie lehotou šiestich mesiacov. Táto lehota umožňuje jej počítanie od právoplatnosti rozhodnutia a nie od posledného doručenia.

Podanie dovolania v prospech obvineného nebude časovo obmedzené. Javí sa spravodlivým, aby obvinený kedykoľvek mal možnosť požiadať o preskúmanie zákonnosti svojho odsúdenia prostredníctvom dovolania.

Rovnaký právny stav bol aj za predchádzajúcej právnej úpravy – dokonca ani smrť odsúdeného nebránila vykonaniu prieskumného konania v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona. Táto úprava po roku 1989 umožnila napraviť mnohé nezákonnosti, ku ktorým došlo pred rokom 1989.

K bodu 372

V praxi sa nezriedka právoplatne uložený trest, ktorého výmera je príliš mierna alebo aj príliš prísna, t. j. vymeraný trest je zrejme nesprávny, je zjavne neprimeraný. Takéto výroky však doterajšia zákonná úprava neumožňuje napadnúť dovolaním a evidentne nespravodlivé rozhodnutie súdu napraviť.

K bodu 373

Súčasná právna úprava neumožňuje podanie dovolania v prípadoch uvedených v navrhnutých písmenách j) a k), hoci podľa poznatkov praxe neaktuálne.

K bodu 374

Pre generálneho prokurátora sa zakotvuje také právo, aké má obvinený podľa druhej vety tohto ustanovenia.

K bodu 375

Prax signalizovala potrebu takého ustanovenia v záujme jednotného výkladu a postupu súdov, ako aj vyčerpania prípadných všetkých dôvodov na dovolanie v jednom konaní. Systémovo by bolo neúnosné, aby sa mohlo dovolanie podávať znovu z iného dôvodu. Dovolanie navyše sa považuje za účinný prostriedok nápravy základných práv a slobôd a tak je vhodné, aby s konečnou platnosťou dovolací súd rozhodol s tým, že dovolateľ môže podať sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky, avšak len vo vzťahu ku konaniu dovolacieho súdu.

K bodu 376

Uvedenú otázku zákon nerieši a v praxi vyvoláva nejednotný postup v ustanovení obhajcu. Ak je dovolanie podané priamo na najvyšší súd, na tomto súde je aj trestný spis, preto je vhodné, aby obhajca ustanovil najvyšší súd.

K bodu 377

Z pôvodného textu tohto ustanovenia sa vypúšťa usmernenie, ktoré je nesystémové a viedlo k prieťahom v predkladaní dovolaní na najvyšší súd pre nejasnosť ustanovenia ako dlho bolo treba čakať, kým si napr. ďalší obvinený podá dovolanie vo svoj prospech (§ 370 ods. 2 – 3 roky).

K bodu 378

Uvedené ustanovenie rieši otázku postupu v prípade, keď dovolanie spolu so spisom je predložené priamo dovolaciemu, t. j. najvyššiemu súdu (§ 377). Má

ambíciu zabrániť vracaniu veci na súd prvého stupňa na vykonanie uvedených nenáročných úkonov. Navrhnutý postup zrýchli konanie dovolacím súdom.

K bodu 379

Ustanovenie sa dopĺňa o uznesenie o postúpení veci a odstraňuje sa zjavná pisárska chyba pri inštitúte podmienečného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného.

K bodu 380

Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky na vnútroštátnej úrovni musí mať rovnaké dôsledky ako rozhodnutie Európskeho súdneho dvora.

K bodu 381

Inštitút vyhlásenia za mŕtveho (§ 195 a nasl. OSP) má rovnaký právny význam ako smrť konštatovaná lekárom.

K bodu 382

Prax ukázala až zneužívanie návrhovej kompetencie osobami, ktoré môžu podať v prospech obvineného (odsúdeného) odvolanie v rámci návrhov na podmienečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. Ide najmä o príbuzných v priamom rade, súrodencov, manžela, ktorí po zamietnutí návrhu odsúdeného na podmienečné prepustenie po jednom podávajú rovnaké návrhy a súd musí konať o každom návrhu osobitne napriek tomu, že už rozhodol v tejto otázke. Keď súd zamietne jeden návrh príbuzného, podá návrh ďalší v podstate z tých istých dôvodov. Táto prax neprimerane zaťažuje súdy, hoci možnosť opakovať návrh odsúdeným po jednom roku od zamietnutia jeho skoršieho návrhu, ostáva zachovaná.

K bodu 383

Upresnenie ustanovenia

K bodom 384 až 386

Pri uložení peňažného trestu súd vždy určuje náhradný trest odňatia slobody. Navrhovaná zmena vypúšťa vymáhanie peňažného trestu a určuje, že ak odsúdený peňažný trest nezaplatí, nariadi sa náhradný trest odňatia slobody.

K bodu 387

Ak má súd konať na verejnom zasadnutí, tak lehota 30 dní je nereálna. Primeraná tejto lehote je aj lehota podľa § 415 ods. 3.

K bodom 388

Lehota 30 dní je nereálna.

K bodu 389

Zosúladenie nadpisu s textom ustanovenia.

K bodom 390 až 394

V návrhu Trestného zákonu novozavedené ochranné opatrenia zhabania určenej peňažnej čiastky a zhabania majetku sa upravujú z hľadiska výkonu analogicky ako výkon peňažného trestu a prepadnutia majetku.

K bodu 395

Dopĺňa sa absentujúca úprava tak, aby doterajšie odseky § 475 nadväzovali na novo navrhnutú úpravu – dopĺňa sa najmä dĺžka skúšobnej doby v tomto prípade, aby bolo ustanovenie dostatočne určité.

K bodu 396

Ustanovenie sa dopĺňa o vyšší vojenský súd, ktorý má postavenie na úrovni krajského súdu, avšak nepatrí do jeho pôsobnosti konať o žiadosti o vydanie do cudziny alebo o uznaní a výkone rozhodnutia. Hoci je právomoc vojenských súdov vymedzená zákonom, vzhľadom na vylúčenie špeciálneho súdu bolo potrebné explicitne vyjadriť aj vylúčenie vyššieho vojenského súdu z rozhodovania vo veciach uvedených v tomto ustanovení.

K bodu 397

Vypustenie uvedeného textu predstavuje výlučne legislatívnotechnickú zmenu a odstránenie duplicitnej úpravy (totožná úprava je obsiahnutá v odseku 6 tohto ustanovenia).

K bodu 398

Zmenu ustanovenia si vyžiadala prax. Účelom tohto ustanovenia je upresnenie mechanizmu, ktorý je potrebné použiť na zabezpečenie dodatočného súhlasu s vydaním osoby. Primerané použitie ustanovenia § 490 znamená, že sa vydá medzinárodný zatýkací rozkaz s náležitosťami obsiahnutými v § 490, avšak nie je potrebné splnenie všetkých podmienok na jeho vydanie. Uvedený postup slúži na prelomenie zásady špeciality a jeho použitie prichádza do úvahy, najmä ak sa osoba nachádza na území Slovenskej republiky. Je preto zrejmé, že podmienka pobytu osoby v cudzine a vyhýbania sa trestnému konaniu, či výkonu trestu nebude splnená a vydanie medzinárodného zatýkacieho rozkazu je len prostriedkom na dosiahnutie dodatočného súhlasu. Preto zákon hovorí o primeranom použití ustanovenia § 490, t.j. že sa ako podklad pre podanie žiadosti ministerstva spravodlivosti o dodatočný súhlas využije postup na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu. Primerané použitie postupu podľa § 489 zahŕňa aj diskrečnú právomoc ministerstva spravodlivosti uvedenú v § 489 ods. 2.

K bodu 399

Trestný poriadok účinný od 1.1.2006 sa inšpiroval úpravou v Druhom dodatkovom protokole k Európskemu dohovoru o vydávaní, ktorý stanovuje v extradičnom konaní ako základnú formu styku styk medzi ministerstvami spravodlivosti, ktorá sa javí vhodnou aj pri nezmluvných vzťahoch. V porovnaní s predchádzajúcou úpravou však absentovala možnosť prijatia žiadosti generálnou prokuratúrou s právnymi účinkami na území Slovenskej republiky. Hoci v praxi sa takéto prípady vyskytujú ojedinele, môže dôjsť k situácii, že originál žiadosti o vydanie sa doručí v posledný deň lehoty napriek vyhláseniu nesprávne generálnej prokuratúre. Za doterajšieho právneho stavu by musela generálna prokuratúra predložiť žiadosť ministerstvu spravodlivosti a týmto postupom by mohlo dôjsť k uplynutiu maximálnej stanovenej lehoty. Preto bolo potrebné vnútroštátne priznať účinky doručenia žiadosti aj generálnej prokuratúre. Táto zmena má však účinky iba na území Slovenskej republiky, preto na jej základe nedochádza k zmene vyhlásení

k platným medzinárodným zmluvám. Zároveň sa upravuje informačná povinnosť generálnej prokuratúry vo vzťahu k ministerstvu spravodlivosti.

K bodu 400

V súvislosti so zmenou odseku 1, ako aj v dôsledku nevyhnutnosti jednoznačného stanovenia orgánu príslušného na vyžiadanie listín alebo údajov, prípadne doplňujúcich informácií, bolo potrebné vykonať zmenu úpravy odseku 3 a to stanovením orgánu s výlučnou právomocou na ich vyžiadanie. Keďže ministerstvo spravodlivosti vo vzťahu k cudzine figuruje ako jediný orgán s právomocou na prijatie a zasielanie žiadostí o vydanie (a minister spravodlivosti má výlučné postavenie pri rozhodovaní o povolení vydania), priznáva zákon túto výlučnú právomoc ministerstvu spravodlivosti, ktoré môže z vlastnej iniciatívy, alebo na podnet slovenského orgánu vyžiadať takéto údaje, listiny, či doplňujúce informácie.

K bodu 401

Slovenská republika nemá žiaden medzinárodný ani nadnárodný záväzok chrániť žiadateľov o azyl a požívateľov doplnkovej ochrany. Príslušná smernica Rady 2005/85/ES minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca umožňuje v čl.7 ods.2 pri odovzdaní alebo vydaní žiadateľov o azyl urobiť výnimku z režime smernice nielen vo vzťahu k členským štátom EÚ ale aj vo vzťahu k tretím štátom. Súd pokiaľ bude rozhodovať o prípustnosti vydania tak u občana ako aj u azylanta, pokiaľ nie je extradičná zmluva, vydanie je vylúčené. Pokiaľ rozhoduje o vydaní žiadateľa o azyl, súčasný stav úpravy neprípustnosti vydania do cudziny je príčinou zneužívania žiadosti o azyl, kde sa o každej následnej žiadosti musí konať, čo spôsobuje nepretržitú neprípustnosť vydania. Podľa navrhovanej úpravy bude môcť byť žiadateľ o azyl vydaný do cudziny aj bez medzinárodnej zmluvy, na základe záruk nemučenia a spravodlivého procesu v zmysle medzinárodných dohovorov. Také záruky však musí vydávací súd podrobne preskúmať a preveriť. Rovnako sa to týka aj ministra spravodlivosti. Žiadateľ o azyl sa môže po skončení trestného konania v štáte, kde bol vydaný vrátiť, ak nenastúpil výkon trestu, alebo „na diaľku“ viesť konanie o azyl. Výkon medzinárodnej trestnej spravodlivosti má prednosť pred žiadaním o azyl, pokiaľ sa zabezpečia záruky pred trestom smrť, mučením, krutým a ponižujúcim zaobchádzaním a nespravodlivým a nekontradiktórnym procesom. Kľúčové v tomto smere sú uznesenia Najvyššieho súdu Českej republiky 11Tcu 57/2001, 11Tcu 63/2001, 11Tcu 26/2001 (týkali sa vydania do Ruska, Bieloruska a Ukrajiny, k dispozícii na www.nsoud.cz). V prípade Ruska ako zmluvný štát Európskeho dohovoru o vydávaní bola vyjadrené obava pred spochybňovaním vydania do Ruska. Obavy z dodržovania ľudských práv by v takomto prípade zmluvného partnera museli vychádzať z celkom konkrétnych a presvedčivých poznatkov. V zmysle dohovoru je Slovenská republika povinná pri splnení podmienok podľa dohovoru vydať žiadanú osobu. Zmyslom dohovorov na ochranu ľudských práv pred trestom smrti, mučením a procesné záruky nie je chrániť osoby podozrivé zo spáchania trestnej činnosti. Naopak je potrebné rozvíjať medzinárodnú spoluprácu v trestných veciach v záujme zabezpečenia účinnej trestnej spravodlivosti. Azylové konanie v žiadnom prípade neprekáža extradícii. Naopak poznatky zistené v azylovom konaní si môže súd vyžiadať a doplniť si svoje zistenia ohľadne podmienok vydania, rovnako minister spravodlivosti.

K bodu 402

Reaguje sa na ťažkosti, ktoré vznikali v praxi, najmä skutočnosť, že miesto, kde osoba býva a miesto výkonu väzby(trestu) sa vždy nezhodovalo, čo viedlo k sporom o príslušnosť. Účelom upresnenia právnej úpravy je predísť týmto ťažkostiam. Ustanovenie tiež reaguje na situácie, keď žiadosť dôjde do Slovenskej republiky v prípade uvedenom v § 498 ods. 1 druhá veta.

K bodu 403

Ide o legislatívno-technickú zmenu, ktorá sleduje úpravu príslušnosti prokurátora v jednom ustanovení.

K bodu 404

Doplnenie ustanovenia súvisí so zmenou koncepcie povinnej obhajoby vo vnútroštátnom konaní, ako aj so skutočnosťou, že relevantné medzinárodné zmluvy stanovujú právo osoby na právne zastúpenie, avšak nevylučujú možnosť, aby sa osoba zastupovala v konaní sama. Hoci vyžiadaná osoba nemá v konaní o vydanie do cudziny postavenie obvineného, zákon jej doposiaľ stanovoval povinnú obhajobu. V záujme ochrany práv vyžiadanej osoby je naďalej vhodné stanoviť ako základné kritérium povinné zastúpenie osoby v konaní o vydanie do cudziny, modifikované v prípadoch, v ktorých je to možné, o vzdanie sa povinnej obhajoby.

K bodu 405

Stanovuje sa forma účinného vzdania sa povinnej obhajoby podľa štádií vydávacieho konania.

Upravuje sa aj možnosť späťvzatia vzdania sa povinnej obhajoby, ktoré však nemá dôsledky na úkony, ktoré boli vykonané bez obhajcu.

K bodu 406

Zmenu ustanovenia si vyžiadala prax a problémy s akceptáciou príslušnosti prokuratúry v prípadoch, ak príslušnosť bola založená prikázaním nadriadenou prokuratúrou. Jej cieľom je jednoznačným spôsobom určiť príslušnosť súdu tak, aby k uvedeným problémom nedochádzalo.

K bodu 407

Reaguje sa na doplnený nový odsek 4, ktorý upravuje aj spočívanie väzby v prípade, že nie sú dané dôvody vnútroštátnej väzby, alebo nejde o výkon trestu odňatia slobody, ktoré sú dôvodom odkladu vydania. 60-dňová lehota od nastúpenia výkonu vydávacej väzby plynie aj v tomto prípade.

K bodu 408

Pri extradičnom konaní môže dochádzať k situáciám, keď bolo rozhodnuté o odklade vydania osoby v dôsledku konania na území Slovenskej republiky a zároveň vo vnútroštátnom konaní, ktoré bolo dôvodom odkladu, nie sú dané dôvody väzby. V týchto prípadoch dochádzalo k nejednotnému postupu slovenských orgánov a k pokračovaniu vydávacej väzby aj napriek neexistencii dôvodov väzby vo vnútroštátnom konaní a ukončeniu extradičného konania. Cieľom tejto úpravy je vylúčiť možnosť vzniku takýchto situácií, v ktorých by mohlo dochádzať k neodôvodnenému obmedzeniu osobnej slobody vyžiadanej osoby.

Ustanovenie reaguje na zmenu vyplývajúcu v novom odseku 4. Rieši otázku ukončenia spočívania vydávacej väzby a nástupu osoby do vydávacej väzby.

Zároveň reaguje na situáciu, ak by osoba následne bola vo vnútroštátnom konaní vzatá do väzby, alebo ak by výsledkom vnútroštátneho konania, ktoré bolo dôvodom odkladu vydania, bolo uloženie trestu odňatia slobody. V týchto prípadoch sa bude postupovať podľa § 507.

Ustanovenie reaguje na nevyhnutnosť upresniť príslušnosť súdu na rozhodovanie, ktorá sa odvíja od príslušnosti prokurátora podľa § 502 ods. 1.

K bodu 409

Ide o legislatívno-technickú zmenu.

K bodu 410

Príslušnosť prokurátora na vykonanie predbežného vyšetrenia je upravená pre všetky prípady v jedinom ustanovení, ktorým je § 502. Z tohto dôvodu došlo k vypusteniu odseku 4.

K bodu 411

Zmenu ustanovenia si vyžiadali praktické problémy týkajúce sa sporov o príslušnosť. Cieľom ustanovenia je jednoznačná úprava príslušnosti krajského súdu na konanie daná príslušnosťou prokurátora.

K bodu 412

Zmenu odkazu na ustanovenie písm. § 545 ods. 2 písm. c) až e) si vyžiadala zmena úpravy textu § 545 ods. 2.

K bodu 413

Základnou podmienkou uznania cudzieho rozhodnutia je uznanie viny osoby. Táto skutočnosť však nebola všeobecne vyjadrená a osobitne sa vzťahovala len na výrok, ak pri uznaní viny bolo uloženie trestu podmienečne odložené. Hoci možno predpokladať, že aj v iných štátoch možno uložiť trest iba pri uznaní viny, niektoré dohovory upravujúce výkon rozhodnutí sú otvorené pre všetky štáty sveta, kde takýto postup nemusí byť samozrejmý. Preto bolo potrebné stanoviť jednoznačne túto podmienku pre všetky výroky uznateľné v Slovenskej republike. Vypustenie textu doterajšieho textu písmena d) súvisí so zavedením zásady, že sa uznávajú rozhodnutia, ktoré obsahujú podstatu (uznanie viny a uloženie trestu). Všetky následné rozhodnutia sa uznávajú buď súčasne s takýmto „základným“ rozhodnutím alebo následne, a to vždy postupom uvedeným v § 515 ods. 3, teda pri skúmaní obmedzeného rozsahu podmienok uznania.
Zároveň ako zmluvný štát Dohovoru o praní špinavých peňazí z 8.novembra 1990 je Slovenská republika povinný vykonávať cudzie trestné rozhodnutia aj v prípade ak by sa týkali právnickej osoby. Dohovor výslovne zakazuje takúto žiadosť odmietnuť len z dôvodu, že sa týka právnickej osoby. Preto sa navrhuje uznávať aj takéto rozsudky, ale len za podmienky, že tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

Text § 515 ods. 3 súvisí so zmenami vykonanými v § 515 ods. 2, najmä s upresnením zavedením mechanizmu uznávania „základných“ rozhodnutí, ktoré obsahujú výroky uvedené v § 515 ods. 2. Všetky následné rozhodnutia, ktoré nadväzujú na rozhodnutia obsahujúce podstatu (vinu a trest) uvedené v odseku 2, sa uznávajú zjednodušeným spôsobom, kde súd neskúma splnenie všetkých podmienok uvedených v § 516, ale len podmienky uvedené v § 516 písm. b), f) a i). Tento postup sa použije aj na rozhodnutie, ktorým sa premieňa podmienečný trest alebo peňažný trest na nepodmienečný trest odňatia slobody. Neznamená to však

otvorenie uznávania rozhodnutí napríklad pre trest verejnoprospešných prác, ktorý bol následne premenený na trest odňatia slobody.

K bodu 414
Zakotvuje sa ako podmienka, že právnická osoba nebola u nás sankcionovaná sa skutok, pre ktorý sa žiada uznať cudzie rozhodnutie ochrannými opatreniami.

K bodu 415
Ide o lepšie vyjadrenie charakteru konania, v ktorom dochádza primárne k premene cudzieho rozhodnutia, nie však nevyhnutne k premene trestu, ktorý je v ňom uložený.

K bodu 416
Ide o legislatívno-technickú zmenu textu.

K bodu 417
V uznávacom konaní dochádza k premene cudzieho rozhodnutia na slovenské rozhodnutie, avšak v prípade uvedenom v odseku 2 nedochádza k zmene trestu z dôvodu, že tento je zlučiteľný tak z hľadiska dĺžky trvania, ako aj druhu trestu odňatia slobody s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Súd v konaní o uznanie cudzieho rozhodnutia preto prevezme do rozhodnutia o uznaní pôvodný trest uložený cudzím rozhodnutím.

K bodu 418
Ustanovujú sa pravidlá pre uznávanie výšky určenej peňažnej čiastky.

K bodu 419
Reaguje na praktické problémy, a to najmä v situáciách, ak sa žiadalo o postup podľa rôznych medzinárodných zmlúv, ktoré upravujú odovzdanie výkonu trestu a výkon majetkového rozhodnutia. Cieľom ustanovenia je predísť sporom o príslušnosť a predchádzať tak neodôvodnenému predlžovaniu konania určením príslušnosti, ktorá sa odvíja od podania návrhu ministerstvom spravodlivosti.

K bodu 420
Ide o legislatívno-technickú zmenu a vypustenie textu, ktorý je pozostatkom úpravy účinnej do 31.12.2005 a jeho ponechanie je neodôvodnené najmä preto, že zákon nestanovuje ministerstvu povinnosť viazať návrh na uznanie cudzieho rozhodnutia na existenciu žiadosti cudzieho orgánu, keďže konanie môže v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky a medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, napríklad aj odsúdená osoba. Súd nerozhoduje o žiadosti cudzieho orgánu, ale o návrhu ministerstva spravodlivosti.

K bodu 421
Legislatívnotechnická úprava v súvislosti so zavedením trestov pre právnické osoby na ochranné opatrenia.

K bodu 422
Ide o legislatívno-technickú zmenu a o nahradenie nesprávneho odkazu.

K bodu 423

Ustanovenie reaguje na situácie predovšetkým pri odovzdaní osôb na základe čl. 31 ods. 2 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o právnej pomoci poskytovanej justičnými orgánmi a úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach. V týchto prípadoch sa osoba nachádza na území Slovenskej republiky a odvolať súhlas s výkonom trestu môže len do momentu právoplatnosti uznávacieho rozhodnutia. Proti takémuto rozhodnutiu možno podať opravný prostriedok, prípadne pred jeho právoplatnosťou oznámiť ministerstvu spravodlivosti odvolanie súhlasu. V prvom prípade by opravný prostriedok zdôvodnený odvolaním súhlasu síce neovplyvnil samotné uznanie rozhodnutia, avšak ministerstvo spravodlivosti by nedalo súhlas s výkonom trestu odňatia slobody. Rovnako sa bude postupovať, ak osoba oznámi odvolanie súhlasu ministerstvu pred právoplatnosťou uznaného rozhodnutia.

K bodu 424

Doplnenie náležitostí podnetu si vyžiadala prax. Kým na úrovni orgánov prokuratúry mali podnety (vypracúvané vo forme žiadosti) ustálenú štruktúru a náležitosti. Medzi súdmi Slovenskej republiky sa však prax výrazne odlišovala, čo spôsobovalo ťažkosti tak súdom, ako aj ministerstvu spravodlivosti pri podávaní žiadostí a pripájaní relevantných písomností, ktoré sú potrebné pre podanie žiadosti. Cieľom novej právnej úpravy je teda zjednodušiť a sprehľadniť postup orgánov pri podávaní podnetu na odovzdanie trestného konania, čo prispeje aj k urýchleniu postupu pri uplatňovaní tohto inštitútu.

K bodu 425

Ustanovenie § 538 upravuje dve základné skutočnosti, a príslušnosť na prijatie žiadostí o právnu pomoc, ktorým je ministerstvo spravodlivosti a príslušnosť na vybavenie takejto žiadosti. Tieto skutočnosti je potrebné zohľadniť aj v nadpise ustanovenia.

K bodom 426

Úprava textu precizuje dikciu zákona, že v prípade povolenia úkonu podľa právneho predpisu súdom je potrebné, aby prokurátor navrhol súdu formu vykonania úkonu, ktorú zvažuje v prípade, že súd úkon podľa cudzieho práva povolí. Súd preskúma podmienky uvedené v tomto ustanovení, a ak nezistí rozpor so záujmami chránenými ustanovením § 481, povolí úkon a zároveň rozhodne o návrhu prokurátora o spôsobe vykonania úkonu. Uvedená úprava tiež uľahčí rozhodovanie súdu a lepšie mu umožní preskúmať okolnosti konkrétneho prípadu.

K bodu 427

Navrhovaná zmena súvisí so zmenou § 265 o možnosti vzatia do prísahy.

K bodu 428

Do zákona sa dopĺňa rámcová úprava na použitie jednej z nových foriem vykonania výsluchu, a to výsluch s použitím prostriedkov na prenos zvuku a obrazu (v medzinárodných zmluvách je tento inštitút označovaný ako výsluch formou videokonferencie). Uvedená rámcová úprava je postačujúca na využitie tejto formy výsluchu aj vo vzťahu k štátom, ktoré nie sú zmluvnými stranami medzinárodných zmlúv upravujúcich jeho vykonanie. Z hľadiska potrieb praxe je vhodné neviazať možnosť využitia tejto novej formy výsluchu na úpravu v medzinárodnej zmluve.

K odseku 1:

Upravujú sa základné podmienky na využitie výsluchu pomocou použitia zariadenia na prenos zvuku a obrazu a príslušnosť prokurátora na vykonanie výsluchu. Vykonanie výsluchu touto formou na úrovni súdu je možné, ak o to výslovne žiada orgán cudzieho štátu.

K odseku 2:

Stanovujú sa podmienky vykonania výsluchu osôb v osobitnom procesnom postavení obvineného alebo podozrivého s použitím zariadení na prenos zvuku alebo obrazu, ktorým sú súhlas takejto osoby, vykonanie podľa práva štátu, ktorého orgán o vykonanie úkonu žiada a súhlas súdu o povolení úkonu.

K odseku 3:

Upravuje sa primerané použitie ustanovení tohto zákona na predvolanie osoby.

K odseku 4:

Stanovujú sa základné povinnosti orgánu vykonávajúceho úkon. Medzi tieto povinnosti patrí overenie totožnosti osoby, o čom sa musí vykonať písomný záznam vo forme zápisnice, ako aj dodržiavanie základných zásad právneho poriadku Slovenskej republiky.

K odseku 5:

Využitie tohto inštitútu, keďže ide o osobitnú formu výsluchu, vyžaduje poučenie osoby buď podľa práva dožadujúceho alebo dožiadaného štátu.

K odseku 6:

Zákon upravuje situáciu, ak vypočúvaná osoba odmietne vypovedať.

K odseku 7:

Toto ustanovenie je vyjadrením možnosti využitia úpravy týkajúcej sa výsluchu s použitím zariadení na prenos zvuku a obrazu aj na prípady, keď sa výsluch touto formou javí žiaduci alebo účelný vo vzťahu k cudzine pre potreby konania v Slovenskej republiky.

K bodu 429

Štvrtý diel obsahuje inštitúty, ktoré súvisia s vykonávaním právnej pomoci, ale nie sú právnou pomocou sui generis. Preto bolo potrebné túto skutočnosť vyjadriť správne aj v nadpise.

K bodu 430

Úprava využitia spoločných vyšetrovacích tímov je potrebná vzhľadom na to, že v budúcnosti možno očakávať ich vytváranie predovšetkým medzi členskými štátmi Európskej únie. V tomto prípade je podrobnejšia úprava obsiahnutá v medzinárodnej zmluve. Existujú však medzinárodné zmluvy, ktoré stanovujú možnosť vytvárania spoločných vyšetrovacích tímov, avšak bez úpravy osobitných podmienok. Z tohto dôvodu bolo potrebné zapracovať do slovenského právneho poriadku základné ustanovenia, ktoré v týchto prípadoch umožnia vytvoriť spoločný vyšetrovací tím v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Keďže využitie spoločného vyšetrovacieho tímu je významným zásahom do suverenity Slovenskej republiky, viaže sa jeho použitie na existenciu medzinárodnej zmluvy.

K odseku 1:

Stanovuje prípady, v ktorých je možné uzavrieť dohodu o vytvorení spoločného vyšetrovacieho tímu.

K odseku 2:

Stanovuje spôsob predloženia žiadosti o vytvorenie spoločného vyšetrovacieho tímu a jej náležitosti.

K odseku 3:

Generálna prokuratúra SR je jediným orgánom oprávneným v Slovenskej republike na uzavretie dohody o spoločnom vyšetrovacom tíme. Zákon stanovuje povinnosť prerokovať túto dohodu s ministrom spravodlivosti.

K odseku 4:

Jednou zo základných podmienok činnosti spoločného vyšetrovacieho tímu je jeho podriadenosť vedúcemu tímu, ktorým musí byť zástupca orgánu činného v trestnom konaní v SR. Zákon odkazuje na dojednanie ďalších podmienok v dohode.

K odseku 5:

Zákon stanovuje procesnú spôsobilosť dôkazov získaných v rámci spoločného vyšetrovacieho tímu.

K odseku 6:

Vyjadruje zásadu viazanosti členov tímu právnym poriadkom Slovenskej republiky a pokynmi orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu.

K odseku 7:

Stanovuje možnosť použiť primerane ustanovenia vymedzených odsekov aj na zrkadlovú situáciu, keď o vytvorenie spoločného vyšetrovacieho tímu žiada cudzí štát.

K bodu 431

Nová formulácia sprehľadňuje text odseku 2 a jednoznačnejšie vyjadruje zákonný zákaz dočasného odovzdania osoby v prípadoch uvedených v tomto ustanovení. Uvedený zákonný zákaz predchádza tomu, aby minister mohol odňať osobu z moci slovenských orgánov, ak existuje niektorá z vymedzených podmienok.

K bodu 432

Úprava vychádza z podnetu zo strany sudcov. O premiestnení osoby by mal rozhodovať sudca, ktorý vedie príslušné konanie, t. j. sudca pre prípravné konanie v prípravnom konaní a v konaní pred súdom (vrátane vykonávacieho konania) príslušný predseda senátu. Dôvodom je skutočnosť, že najmä súd, v obvode ktorého je osoba vo väzbe, nemusí byť zhodný so súdom, ktorý vedie konanie.

K bodu 433

Úprava predstavuje riešenie ťažkostí, ktoré nastali v praxi. Jednoznačne sa upravuje príslušnosť súdu na rozhodnutie o väzbe.

K bodu 434

Úprava súvisí so skutočnosťou, že trestné konanie často trvá viac rokov a počas celej doby obhajca zálohuje štát tým, že sám hradí svoje trovy obhajoby. Preto sa navrhuje, aby v odôvodnených prípadoch mohol požiadať o poskytnutie primeranej zálohy.

K bodu 435

Stanovuje sa lehota, v ktorej má orgán činný v trestnom konaní a súd povinnosť rozhodnúť o odmene advokáta a o náhrade hotových výdavkov a tiež lehota, kedy sú tieto platby splatné. Vychádza sa z praktických skúseností, kedy

obhajcom meškajú náhrady odmeny a náhrady hotových výdavkov za dlhé časové úseky.

K bodu 436

Navrhuje sa, aby ustanovenia o primeranej zálohe a splatnosti priznaných trov boli primerane použité aj v prípade zástupcu poškodeného.

K bodom 437 a 439

Legislatívnotechnická úprava spojená s prečíslovaním odsekov a záporným tvarom.

K bodu 438

Upresňuje sa náhrada trov obhajoby v prípade priznania povinne obhajoby za zníženú odmenu.

K bodom 440 a 441

Zavádza sa jednotná pôsobnosť nového Trestného poriadku s tým, že úkony vykonané podľa starého Trestného poriadku sa budú považovať za úkony podľa nového Trestného poriadku. Súčasný stav je porušením zásady časovej pôsobnosti procesného predpisu. Je porušením čl.17 ods.2 Ústavy SR ak sa koná síce spôsobom ustanoveným ale neexistujúcim zákonom.

K bodu 442

Pokiaľ ide o lehotu a dôvody väzby, počíta sa s tým, že lehoty podľa doterajších predpisov sa započítajú do lehôt podľa nových predpisov. Ak sa samozrejme vznikne prešvih, obvinený bude musieť byť prepustený.

K bodom 443 a 444

Opäť sa zavádza sťažnosť pre porušenie zákona proti rozhodnutiam súdov právoplatných do 31.decembra 2005 s tým, že ju možno podať len v prospech obvineného a môže ju podať aj sám obvinený. Sťažnosť pre porušenie zákona sa zaviedla z toho dôvodu, že samotné dovolanie ako nový opravný prostriedok má užšie vymedzené dôvody na svoje podanie ako sťažnosť pre porušenie zákona. Aby sa zachovala právna istota občanov z roku 2005 je potrebné ponechať voči takým rozhodnutiam súdov, ktoré v období do 31.decembra 2005 nadobudli právoplatnosť možnosť využiť práve tento mimoriadny opravný prostriedok s tým, že sú oprávnení ho podať aj bez generálneho prokurátora, aby neboli znevýhodnení oproti občanom, ktorí majú právo podať dovolanie proti rozhodnutiam súdov právoplatným po 1.januári 2006.

Návrh ustanovenia reaguje na zmeny privodené týmto návrhom novely zákona a vykladá pojmy súvisiace s pôsobnosťou príslušných orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

K bodu 445

V odseku 4 sa upravuje výkladové pravidlo vo vzťahu ku konaniu, v ktorom v prvom stupni konal podľa predošlého Trestného poriadku krajský súd resp. vyšší vojenský súd. V odseku 5 sa upravuje výkladové pravidlo v súvislosti s doplnením § 394 ods. 3.

K bodu 446

Upravujú sa pravidlá pre postup v súvislosti so zmenami ohľadom konania pred samosudcom, konania o dovolaní a výkonu rozhodnutia vo vzťahu k peňažnému trestu a v súvislosti zmenou zloženia senátu a možnosťou dohody o vine a treste aj vo veciach, kde sa bola podaná obžaloba pred 1. januárom 2006

K čl. II

K bodu 1

Zároveň sa z dôvodu uvedeného v prílohe č.1b bod 3 vypúšťa odkaz č.1 – odkaz na rámcové rozhodnutie sa vo všeobecne záväznom právnom predpise neuvádza.

K bodu 2

Úpravu textu si vyžiadalo rôzne chápanie ustanovenia justičnými orgánmi. Účelom textu je vyjadriť jednoznačnejšie subsidiaritu právnej úpravy v Trestnom poriadku k tomuto zákonu. Kým prvá veta umožňuje použitie Trestného poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak (nemožno teda použiť napríklad ustanovenia o väzbe z Trestného poriadku, keďže tento zákon inštitút väzby upravuje osobitne, a to ani podporne), nový text druhej vety určuje použitie Trestného poriadku (a nie tohto zákona) v prípadoch, ak ide o vydávanie osôb medzi členskými štátmi, ale na vzťahy medzi nimi nemožno použiť postup podľa zákona o európskom zatýkacom rozkaze v dôsledku vyhlásenia členských štátov a obmedzenia použitia postupu založeného na rámcovom rozhodnutí vo vzťahu ku skutkom spáchaným pred dátumom uvedeným vo vyhlásení.

K bodu 3

Ide o odstránenie duplicitnej úpravy s odsekom 1.

K bodu 4

Doplnením definície trestu, ktorá zahŕňa aj ochranné opatrenia spojené s obmedzením osobnej slobody sa sleduje sprehľadnenie textu zákona.

K bodu 5

Zmena súvisí so zavedením definície pojmu trest odňatia slobody, ktorý zahŕňa aj ochranné opatrenia spojené s obmedzením osobnej slobody. Ide o legislatívno-technickú úpravu. Táto úprava sa však netýka ustanovení § 12 a 27a, ktoré sa vzťahujú na zásadu špeciality, keďže v uvedenom prípade je právne dôležité rozlíšenie medzi obmedzením a pozbavením osobnej slobody.

K bodu 6

Doplnenie písmena i) vyžaduje zapracovanie ustanovení Rámcového rozhodnutia Rady z 13.6.2002 o európskom zatýkacom rozkaze a vydávacom konaní medzi členskými štátmi, ktoré súvisia so vstupom Slovenskej republiky do Schengenského priestoru. Zákon na inom mieste stanovuje tiež právne účinky takéhoto záznamu. Definícia Schengenského informačného systému nebola potrebná, vzhľadom na existenciu definície v príslušnej medzinárodnej zmluve, ako aj v osobitnom predpise. Uvádza sa aj odkaz na Vykonávací dohovoru k Schengenskej dohode, ktorý síce ešte nie je ratifikovaný a vyhlásený spôsobom

ustanoveným zákonom, ale upravuje schengenský informačný systém, ktorý sa aplikuje od 1.septembra 2007 na základe rozhodnutia Rady z 12.júna 2007. Ak v čase legislatívneho procesu bude už Vykonávací dohovor k schengenskej dohode ratifikovaný a vyhlásený spôsobom ustanoveným zákonom, bude vhodné zmeniť odkaz taký, aby išlo o odkaz na údaj o publikácii v Zbierke zákonov.

K bodu 7

V súlade legislatívnotechnickými pravidlami sa odkazy na medzinárodné zmluvy zaraďujú do poznámky pod čiarou a odkazy na ešte neúčinné medzinárodné zmluvy sa vynechávajú, pretože nepoužívať niečo, čo je neúčinné, možno aj bez výslovného vylúčenia v zákone. Chýba totiž ratifikácia piatich členských štátov (Česká republika, Slovenská republika, Malta, Maďarsko a Taliansko) pri oboch dohovoroch EÚ a dohoda 12 štátov ES nevstúpila takisto do účinnosti nakoľko ju neratifikovalo 5 štátov (Dánsko, Francúzsko, Grécko, Portugalsko, Fínsko).

K bodom 8 a 9

K odseku 2

Ide o zosúladenie textu zákona s Rámcovým rozhodnutím. Doterajšia právna úprava vychádzala z prepojenia mechanizmu podľa Trestného poriadku a európskeho zatýkacieho rozkazu, a preto existovala aj väzba medzi trestným činom s 12-mesačnou hornou hranicou trestu odňatia slobody a štvormesačným uloženým trestom. Rámcové rozhodnutie však umožňuje vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu aj pre uložené tresty alebo ich zvyšky v rozsahu najmenej 4 mesiacov bez ohľadu na výšku uložiteľnej sankcie.

K odseku 3:

Ide o zosúladenie textu zákona s Rámcovým rozhodnutím. Upustenie od väzby na medzinárodný zatýkací rozkaz umožňuje využitie možností stanovených Rámcovým rozhodnutím v plnom rozsahu. Skutok, ktorý je predmetom európskeho zatýkacieho rozkazu musí byť v zásade trestným činom podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, pričom sa odstránila väzba na minimálnu hranicu uložiteľného trestu v SR. Ďalšou podmienkou je, aby bol skutok trestným činom aj podľa právneho poriadku štátu pôvodu, pričom tento právny poriadok musí obsahovať možnosť uloženia trestu odňatia slobody s hornou hranicou najmenej 12 mesiacov. Zároveň nesmie byť daný niektorý z dôvodov odmietnutia podľa tohto zákona. V tomto prípade je dôležité rozlišovať medzi obligatórnymi a fakultatívnymi dôvodmi odmietnutia.

K odseku 4:

Ide o zosúladenie textu zákona s Rámcovým rozhodnutím. Upustenie od väzby na medzinárodný zatýkací rozkaz umožňuje využitie možností stanovených Rámcovým rozhodnutím v plnom rozsahu. Vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorého účelom je výkon už uloženého trestu odňatia slobody alebo jeho zvyšku, je v porovnaní s doterajšou úpravou možné aj vtedy, ak nie je splnená podmienka hornej hranice trestnej sadzby odňatia slobody. Vydanie na výkon trestu je teda možné, ak uložený trest, ktorý sa má vykonať, alebo jeho zvyšok, je najmenej 4 mesiace a nie je daný niektorý z dôvodov odmietnutia za podmienok uvedených v tomto zákone. Viaceré tresty alebo ich zvyšky možno spočítavať.

K odseku 5:

Zákon jasnejšie vyjadruje skutočnosť, že v prípade, ak orgán štátu pôvodu označí niektoré z konaní uvedených v odseku 6 v európskom zatýkacom rozkaze (z 32 kategórií konaní), nepreskúmava sa trestnosť činu podľa právneho poriadku

vykonávajúceho štátu. Musí však byť splnená podmienka, že podľa právneho poriadku štátu pôvodu možno za takéto konanie alebo konania uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky.
K odseku 6:

Úprava reaguje na potrebu zavedenia slovenského ekvivalentu pojmu „xenofóbia“, ktorý je nezrozumiteľný a nie je vôbec ako cudzojazyčný termín vžitý v slovenskom jazyku a je nahraditeľný slovenským termínom „neznášanlivosť“. Nie je dôležitý význam slova „xenofóbia“ v neprávnom zmysle ako „odpor k cudziemu“, pretože za „odpor“ sa z hľadiska trestnoprávneho postihu považuje aj neznášanlivosť voči vlastnému obyvateľstvu z rôznych vymedzených dôvodov.

K bodu 10

Ide o zosúladenie nadpisu ustanovenia s obsahovou úpravou.

K bodu 11

Vypustenie druhej vety súvisí s osobitnou úpravou možnosti zasielania európskeho zatýkacieho rozkazu a ostatných písomností policajnými orgánmi v odseku 3.

K bodu 12

Zmena ustanovenia súvisí so zapracovaním úpravy rámcového rozhodnutia týkajúcej sa zapojenia Slovenskej republiky do Schengenského priestoru. Novým komunikačným prostriedkom, ktorý možno využiť na styk orgánov, bude Schengenský informačný systém, ktorého prevádzku v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečuje Sirene. Avšak nie všetky členské štáty Európskej únie budú súčasťou Schengenského informačného systému. Z tohto dôvodu bolo potrebné ponechať aj možnosť styku prostredníctvom Interpolu.

K bodu 13

Ide o legislatívno-technickú zmenu a jasnejšie vyjadrenie jazykového režimu, v ktorom sa zasiela európsky zatýkací rozkaz do Slovenskej republiky.

K bodu 14

Ide o legislatívno-technické upresnenie textu. Účelom úpravy bolo stanoviť, že ostatné písomnosti a informácie sa neprekladajú. Zložitá formulácia odseku spôsobovala v praxi nejasnosti.

K bodu 15

Vzhľadom na zmeny vykonané v odseku 2 a 3 je text odseku 4 nadbytočný.

K bodu 16

Ide o upresnenie orgánu príslušného na zaslanie žiadosti o prevoz územím iného členského štátu. Jediným takýmto orgánom v Slovenskej republike je ministerstvo spravodlivosti. Túto skutočnosť bolo potrebné jednoznačne upraviť v zákone.

K bodu 17

Ide o upresnenie textu a zvýraznenie skutočnosti, že odsek 3 vyjadruje situáciu, keď príslušný orgán iného členského štátu žiada o prevoz vydávanej osoby územím Slovenskej republiky. Stanovuje sa jednoznačne príslušnosť na prijatie žiadosti o súhlas s prevozom, ktorú zákon zveruje ministerstvu spravodlivosti.

K bodu 18

Ide o odstránenie zjavnej pisárskej chyby.

K bodu 19

Upresňuje sa okruh vecí, ktoré možno zaistiť a odovzdať vykonávajúcim justičným orgánom.

K bodu 20

Zákon č. 403/2004 Z.z. vychádzal z prepojenia medzi európskym zatýkacím rozkazom a medzinárodným zatýkacím rozkazom podľa osobitného predpisu. Nová úprava od tohto prepojenia upúšťa. Novým spôsobom sa upravujú podmienky pre vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu.

K odseku 2:

V súvislosti so zmenou podmienok na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu v odseku 1 bolo potrebné vykonať aj zmenu odseku 2. Podmienka existencie predchádzajúceho príkazu na zatknutie, či medzinárodného zatýkacieho rozkazu alebo rozhodnutia, ktorým bol právoplatne a vykonateľne uložený trest odňatia slobody vyplýva z požiadaviek uvedených v čl. 8 ods. 1 písm. c) rámcového rozhodnutia, ale aj z formulára európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorý obsahuje povinnú časť b), kde sa vyžaduje označenie existencie niektorého z týchto rozhodnutí. Uvedeným ustanovením sa dosahuje úplný súlad s textom rámcového rozhodnutia.

K odseku 4:

Ustanovenie nadväzuje na § 5, ktorý za základnú formu styku považuje priamy styk medzi orgánom štátu pôvodu a vykonávajúcim orgánom. Je však vhodné, aby sa európsky zatýkací rozkaz zaslal vždy aj prostredníctvom Sirene, ktorá bude zabezpečovať poslednú fázu vydávacieho konania – faktické odovzdanie osoby z členského štátu do Slovenskej republiky. Vykonáva sa tiež legislatívno-technická zmena pojmu „odpis“ na „rovnopis“, čím sa zjednocuje terminológia používaná v tejto oblasti.

K bodu 21

Odôvodnenie k §10a:

Úprava straty platnosti európskeho zatýkacieho rozkazu v zákone č. 403/2004 Z.z. absentovala a subsidiárne sa na tieto situácie používal Trestný poriadok. Vzhľadom na účinky európskeho zatýkacieho rozkazu sa javilo vhodným jednoznačne upraviť podmienky straty platnosti európskeho zatýkacieho rozkazu.

K odseku 1:

Stanovujú sa prípady straty platnosti európskeho zatýkacieho rozkazu.

K odseku 2:

Rieši situáciu zmeny v štádiu trestného konania a nevyhnutnosť odvolať pôvodný európsky zatýkací rozkaz a vydať nový, ak trvajú dôvody na jeho vydanie.

K odseku 3:

Vytvára sa zákonný predpokladať na opätovné vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu aj vtedy, ak došlo k jeho odvolaniu.

K odseku 4:

Zákon vymedzuje subjekty, voči ktorým má súd informačnú povinnosť vo vzťahu k odvolanému európskemu zatýkaciemu rozkazu alebo k vydaniu nového európskeho zatýkacieho rozkazu.

Odôvodnenie k § 10b:

Stanovuje sa mechanizmus a príslušnosť orgánov na prevzatie osoby a jej odovzdanie súdu. Zároveň sa vytvárajú predpoklady na odovzdanie osoby v prípade, že sa rozhodlo v inom členskom štáte o vykonaní viacerých európskych zatýkacích rozkazov slovenských súdov. Policajnému orgánu pokyn na odovzdanie konkrétnemu súdu vydá ministerstvo spravodlivosti, ktoré zváži okolnosti prípadu; najdôležitejšie sú obsiahnuté priamo v tomto ustanovení. Napokon sa stanovuje pravidlo pri odovzdaní osoby na výkon už nariadeného trestu odňatia slobody.

K bodu 22

Ide o zosúladenie textu zákona s textom čl. 24 bod 2 Rámcového rozhodnutia, čo je predmetom druhej výčitky v dokumente pracovnej skupiny Komisie k Správe o implementácii Rámcového rozhodnutia zo dňa 11.júla 2007.

V odseku 4 sa stanovuje sa písomná forma dohody o dočasnom odovzdaní a jej záväznosti pre všetky slovenské orgány pre prípad odkladu odovzdania. Rovnako sa stanovuje povinnosť dojednať termín s útvarom Policajného zboru príslušným na prevzatie osoby.

V odseku 5 sa implementuje požiadavka čl. 18 ods.3 Rámcového rozhodnutia umožniť vyžiadanej osoby vrátiť sa do štátu vykonávajúceho orgánu, aby sa mohla zúčastniť konania o vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu.

K bodu 23

Dôvodom je rozčlenenie zásady špeciality a vydania s výhradou do osobitných ustanovení, ako aj doplnenie úpravy zásady špeciality vo vzťahu k Slovenskej republike.

K bodu 24

Legislatívnotechnická úprava vo vzťahu k bodu 3 prílohy č1b legislatívnych pravidiel vlády. Nie je potrebné uvádzať, že ide o zásadu špeciality podľa právneho predpisu vykonávajúceho európsky zatykací rozkaz, nakoľko existuje vysoký stupeň dôvery medzi členskými štátmi. Podobne je to v odseku 6 §-u12 resp. v novom § 12a, kde sa pri výhrade predpokladá, že pôjde len o výhradu podľa čl.5 rámcového rozhodnutia.

K bodu 25

Ide o reakciu na potreby praxe a zmiernenie dopadov zásady špeciality na trestné konanie v rozsahu možnosti vykonania opatrení prerušujúcich plynutie premlčacej doby (vznesenie obvinenia), ako aj opatrení zabraňujúcich zmareniu trestného konania (neopakovateľné úkony) tak, aby žiadosť o súhlas na stíhanie nestratila zmysel.

K bodu 26

Úprava textu súvisí so zavedením definície pojmu trest odňatia slobody, ktorá zahŕňa aj ochranné opatrenia spojené s obmedzením osobnej slobody. Ide

o legislatívno-technickú zmenu, ktorá však nemá vplyv na obsah ustanovenia. Implementuje sa čl.27 ods.4 Rámcového rozhodnutia.

K bodu 27

K odseku 1:

Ustanovenie reaguje na možné praktické situácie, keď vykonávajúci štát vydá osobu s výhradou. Výhrada môže mať rôzne podoby, pričom jej v zásade možno vyhovieť, ak jej poskytnutie nie je v rozpore so základnými záujmami SR. Nemožno však vyhovieť výhrade na vrátenie osoby – občana vykonávajúceho štátu na výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody, ak osoba neudelí súhlas a nejde o čin trestný aj podľa právneho poriadku štátu alebo nešlo by o trestný čin podľa jeho právneho poriadku, ak by bol spáchaný na jeho území. To sú nevyhnutné podmienky na odovzdanie odsúdenej osoby na výkon trestu odňatia slobody podľa čl.3 písm. d) a e) Dohovoru Rady Európy o odovzdávaní odsúdených osôb č.553/1992 Z.z.

K odseku 2:

Ustanovenie rieši špecifickú situáciu, keď vykonávajúci štát žiada o návrat osoby (občana alebo osoby s trvalým pobytom na jeho území) na výkon trestu po ukončení trestného konania v Slovenskej republike podľa medzinárodnej zmluvy (a nepostačuje mu záruka, že osoba bude vrátená podľa odseku 1). V takomto prípade nemôže ministerstvo odmietnuť súhlas s odovzdaním osoby, podľa Trestného poriadku, ak sú inak splnené podmienky medzinárodnej zmluvy a zároveň sa nevyžaduje súhlas súdu prvého stupňa, ktorý vo veci rozhodol (§523 ods. 2 Tr. por.).

K odseku 3:

Zákon rieši špecifickú situáciu úhrnných a súhrnných trestov, ak by bolo vydanie obmedzené len na niektorý z trestných činov.

K odseku 4:

Toto ustanovenie reaguje predovšetkým na možné výhrady voči konaniu in absentia podľa čl.5 písm. a) Rámcového rozhodnutia. Zákon preto stanovuje postup, ktorý je dostatočnou zárukou na to, aby mohlo dôjsť k vydaniu osoby. Ak osoba nenamieta, rozsudok sa vykoná, ak namieta, stanovuje sa jej zákonná možnosť na nové prerokovanie veci.

K odseku 5:

Stanovuje sa príslušnosť súdu na rozhodnutie.

K odseku 6:

Zákon poskytuje možnosť opravného prostriedku a stanovuje jeho účinky.

K bodu 28

Legislatívnotechnická úprava. Lehoty sa viažu na konečné rozhodnutia. Upozorňuje na to v súvislosti s čl.17 ods.3 dokument pracovnej skupiny Komisie z 11.júla 2007 k Správe o implementácii Rámcového rozhodnutia. Ide o prvú výčitku v tomto dokumente.

K bodu 29

Do zákona sa dopĺňa v novom § 13a ustanovenie, ktorým sa preberá článok 28 ods.2 Rámcového rozhodnutia. Podstatou úpravy je možnosť vydať osobu do členského štátu odlišného od toho, ktorý ju vydal, bez jeho súhlasu, za podmienok uvedených v tomto ustanovení. V ďalšom § 13b sa preberá ustanovenie čl.28 ods.4 Rámcového rozhodnutia, čo je v celkovom poradí štvrtá výčitka v rámci kompletnej výčitky k neimplementovaniu celého čl.28 Rámcového rozhodnutia zo strany pracovnej skupiny Komisie v prílohe k Správe zo dňa 11.júla 2007

K bodu 30

K odseku 1:

Ustanovenie § 14 ods. 1 obsahuje obligatórne dôvody odmietnutia vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu. Písmeno d) obsahuje síce obligatórny dôvod odmietnutia, avšak existujú z neho výnimky. Prvou výnimkou je skutočnosť, že konanie spĺňa podmienky uvedené v § 4 ods. 5 a 6. Druhou výnimkou je skutočnosť, že odmietnutie v prípade daní, poplatkov, ciel a meny je podriadené osobitným podmienkam. Písm f.) je vytvorené na základe doterajšej judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev k čl.54 Vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode. Pracovná skupina Komisie v pracovnom dokumente, ktorý tvorí prílohu k Správe Komisie o implementácii Rámcového rozhodnutia z 13.júna 2002 o Európskom zatýkacom rozkaze a postupoch odovzdávania medzi členskými štátmi (COM (2007) 407 final) /*SEC/2007/0979/ final*/ uvádza, že čl. 4 bod 3 druhá časť (zastavenie trestného stíhania) by mala byť povinná práve z dôvodu, že judikatúra ESD prikazuje aj v prípade, ak sa zastaví trestné stíhanie prokurátorom po zaplatení určenej peňažnej čiastky, aby sa nezačínalo nové trestné stíhanie. „halt proceeding“ resp. „zastavenie konania“ vníma teda pracovná skupina Komisie ako súčasť konečného skončenia veci v zmysle „finally disposal“ ako to je v čl.54 Vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode. V zásade ako ukazuje judikatúra ESD nepôjde o prípady bez prejednania veci samej, napr. zastavenie trestného stíhania z dôvodu trestného stíhania v inom štáte.

K odseku 2:

Ustanovenie obsahuje fakultatívne dôvody odmietnutia. Oproti predchádzajúcej právnej úprave bolo potrebné reagovať na praktické potreby pri vykonávaní európskeho zatýkacieho rozkazu. Prax ukázala, že transpozícia všetkých dôvodov odmietnutia v obligatórnej forme neviedla k želanému účinku, naopak obmedzovala spoluprácu s členskými štátmi EÚ aj v prípadoch, kde vydanie osoby bolo žiadúce. Preto nová právna úprava obsahuje okrem obligatórnych aj fakultatívne dôvody odmietnutia. Prípad, že sa už vedie trestné stíhanie proti osobe (§ 14 ods.2 písm. a), ktorej odovzdanie je predmetom európskeho zatýkacieho rozkazu riešia nepovinným dôvodom odmietnutia vo väčšine členských štátov EÚ (Bulharsko, Belgicko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Grécko pre iných ako vlastných príslušníkov, Španielsko, Francúzsko, Cyprus, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Fínsko, Rumunsko a Spojené kráľovstvo). V prípade písmena § 14 ods.2 písm. b) budú nepovinné dôvody odmietnutia viazané len an tzv. formálne zastavenia trestných stíhaní bez prejednania veci samej v zmysle judikatúry ESD. V prípade § 14 ods.2 písm. c), kde ide o skutky spáchané podľa právneho poriadku na území Slovenskej republiky sa presunom medzi fakultatívne dôvody odmietnutia zaraďuje Slovenská republika medzi väčšinu členských štátov (Bulharsko, Belgicko, Španielsko, Francúzsko, Cyprus, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko). Pri § 14 ods.2 písm. d) ide o skutky spáchané mimo území štátu pôvodu a právny poriadok neumožňuje ich stíhanie, ak boli spáchané mimo územia Slovenskej republiky, sa Slovenská republika zmenou tohto dôvodu na fakultatívny zaraďuje k doterajším 13 členským štátom, ktoré prebrali čl.4 bod 7 písm. b) Rámcového rozhodnutia ako fakultatívny dôvod (Belgicko, Bulharsko, Estónsko, Španielsko, Francúzsko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Fínsko).

K bodu 31

K odseku 1:

Občianstvo Slovenskej republiky nie je dôvodom odmietnutia európskeho zatýkacieho rozkazu vo vzťahu k členskému štátu Európskej únie. Členské štáty zdieľajú spoločné hodnoty, vrátane rešpektovania základných práv a slobôd. Členstvo v Európskej únii okrem výhod pre občanov Slovenskej republiky prináša aj povinnosti, vrátane rešpektovania právnych poriadkov týchto štátov a znášania prípadných opatrení v prípade porušenia takýchto právnych poriadkov. Vo vzťahu k osobám, ktoré majú rovnaké postavenie ako občania Slovenskej republiky vydanie na základe európskeho zatýkacieho rozkazu je možné vykonať. Hoci to zákon explicitne nestanovuje ani pri dôvodoch odmietnutia uvedených v § 14, vydanie by nebolo vo všeobecnosti možné ani v prípade, ak by vykonaním európskeho zatýkacieho rozkazu boli porušené základné práva a slobody obsiahnuté v Ústave SR, prípadne v medzinárodných zmluvách upravujúcich otázky základných práv a slobôd, ktorými je Slovenská republika viazaná (vrátane prípadu osoby, ktorej bol udelený azyl v rozsahu ochrany poskytnutej medzinárodným právom).

K odseku 2:

Odsek 2 reaguje na potreby praxe, najmä na situácie, keď občan Slovenskej republiky má záujem vykonať trest odňatia slobody v SR a nebránia tomu žiadne právne dôvody. V takomto prípade je vhodné iniciovať konanie o odovzdanie odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody. Hoci Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb neupravuje prípady, keď sa odsúdený nachádza na území vykonávajúceho štátu, ustanovenia Schengenského vykonávacieho dohovoru takéto prípady upravujú (avšak nevyžaduje sa v týchto prípadoch súhlas odsúdeného). Ide o dočasné riešenie, pokiaľ nebude transponované rámcové rozhodnutie upravujúce odovzdávanie odsúdených, ktoré obsahuje ustanovenia aj na prípady týkajúce sa výkonu trestu pri EZR.

K odseku 3:

V prípade, že dôjde k uznaniu a vykonaniu cudzieho rozhodnutia postupom podľa osobitného predpisu, vznikne dôvod odmietnutia a európsky zatýkací rozkaz sa nevykoná.

K odseku 4:

V prípade, že iný štát nebude súhlasiť s výkonom trestu odňatia slobody v SR, alebo nebudú splnené podmienky právneho poriadku Slovenskej republiky pre uznanie alebo výkon uloženého trestu, predloží sa vec na rozhodnutie o vykonaní EZR súdu. Ak súd nezistí dôvody odmietnutia, dôjde k vydaniu osoby-občana Slovenskej republiky na výkon trestu odňatia slobody do iného členského štátu.

K odseku 5, 6 a 7

Zavádza sa obligatórna výhrada pri vydávaní občana Slovenskej republiky za podmienok ustanovených v čl.3 Európskeho dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb. Súhlas sa nevyžaduje len pri členských štátoch Vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode, na ktoré sa aplikuje jej čl.69 o nepotrebnosti súhlasu osoby na odovzdanie za účelom výkonu trestu. V súčasnosti je právny stav neprehľadný, pretože nie je celkom zrejmé, kedy jednotlivé problémové krajiny ako Švajčiarsko, Írsko a Spojené kráľovstvo pristúpia plne k aplikácii Vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode. Z tohto dôvodu je možné, že pojem Európsky hospodársky

priestor nemusí byť vhodný a dokonca môže byť nepresný. Írska úprava sa vyznačuje absenciou výhrady na vrátenie občanov na výkon trestu, pretože írsky minister spravodlivosti nemôže prinútiť osobu na vrátenie sa na výkon trestu do Írska. Z toho je zrejmé, že Írsko stále neaplikuje čl.69 Vykonávacieho dohovoru k Schengenskej dohode. Ak sa nedajú záruky Slovenskej republike, že občan bude vrátený v prípade jeho súhlasu na výkon trestu, rozhodne sa o nevykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu pri splnení ďalších podmienok.

K bodu 32

K odseku 1:

Transpozícia ustanovení týkajúcich sa Schengenu si vyžiadala aj vytvorenie mechanizmu predbežného preskúmania záznamu, ktorý vykoná generálna prokuratúra. Ak zistí rozpor s právnym poriadkom, medzinárodnými záväzkami a dôležitými vnútroštátnymi záujmami Slovenskej republiky, požiada Sirene o označenie záznamu. Zavádza sa aj informačná povinnosť Sirene vo vzťahu k ministerstvu spravodlivosti.

K odseku 2:

Stanovujú sa účinky označenia záznamu, ktoré spočívajú v nemožnosti zadržať osobu na základe záznamu na území Slovenskej republiky. Ak nedošlo k označeniu záznamu, možno osobu zadržať.

K odseku 3:

Zákon vymedzuje náležitosti, ktoré musia byť pripojené k záznamu.

K odseku 4:

Zadržanie osoby možno uskutočniť na základe vytvoreného záznamu v Schengenskom informačnom systéme, alebo na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, ak jej prítomnosť bola zistená na území Slovenskej republiky. Záznamu sa pre účely zadržania priznávajú rovnocenné účinky s európskym zatýkacím rozkazom. Stanovuje sa povinnosť prokurátora v zákonom stanovenej lehote osobu prepustiť, alebo podať návrh súdu na vzatie do väzby. K návrhu musí pripojiť európsky zatýkací rozkaz, avšak ak tento nie je k dispozícii, postačuje aj záznam doplnený o informácie uvedené v odseku 3. Stanovuje sa informačná povinnosť prokurátora voči Sirene, ak dôjde k prepusteniu osoby prokurátorom.

K bodu 33

Úpravu si vyžiadalo nejasné určenie príslušnosti prokuratúry. Právna úprava sa tak snaží zamedziť prípadným sporom o príslušnosť. Zároveň sa dopĺňa povinnosť zaslať ministerstvu spravodlivosti aj záznam s doplňujúcimi informáciami podľa § 15.

K bodu 34

Nahradenie doterajšieho členenia väzby na obligatórnu a fakultatívnu, ako aj zavedenie predbežnej väzby, si vyžiadala prax. Úprava je inšpirovaná Piatou časťou Trestného poriadku.

K odseku 1:

Stanovuje sa lehota na rozhodnutie súdu o vzatí osoby do predbežnej väzby. Na rozhodovanie o predbežnej väzbe na návrh prokurátora je potrebné pripojiť k tomuto návrhu buď európsky zatýkací rozkaz, alebo ak nie je k dispozícii, záznam s informáciami podľa § 15 ods. 3. Pri rozhodovaní o predbežnej väzbe nie je súd viazaný dôvodmi väzby podľa Trestného poriadku.

K odseku 2:

Určuje sa príslušnosť súdu na rozhodnutie podľa odseku 1.

K odseku 3:

Definuje sa účel predbežnej väzby.

K odseku 4:

Určuje sa maximálna dĺžka trvania predbežnej väzby, ako aj možnosť prepustiť osobu z predbežnej väzby pred uplynutím tejto maximálnej lehoty. Lehota uväznenia osoby je po zadržaní upravená v krajinách EÚ rôzne:

Belgicko – 10 dní
Bulharsko – 7 dní od začatia zadržania
Česká republika – 40 dní
Dánsko – 10 dní, nepotrebujú však prijať eurozatykač v takej miere v akej je info zo záznamu v SIS dostatočné
Nemecko – 40 dní
Estónsko – 3 pracovné dni
Grécko – 15 dní, môže byť predĺžených na 30 dní
Španielsko – nemá limit, ale vykonávajúce justičné orgány požadujú urýchlené prijatie eurozatykača vždy v rámci 10 dní od zadržania
Francúzsko – 6 pracovných dní
Írsko – uväznená môže byť až po prijatí eurozatykača a ten musí byť potvrdený Vyšším súdom. Limit 7 dní sa bude aplikovať až po aplikovateľnosti SIS v Írsku
Taliansko – 10 dní
Cyprus – 3 dní za predpokladu, že eurozatykač bol vydaný pred zadržaním osoby
Litva – 72 hodín
Lotyšsko – 48 hodín po uväznení osoby
Luxembursko – 6 pracovných dní
Maďarsko – 40 dní
Malta – 48 hodín, ak je dočasná väzba účinná pri absencii eurozatykača a aj to len pri výnimočných okolnostiach bude vykonaná dočasná väzba
Holandsko – vo vzťahu k členským štátom, ktoré používajú SIS je to najneskôr 23. deň po zadržaní, ktoré je založené na zázname. Aj pri členských štátoch via Interpol je tá listá lehota
Rakúsko – 40 dní
Poľsko – 48 hodín
Portugalsko – ponechané na úvahu súdu, zvyčajne 10 dní
Rumunsko – 48 hodín po tom, čo osoba bola zadržaná
Slovinsko – 20 dní
Fínsko – urýchlene alebo na žiadosť v lehote stanovenej fínskym vykonávajúcim orgánom. Ak sa to požaduje, eurozatykač musí byť obstaraný alebo osoba prepustená
Švédsko – urýchlene, niekoľko dní, ak rozhoduje prokurátor
Spojené kráľovstvo – 48 hodín po dočasnom uväznení, ktoré môže byť použité len pri výnimočných okolnostiach. Ak sa to požaduje eurozatykač musí byť obstaraný alebo osoba prepustená

K odseku 5:

Stanovuje sa povinnosť prokurátora predložiť návrh na vzatie osoby do vydávacej väzby, ak je počas trvania tejto väzby doručený originál EZR.

K odseku 6:

Zákon určuje pravidlo umožňujúce opätovné vzatie osoby do predbežnej alebo vydávacej väzby.

K bodu 35

K odseku 1:

Stanovuje sa účel vydávacej väzby a príslušný orgán na vzatie do väzby.

K odseku 2:

Stanovuje sa príslušnosť súdu na vzatie do väzby, ak bolo rozhodnuté o tom, že sa európsky zatýkací rozkaz vykoná.

K odseku 3:

Určujú sa podmienky pre prepustenie osoby z vydávacej väzby. Osoba sa prepustí príkazom ku dňu faktického odovzdania, alebo k desiatemu dňu od právoplatnosti rozhodnutia o vykonaní EZR, alebo najneskôr desiatym dňom novo dohodnutej lehoty na odovzdanie osoby (ak ide o prípady uvedené v § 22 ods. 4 a 5).

K odseku 4:

Ak sa vedie trestné konanie na území Slovenskej republiky alebo sa vykonáva trest odňatia slobody, vezme súd osobu do vydávacej väzby, ktorá však bude spočívať.

K odseku 5:

Stanovujú sa podmienky ukončenia spočívania vydávacej väzby a jej nástupu.

K odseku 6:

Určuje sa príslušnosť súdu na rozhodnutie.

Odôvodnenie k § 17b:

K odseku 1:

Zákon umožňuje podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o väzbe, ktorý však nemá odkladný účinok.

K odseku 2:

Stanovuje sa povinnosť informovať o rozhodnutiach týkajúcich sa väzby ministerstvo spravodlivosti a Sirene**.**

K bodu 36

Ide o legislatívno-technické spresnenie textu.

K bodom 37 a 38

Medzi deklaratórne dôvody žiadania o dodatočné dôvody sa zaraďujú aj dôvody odmietnutia uvedené v preambule rámcového rozhodnutia o eurozatykači bod 12 preambule. Zároveň sa zavádza povinnosť prokurátora odôvodniť vrátenie

eurozatykača tak, aby štát pôvodu nemal pochybnosti o udržovaní vysokého stupňa dôvery medzi Slovenskou republikou a štátom pôvodu. Bod 12 premabule implementovalo priamo do zákona o eurozatykači 13 členských štátov (Dánsko, Nemecko, Grécko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Cyprus, Litva, Malta, Rakúsko, Slovinsko, Fínsko a Spojené kráľovstvo). Tzv. antidiskriminačné ustanovenie nevyplýva priamo z medzinárodných zmlúv a záväzkov Slovenskej republiky na rozdiel od bodu 13 preambule, kde sa uvádza, že nikto nemôže byť vydaný, ak je vážna obava, že by mohol byť mučený. Medzinárodné záväzky na tomto poli sú nepochyvné (Dohovor OSN proti mučeniu (1988), Dohovor o utečencoch (1951) a Dohovor o ľudských právach a základných slobodách (1950). Charta základných práv a slobôd z roku 2000 je len politický dokument, ktorý nemožno považovať medzinárodný záväzok.

K bodu 39

Legislatívnotechnická úprava vo väzbe na zmenu predpisu, ktorý je predmetom odkazu.

K bodu 40

V súvislosti s navrhovanou zmenou Trestného poriadku sa zosúlaďujú všeobecne vymedzená práva obvinenej alebo inej osoby na tlmočníka tak, že nejde aj o právo na prekladateľa, ktoré podľa znenia § 28 Trestného poriadku aj tak nie je vykonateľné.

K bodu 41

K odseku 5:

Zavádza sa zásada, že prokurátor môže rozhodnúť iba vtedy, ak neexistuje dôvod odmietnutia. Všetky prípadné negatívne rozhodnutia by mal prijať súd. Zároveň sa zavádza oprávnenie prokurátora prerušiť konanie o EZR uznesením v prípadoch týkajúcich sa § 14a ods. 2.

K odseku 6:

Cieľom tohto ustanovenia je spresnenie právnej úpravy. Zmena tiež súvisí so zapracovaním ustanovení Rámcového rozhodnutia týkajúcich sa spolupráce v Schengenskom priestore.

K bodu 42

Doplnenie textu súvisí s ustanovením § 20 ods. 5.

K bodu 43

Ide o upresnenie príslušnosti súdu tak, aby bolo možné predísť prípadným sporom o príslušnosť.

K bodu 44

Stanovuje sa korešpondujúce ustanovenie k § 14 a rozčleneniu na obligatórne a fakultatívne dôvody.

K bodu 45

Zmena súvisí so zapracovaním ustanovení týkajúcich sa Schengenského priestoru do tohto zákona a so zmenou príslušnosti policajného orgánu.

K bodu 46

Úprava textu zákona súvisí s prípadmi neodôvodnených sťažností, ktoré predlžujú konanie. Pri rozhodovaní o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu sa posudzujú taxatívne vymedzené dôvody odmietnutia. Je tiež možné v odôvodnených prípadoch preskúmať a prihliadnuť aj na dôvody, ktoré sa vzťahujú na možné porušenia základných práv a slobôd. O sťažnostiach podaných z iných dôvodov, prípadne o neodôvodnených sťažnostiach súd nekoná, nevydáva sa o tom žiadne rozhodnutie.

K bodu 47

Zavádza sa povinnosť Najvyššieho súdu SR informovať o rozhodnutí z dôvodov faktického odovzdania ministerstvo spravodlivosti a Sirene**.**

K bodu 48

Súčasná úprava 60 dňovej lehoty a v dôsledku toho ani 90 dňovej lehoty na „final“ teda konečné rozhodnutie nepokrýva konanie pred Najvyšším súdom po podaní sťažnosti proti uzneseniu o vykonaní alebo nevykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu. Ide o prvú z paitich výčitiek voči Slovenskej republike pri hodnotení implementácie Rámcového rozhodnutia v dokumente pracovnej skupiny Komisie ako prílohy k Správe Komisie o implementácii Rámcového rozhodnutia od roku 2005 z 11.júla 2007. Ide o implementáciu čl.17 ods.3 Rámcového rozhodnutia.

K bodu 49

Ide o upresnenie textu, ktorého cieľom je vyjadriť skutočnosť, že v odôvodnených prípadoch sa základné lehoty uvedené v odseku 1 a 2 predlžujú ex lege o ďalších 30 dní. Uvedené lehoty majú poriadkový charakter.

K bodu 50

Štylistická úprava. Čl.23 Rámcového rozhodnutia používa termíny „surrender“, čo sa prekladá ako „odovzdať“ pre účely čl.23 Rámcového rozhodnutie. Termín „zrealizovať“ nie je právny termín.

K bodu 51

Dopĺňa sa nový dôvod spočívania lehôt súvisiaci s § 14a ods. 2 a § 20 ods. 5.

K bodu 52

Legislatívnotechnická úprava nadväzujúca na legislatívnu skratku Sirene.

K bodu 53

V konaní o európskom zatýkacom rozkaze rozhoduje súd alebo prokurátor, nie prokuratúra. Text preto bolo potrebné zosúladiť s mechanizmom uvedeným v zákone. Zároveň sa zvýrazňuje skutočnosť, že o odklade realizácie možno rozhodnúť súčasne s rozhodnutím o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu, ale aj následne po tomto rozhodnutí. Z praktického hľadiska je potrebné poukázať na fakultatívny charakter rozhodnutia o odklade realizácie. Súd alebo prokurátor môže rozhodnúť o odklade realizácie európskeho zatýkacieho rozkazu, avšak nemusí. Hoci je dôležité prihliadať na trestnoprávny záujem Slovenskej republiky a na urýchlené ukončenie prípadnej trestnej veci vedenej na území Slovenskej republiky, súd alebo prokurátor pri rozhodovaní o odklade vždy prihliadajú aj na závažnosť konania, ktoré je predmetom európskeho zatýkacieho rozkazu a konania, ktoré by mohlo byť

dôvodom pre odklad (k odkladu by napríklad nemalo dôjsť, ak sa osoba žiada pre trestný čin vraždy a na území SR je stíhaná pre menej závažný trestný čin, prípadne sa žiada o vydanie pre závažnejší trestný čin a v konaní v SR nie sú dané dôvody väzby). Prihliadnu tiež aj na ďalšie možnosti podľa tohto zákona (dočasné prevzatie a odovzdanie osoby), alebo podľa osobitných predpisov (odovzdanie trestného konania podľa Trestného poriadku). Zákon stanovuje právnu formu takéhoto rozhodnutia. Proti uzneseniu o odklade vydania zákon nepripúšťa opravný prostriedok.

Implementuje sa v plnom rozsahu čl.24 ods.2 Rámcového rozhodnutia, pričom nedostatok implementácie bol predmetom kritiky druhej z piatich výčitiek voči Slovenskej republike pri hodnotení implementácie Rámcového rozhodnutia v dokumente pracovnej skupiny Komisie ako prílohy k Správe Komisie o implementácii Rámcového rozhodnutia od roku 2005 z 11.júla 2007. Možnosť aj keď sú dané podmienky odloženie odovzdania písomnou dohodou rozhodnúť o dočasnom odovzdaní.

K bodu 54

K § 27a

Dopĺňa sa zrkadlové ustanovenie k zásade špeciality uplatňovanej vo vzťahu k osobám vydávaným zo SR.

K odseku 1:

Zavádza sa zásada špeciality vo vzťahu k inému členskému štátu a osobám vydaným zo SR do takéhoto členského štátu. Neupravujú sa výnimky, ktoré stanovuje rámcové rozhodnutie (a sú v § 12 ods. 2 v prípade osôb vydávaných do SR), keďže právny poriadok SR nemôže upravovať postupy iných členských štátov. Sú to však podmienky, ktoré bude skúmať orgán štátu pôvodu.

K odseku 2:

Upravuje sa postup pri rozhodovaní o žiadosti o dodatočný súhlas, pričom môže ísť o osobitnú žiadosť, ku ktorej sú pripojené písomnosti uvedené v tomto ustanovení, prípadne sa takouto žiadosťou rozumejú európsky zatýkací rozkaz alebo informácie uvedené v § 15 ods. 3. Táto flexibilná úprava je potrebná z dôvodu rôznej úpravy tohto inštitútu v členských štátoch. Na konanie sa primerane použijú ustanovenia prvej a tretej časti zákona, s prihliadnutím na jej účel. Účelom takejto žiadosti je prelomenie zásady špeciality a umožnenie stíhania osoby, vykonania trestu, či obmedzenia osobnej slobody pre iný trestný čin, ako ten, pre ktorý bola osoba už vydaná. Implementujú sa ďalšie požadované podmienky podľa čl.27 ods.4 Rámcového rozhodnutia

K odseku 3:

Stanovuje sa príslušnosť súdu na rozhodovanie o žiadosti o dodatočný súhlas.

K odseku 4:

Ak súd zistí okolnosti uvedené v tomto ustanovení, žiadosť vráti bez rozhodnutia, pričom informuje o týchto okolnostiach.

K § 27b

Implementuje sa čl.28 ods.2 a 3 Rámcového rozhodnutia, čo sú v celkovom poradí tretia a štvrtá výčitka, ktoré boli predmetom tzv. kompletnej výčitky k neimplementovaniu celého čl.28 Rámcového rozhodnutia zo strany pracovnej skupiny Komisie v prílohe k Správe zo dňa 11.júla 2007.

K bodu 55

Zmenu textu si vyžiadalo zapracovanie inštitútu ďalšieho vydania do tretieho štátu v zmysle čl.28 ods.4 Rámcového rozhodnutia, čo je v celkovom poradí piata výčitka, ktorá bola predmetom tzv. kompletnej výčitky k neimplementovaniu celého čl.28 Rámcového rozhodnutia zo strany pracovnej skupiny Komisie v prílohe k Správe zo dňa 11.júla 2007.

K bodu 56

Ide o prechodné ustanovenie, ktoré upravuje použitie novej úpravy na konania o európskom zatýkacom rozkaze, ktoré začali pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona.

K bodu 57 a 58

Ide o legislatívno-technickú zmenu súvisiacu so zmenou v § 15 ods.3 a § 4 ods. 6 zákona. Termín „nature od offence“ nie je skutková podstata, pretože skutková podstata je v skutočnosti právna kvalifikácia. „Nature of offence“ je skôr typ a druh trestného činu.

K čl. III

Dopĺňajú sa chýbajúce ustanovenia o používaní štátneho jazyka.

K čl. IV

Dopĺňa sa chýbajúca úprava oprávnenia umiestniť predvedeného svedka do cely policajného zaistenia.

K čl. V

Vojenská polícia zatiaľ nemá oprávnenie na predvedenie svedka.

K čl. VI

Colná správa rovnako nemá oprávnenie na predvedenie svedka.

K čl. VII

Zavádza sa do registra trestov aj zmienka o ochranných opatreniach ukladaných právnickým osobám. Ide o záväznú požiadavku GRECO na štáty, ktoré už majú zavedenú právnu zodpovednosť právnických osôb za trestné činy fyzických osôb.

K čl. VIII

Vzhľadom na zmenu prístupu konania k poškodenému, ktorého obvinený bol odsúdený, poškodený bude so svojím nárokom uznesením postúpený na civilný súd. Preto je potrebné vykonať v občianskom súdnom poriadku určitý vstupný bod.

K čl. IX a X.

V dôsledku aktuálnosti a rozsahu navrhnutých zmien a doplnení sa javí účelným vyhlásiť v Zbierke zákonov SR úplné znenie zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a tohto zákona pre plynulú aplikáciu v praxi. Vzhľadom na dĺžku legislatívneho procesu je reálne predpokladať, že zákon nadobudne účinnosť 1. apríla 2008 Pokiaľ ide o § 10 ods. 8 písm. b) a c) vo vzťahu k vyšetrovateľom Vojenskej polície a vyšetrovateľom Colnej správy, tohto ustanovenia, ako aj § 200 ods. 4 a 5, poskytuje sa časový priestor na prípravu materiálnych, priestorových a personálnych podmienok pre ich plnohodnotné uvedenie do života.

Ustanovenie § 553 ods. 2 a 3 zakladajú nárok na štátny rozpočet, treba preto vytvoriť priestor na zapracovanie výdavkov spojených s týmito ustanoveniami do štátneho rozpočtu, ale až na roky 2009 a nasledujúce. Nárok síce existuje aj v súčasnosti, plnenie tohto nároku však nie je časovo limitované.